

ภา ษี ต พ ่อ ส ่อ น

ก 495.91
ม : ท
9 251 ก
ม 5

DCID LIBRARY

0000008841

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์

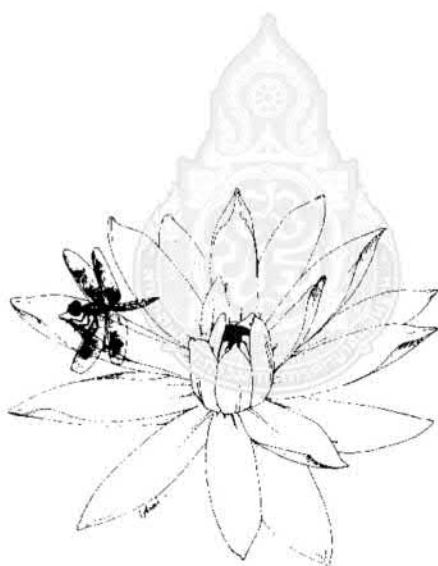
องคมนตรีศาสตราจารย์พิเศษ

ศาสตราจารย์ ดร. สว่าง พันธ์งาม

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

ภ า ศี ต พ ่อ ส อ น

หนังสืออ่านเพิ่มเติมภาษาไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

เรื่อง **ภาชิตพอสอน**

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง พ.ศ. ๒๕๔๐

จำนวนพิมพ์ ๑๕,๐๐๐ เล่ม

ลิขสิทธิ์ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 974-268-4456

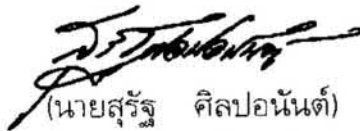

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมภาษาไทย เรื่อง
ภาษิตฟอสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ขึ้น กระทรวง
ศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๔

(นายสุรัฐ ศิลปอนันต์)

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ ๐๐๐๗๔ ๓๕

เลขที่ ๔๑๕.๑.๓.๗
๔๑๕.๑
๔๑๕.๑.๓.๗ ๔๑๕.๑

คำนำ

บทร้อยกรองที่สะท้อนคุณค่าแห่งความรักของบิดามารดาที่มีต่อบุตรนั้นมีสืบเนื่องแต่อดีตถึงปัจจุบันไม่ขาดสาย เรื่อง ภาษิตพอสอน ซึ่งนายจันทร์โชติ รอดโพธิ์ทอง เป็นผู้ประพันธ์ นายนิรันดร์ นวมารค และนางอรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ เป็นผู้ตรวจนี้ เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่แสดงถึงความรักของบิดาที่อุทิศทั้งกายและใจส่งเสริมบุตรให้มีความคิดที่งดงาม เนื้อหาให้แนวทางประพฤติปฏิบัติด้านต่างๆ สำหรับเยาวชน เริ่มจากวัยเรียนตามลำดับจนไปถึงวัยครองเรือน อารัมภบทส่วนหน้า และปัจฉิมพจน์ส่วนท้าย ประพันธ์ด้วยโคลงสี่สุภาพ นอกจากนี้ยังมีภาคผนวกซึ่งประกอบด้วยคำอธิบายศัพท์ และตารางนี้ให้ความสะดวกในการค้นคว้าเพิ่มเติม จึงมีคุณค่าควรแก่การศึกษาอย่างยิ่ง กรมวิชาการได้จัดพิมพ์เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย และกระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้

กรมวิชาการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เรื่อง ภาษิตพอสอน จะช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้และคติสอนใจเป็นอย่างดี รวมทั้งขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำหนังสือไว้ ณ โอกาสนี้

๐
ด.ร.

(นายอานันท์ จันทวานิช)

อธิบดีกรมวิชาการ

๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

ใครหมั่นศีลปะแก้ว
มานมิตมากหมองหม่น
ฝันมอดบอดจิตตัน
จิตพจนรส์ใจด้าน

กวีวรรณ
ทมกม้าน
จินต์ตีบ
ดั่งนี้คนไหน

คำปรารภ

ภาชิตพ้อสอน เล่มนี้ เดิมผู้เขียนได้เขียนเพื่อเอาไว้ให้ลูกหลานอ่าน ไม่ได้มุ่งเพื่อพิมพ์เผยแพร่ทั่วไป แต่หลังจากลองให้มิตรสหายหลายท่าน อ่านดูแล้ว ได้รับคำแนะนำว่าน่าจะพิมพ์เผยแพร่ เพราะเป็นหนังสือที่ดี ทั้งในด้านเนื้อหาและกลอน ผู้เขียนจึงนำร่างเดิมมาอ่านทบทวนและปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การดำเนินเรื่องใน ภาชิตพ้อสอน เป็นคำพูดของพ่อที่สอนลูก เริ่มจากวัยเรียน ชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จนถึงเข้ามหาวิทยาลัย การประกอบอาชีพ การเลือกคู่ การบวชเรียน การแต่งงาน การครองเรือน และการเลี้ยงดูลูก กล่าวได้ว่าเป็นภาชิตสำหรับการดำเนินชีวิตหลาย ๆ แง่ ในช่วงหนึ่ง แต่ไม่ได้แยกหัวข้อเรื่องไว้อย่างชัดเจน ในกรณีนี้ผู้อ่านอาจค้นหา เรื่องที่ต้องการใช้ได้ยาก จึงได้เพิ่มบรรชนีเพื่อช่วยการค้นเรื่องไว้ใน ภาคผนวกท้ายเล่ม

ศัพท์ที่ใช้ใน ภาษิตพอสอน ส่วนมากเป็นศัพท์ที่ง่าย ๆ ซึ่งใช้กันอยู่ทั่วไปในปัจจุบัน แต่สำหรับเด็ก ๆ อาจจะยากอยู่บ้าง จึงได้เพิ่มศัพท์และคำอธิบายไว้ในภาคผนวก เพื่อความสะดวกในการอ่านและตีความ

ผู้อ่านควรอ่าน ภาษิตพอสอน ให้ตลอดสักหนึ่งจบก่อนเพื่อให้รู้เรื่องคร่าว ๆ หลังจากนั้นถ้าต้องการนำภาษิตเกี่ยวกับเรื่องใดมาใช้ประโยชน์ก็สามารถค้นภาษิตเรื่องนั้นได้โดยดูจากดรรชนี

ผู้เขียนหวังว่า ภาษิตพอสอน จะเป็นความบันเทิงใจและเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้อ่านอยู่บ้างไม่มากก็น้อย อนึ่งผู้เขียนขอขอบคุณทุก ๆ ท่านที่ได้สนับสนุนให้หนังสือเล่มนี้สำเร็จอย่างบริบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ รัชนี ศรีไพรวรรณ ท่านได้กรุณาอ่าน ตีติง และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเขียน ภาษิตพอสอน อีกท่านหนึ่งคือ อาจารย์ ศิริวรรณ ฉายะเกษตริณ ได้อ่านและวิจารณ์ตอนที่เป็นอารัมภบทพร้อมกับให้ข้อคิดในการแก้ไขเป็นอย่างดี และอีกท่านหนึ่งซึ่งสำคัญยิ่ง ได้แก่ ท่านอาจารย์ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ท่านได้อ่านหนังสือเล่มนี้โดยตลอดพร้อมกับชี้ข้อบกพร่อง ตีชม และให้คำแนะนำอันทรงค่ายิ่ง ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งสามที่กล่าวนามมาแล้วเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

จันทรโชติ รอดโพธิ์ทอง

สารบัญ

อาร์มภบท

- กราบเบื้องบาทบวง
- อักษรศิลป์
- ประณีธาน
- คำปรารภ
- คำอุทิศ

ภาษิตพอสอน

ปัจฉิมพจน์

ภาคผนวก

ศัพท์และคำอธิบาย

- อาร์มภบท
- ภาษิตพอสอน
- ปัจฉิมพจน์

ดรรชนี

หน้า

๑

๑

๒

๖

๙

๑๐

๑๒

๑๙๓

๑๙๕

๑๙๗

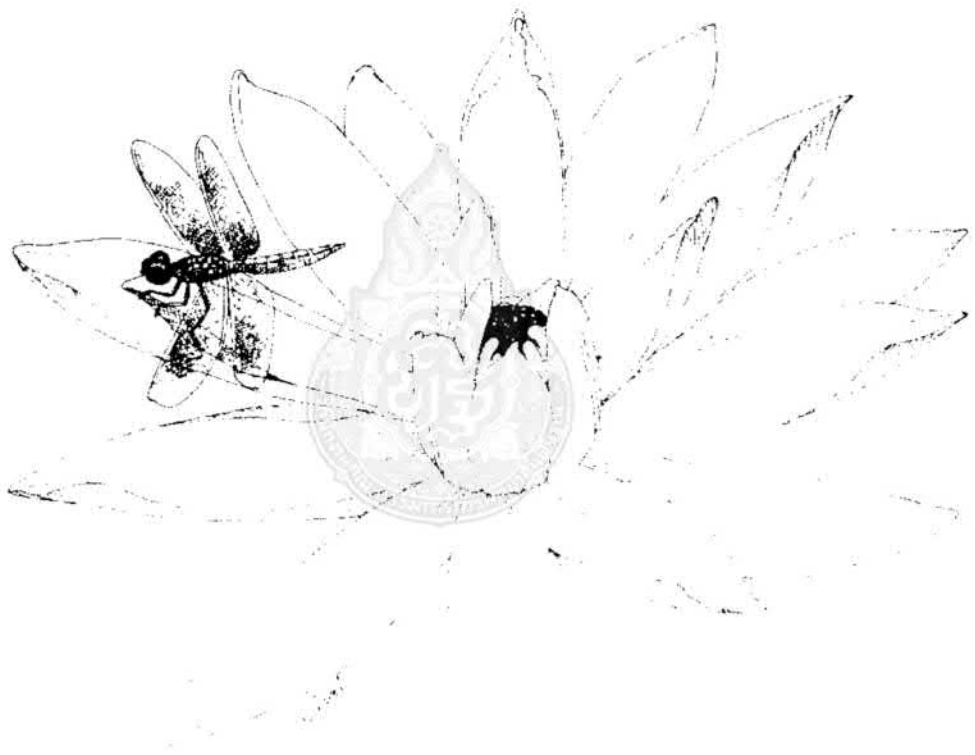
๑๙๗

๒๐๓

๒๑๔

๒๒๐

อารัมภบท

๑. กราบเบื้องบาทบวง

(๑)	กราบพระพุทธเจ้า
กราบพระธรรมประทีปใจ
กราบพระอริยสงฆ์ใน
ไตรรัตน์เรื่องรุ่งฟ้า	จอมไตร โลกเฮ
เจ็ดจำ
พุทธศาสน์ สืบแล
ฝึกฝนใจชน
(๒)	กราบยุคลบาทเจ้า
ทรงราชย์บรมย์ราษฎร์รัฐ
กราบเทพทุกทิศบัด
อวยสุขทอนทุกข์แคล้ว	จอมกษัตริย์ ไทยนอ
ร่มแล้ว
ปวงบาท ภัยเฮย
คลาดร้ายคลายเพลา
(๓)	กราบเท้าพ่อแม่รู้
เลี้ยงลูกรักสงสาร
กราบครูประสิทธิ์การ
ข้าฯ จักเขียนกลอนไว้	คุณประธาน ชีพนอ
สละให้
กวีเวทย์
วาทสร้างสุนทร

- (๔) ขอพรพิมเนศสร้าง
กลอนกล่อมกล่าวรวรยริน
ชนอ่านชอบชมถวิล
ไดอยามีข้อคำ

สรรพศิลป์
รินล้ำ
เวียนอ่าน เสมอเทอญ
ขัดคล่องคล่องความ

๒. อักษรศิลป์

- (๕) งามวรรณวิจิตรล้ำ
ยากทิพย์สุมณฑา
หอมหวานชานอุรา
คำทิพย์ปรุฑทิพย์แปล้

ลักขณา ยิ่งเอย
เทียบแท้
ร่วมอยู่ นักแฮ
เปิบป้อนปัญญา

- (๖) ภาษาเสาวรสลัม
โลมโลกฤโตกทรง
ทุกคำจำชุ่มดวง
ทุกบทสดสวยไร่

ลอยสรวง แลเฮย
แทรกได้
แต่เต็ม
ร้องร้าวราศี

- (๗) เป็นศรีศุภลักษณ์รุ่ง
เป็นปราชญ์เปล่งปัญญา
เป็นแสงแห่งจินตนา
เป็นมิตรรลอบจิตแผ้ว

รุจิรา
ยิ่งแล้ว
นำเนื่อง
เพียบพร้อมเพลินพนอ

- (๘) วรวาทวิจิตรไว้
จิตสุดเสพโสภิน
วิญญาณยาตรโอบิน
จรรจบจักรวาลตัน
- (๙) นำชีพเพิ่มชีพให้
นำจิตเพิ่มจิตปล้น
นำพลังเพิ่มพลังฝัน
นำสุขเพิ่มสุขแล้ว
- (๑๐) หวานคำร่ำรสร้อย
หวานวาทวางวาทิ
หวานความแ่งงามมี
หวานพจน์หวานหยดย้อย
- (๑๑) หอมกลอนโคลงกาพย์พริ้ง
หอมกว่าหอมทิพย์ถน่น
หอมกว่าสุคนธ์สวรรค์
หอมอบอวลละคร้าว
- (๑๒) เพลินเสียงสูงต่ำต้อย
เพลินจำเริญหวนที่
เพลินสัมผัสสพาทดี
เพลินโสตสดับอุ้ม
- วรรณศิลป์ เสนอนอ
ผ่องพัน
บนใบก
เต็มแจ้งสัจธรรม
- หฤหรรษ์
เพริศเพริ้ว
ฝากโลา
สื่อล้วนเกษมศานต์
- รินวลี
ถ่องถ้อย
มุ่มเหมาะ
ยั่วให้ใจถนอม
- เพราจันทร์ ร่ายฤ
ถนัดน้ำว
สุวาท
ครุ่นฟ้าฝนเหิน
- ดนตรี
ทอดทุ้ม
ดิ่งดูด
อรรธเอนเอนอมอร

- (๑๓) เกลากลอนกลอมกล่อมเกลี้ยง กลอนเกล้า กราวกัน
 เจียนค้อยเขียนชั้นเขา เคี้ยวเค้น
 อวลอรธอ่าโอษฐ์เฝ้า ออกไ้อ์ อึงเอย
 นวลนึ่มแนวเนียนเน้น หนึ่งนีนานาน
- (๑๔) สารศิลป์เสียงส่งสร้อย สวศิลป์
 เร้งร่ำรสรกริน ร่ายร้อย
 แจจจ้อจจารจินต์ จบแจ่ม
 แพรวพรางพรวยพรวยพร้อย พรวพร้องพรวพรม
- (๑๕) การมคมค้อยค้อย คำขาน
 เสนาะเสน่ห์สาร สั่งถ้อย
 ค้อมนตม์มดมวلمان มานอญ์
 ชมชอบชูปชีพช้อย ชื่นซ้ำชาวชน
- (๑๖) อำพนอวลพจน์เอื้อน อำไพ
 สร้างภพวาทวมใน นิกน้อม
 ชานศิลป์ซาบซบใส สำเหนียก
 จินต์เจิดจิตแจ่มย้อม อยู่ด้วยยินดี
- (๑๗) กวีวรรณกวีวาทย์ไว้ วงศ์วี
 พจน์พ่างพรามณี นับเนื่อ
 เย็นน้ำเงกวารี โลมโล่ ร้อนแล
 ชูปชีพชนชุ่มเอื้อ อุ่นอ้อมบันเทิง

จากมอง เชิงนอ
เล่ให้ไล่
ตามกล่าว ความนา
แต่ด้วยเชิงกวี่

ทางวรรณ
สอดคล้อง
จรรยา
เสนอแนะ

ลำยอง
ทำนเนิน
กลมกล่อม
ร้ายพินพิณพ

ชาญกวี ทานแล
รสร้อย
จรัสราย แสงนา
สู่ลิ้มเปรอชน

งานที่กลอน
ค่าสิน
สืบชาติ
เผ่าผู้มากสิน

๓. ประเพณีฐาน

(๒๓)	วันคีนคิตเคร่งไค้
แรงเร่งร้วระตม
แสวงทิพย์ไส่ผสม
กรองกลั่นเกลากลอนกลั่น	คำคม
ดำนดั้น
ผสวนสวน
ก่อนสิ้นแรงปรวน
(๒๔)	หมายมัลย์มามอบไว้
พวงเพชรเพ่งรังสรรค์
ภาษีต๋อสอนอัน
ไฟแล่นโล่งโลกร้าง	วงวรรณ
สืบสร้าง
เอมโอช
อย่าร้างกลอนรา
(๒๕)	ภาษาโสภิตพัน
ดั่งเด็ดดาวเดือนดาร์
จารึกจักรวาลจาร
กัลป์กัปปฤแล้งถ้อย	ไพศาล
ดาขร้อย
จักจบ ไฉนนา
ถ่องทำกวีไซ
(๒๖)	พลีใจกายจิตทั้ง
เสริมส่งศิลปสาร
กวีวรรณวัจนโวหาร
เอาชีพต่อชีพให้	วิญญาน
สง่าไว้
หายเหือด ไฉนญา
ขึ้นห้วงสรวงกวี

(๒๗)	เสาศรีสมุทรลักษณรีย์ สถานสืบสังกรรมอัน สอดศิลปสลักเสลาบรรณ สวयพิสุทธิ์พจน์สร้าง	เรียงวรรณ เอกอ้าง บุรณแบบ เสน่ห์เนื้อสารเสนอ
(๒๘)	ปองเปรอปวงปราชญ์ทั้ง เอาอรรถเป็นบรรณา ประจงจัดปัทมา คัดสุคนธ์คำค้อม	ทวยประชา นอบน้อม มัลย์มอบ ขับเอื้อนอวลสมัย
(๒๙)	ถอดใจใส่พจน์พร้อม ถ่ายจิตสถิตกานท์ มอบจินต์มุ่งวิญญาน หุ้มชีพเทิดร้ายเชื้อ	ผจงงาน กลอนแล กาพย์เกื้อ ยงยศ ฉันท์เอย ขึ้นคล้องโคลงถวิล
(๓๐)	เทจินต์ท่องจบแจ้ง เล็งจิตลอยวิญญาน กรองใจกล่าวกรองกานท์ กลั่นชีพซุบซิบหล้า	จักรวาล หยั่งฟ้า เกกิงเกียรติ กวินอ เฉิดลั่นนเกษมไส
(๓๑)	เพลงใจไพจิตรแจ้ว ซึ่งข่อยคือนภา เอารักอักษรา ทอทิพย์ถ้อยเทียวฝัน	จินตนา ฟ้างพื้น โลมร่า พอกฟ้าเขียนฝัน

(๓๒)	ลืมนวันลืมพรงพัน
ลืมหลับลืมกินตอน
ด่าดืมทพิย้อกษร
เอมอืมอรรธรสแย้ม	เพลินกลอน
แต่งแต้ม
สุดเสพ
หยาดยืมยินดี
(๓๓)	ฤามีมवलหม่นไหม้
เสพสุขเสาะเสนาะสาร
ปัญญาอิงโอฬาร
คุณภาพยกลอนอึกอ้าง	หมองมาน
สนุกสร้าง
ออกเรื่อย
อบให้ใจสูง
(๓๔)	จุ่งคนคั่นคิดข้าง
เพียรเพ้อพริงพาที
ลือสุขเกษมศรี
บริสุทธิ์ใจแปล้	ความดี
พจน์แท้
สู่โลก
เปิดปลื้มเปรมถวิล
(๓๕)	ใครหมิ่นคิลปะแก้ว
มานมีตมากหมองหม่น
ฝันมอดบอดจิตตัน
จิตพจน์รสใจด้าน	กวีวรรณ
หมกม้าน
จินต์ตีบ
ดั่งนี้คนโฉน
(๓๖)	เชิญไทยทุกถิ่นพร้อม
สร้างเสกกวีวรรณ
กลอนโคลงร่ายกาพย์ฉันท์
ชนอ่านดาลสุขให้	เพรียงกัน
วาทไว้
เชล่งร่า
หม่ฟ้าหอมฝัน

๓๗)	ไว้วรรณไว้วากย์ไว้ เสนาอยู่คู่ความดี เป็นเพชรมุกต์มณี ดินสมุทรฟ้าสิ้นซ่อน	วาที ดับร้อน เนาเนิน อย่าสิ้นวรรณกวี
-----	--	---

๕. คำปรารภ

๓๘)	เดิมทีเขียนร่างร้อย เพียงเพื่อสอนลูกสรรค์ ห่อนคิดแพร่เวดวรรณ ขัดมิตรมากมิได้	รำพัน สื่อให้ วงอื่น ตั้งนั้นนำเผย
๓๙)	กลอนเฉลยตามแบบพ้อง กับลูกผูกภาษา ใช้เขียนแบบตำรา เชิญอ่านเองอย่าจ้อง	พูดจา สดพ้อง ตามริต จับถ้อยถือถึง
๔๐)	โดยจริงจงจิตแน่น หวังประทับใจจำ จึงอาจพบบางคำ โปรดอภัยอย่าแย้ง	หนักหนา จดแจ้ง ขานชัด หยิบย้อนยกดี

(๔๑) หมายมีภาษิตร้าง
 ของเก่าอ่านเจนใจ
 ของใหม่อาจสดใส
 คล้ายเมื่อคล้ายแข็งสร้าง

ร่วมสมัย หนึ่งรา
จิตบ้าง
ชานโสธ
สื่อไว้วงศ์กวี

(๔๒) หากมีใดผิดพลั้ง
 โปรดปรับปรุงปางแปลง
 ไม่เจนจัดอรรถถ่วง
 ขอขอบคุณท่านแท้

พลาตเพลง
เปลี่ยนแก้
ถล่ายอยู่
ที่ได้ปราณี

๕. คำอุทิศ

(๔๓) ใดมีประโยชน์บ้าง
 อุทิศแต่ดวงสมร
 ประไพแม่จวบจร
 บุญรับเราร่วมพ้อง

บางตอน
มิ่งน้อง
จากโลก
ภพโพ้นเพ็ญเกษม

ภาชิตพอสอน

๑

ธิดาบุตร สุดห่วง ดวงใจพ้อ
จงฟังข้อ คาราคิต ภาชิตสอน
เป็นโคมทอง ส่องสว่าง ชี้ทางจร
ช่วยชูช้อน ชีวิต ประสิทธิ์ชัย

๒

อ่านแล้วตรอง ลองประพฤติ ยึดวิถี
พิสุจน์ดี โดยตรง ลั่นสงสัย
บางสิ่งต้อง ช้องคิต ผินจิตใจ
พอทำไป ก็ให้เห็น ว่าเป็นคุณ

๓

พอรักลูก ผูกจิต อุทิศให้
ทั้งกายใจ จ่านง เสริมส่งหนุน
เหนื่อยเท่าไร ไม่ห่อ แข็งข้อร่น
กายเกรียมกรุ่น ก็จะทำ สุดกำลัง

๔

เหวี่ยงขว้าง อย่างฝน ออกปนเลือด
แทบไม่เหือด โหยเห็บ แผลบเจ็บหลัง
เข้าน้ำ กร่างาน จนกร้านกรัง
เพราะเพียงหวัง อนาคต ลูกลงดงาม

๕

หาเงินได้ ให้เจ้า เหม่าใช้สิ้น
พ้ออดกิน อดจิต ไม่คิดขาม
เพียงลูกดี มีสุข อยู่ทุกยาม
นั่นคือความ มุ่งหวัง พ้อตั้งใจ

๖

การอยู่ดี มีสุข หมดทุกข์ยาก
หาเกิดจาก กินนอน กอดหมอนไม้
ต้องคิดเป็น ทำเป็น มองเห็นไกล
กอบปรักใหญ่ น้อยเกิด ประเสริฐคุณ

๗

จะคิดเป็น เห็นทาง เสริมสร้างสาน
ก็ด้วยอ่าน ด้วยมอง ด้วยตรองหนุน
มีสังเกต เหตุผล เป็นต้นทุน
จะกระตุ้น แตะฉาน ชาญปัญญา

๘

จึงจะนำ ทำเป็น ดีเด่นได้
อยากเก่งไฉรั ก็ต้องอ่าน สารภาษา
อ่านแล้วตรอง มองเหตุผล คิดค้นมา
จะรู้ว่า ทำเป็น นั้นเช่นไร

๙

คนรักอ่าน สารสรรพ เป็นบัณฑิต
คนเก่งคิด คล่องฉลาด เป็นปราชญ์ได้
อ่านคิดแล้ว แนวนำ มาทำไป
จะยิ่งใหญ่ ประโยชน์เกิด ประเสริฐงาน

๑๐

พ่อเสาะค้น ขวนขวาย ขยายคิด
สื่อภษิต พ่อสอน สะท้อนสาร
ทั้งกรองกลั่น สรรครบ ประสพการณ์
ให้ลูกหลาน รอบรู้ เชิดชูตน

๑๑

แทนที่ต้อง ลองชีวิต ทั้งผิดถูก
ปัญญาปลูก เปลื้องผิด ประสิทธิ์ผล
เลือกแต่ที่ ดีตรง เป็นมงคล
ประพุดิพัน ภัยพาล ภิบาลคุณ

๑๒

เราเป็นเด็ก เล็กอยู่ ดูกีฬา
ให้รู้ทำ รู้ทัน อย่าหันเห
เสาะสิ่งที่ ดีเด่น ไว้เป็นทุน
เพื่อเกื้อหนุน นำชีวิต กิจเจริญ

๑๓

จงรู้จัก รักใคร่ ในพี่น้อง
ประสานปอง ปฏิบัติ อย่าขัดเขิน
ควรเอื้อเพื่อ เชื่อญาติ ยามขาดเกิน
อย่าหมองเมิน มองสละบัด เหมือนตัดรอน

๑๔

เป็นพี่ไซ้ ให้น้อง ทั้งผองพี่
เป็นน้องพี่ ฟังคำ พี่ปราสอน
งานหนักเบา เข้าช่วย ช่วยแบกคอน
อย่าเกียจงอน น้องพี่ มีน้ำใจ

๑๕

พี่น้องกัน พันผูก นะลูกพ่อ
จงอ่อนข้อ คะชา ค่อยปราศรัย
อย่าอื้ออึง มิ่งกุ กับผู้ใด
ทั้งเล็กใหญ่ หย่อนรา ลดท่าทาง

๑๖

สามัคคี พี่น้อง เป็นของเลิศ
จะชูเชิด ชื่อตระกูล จารุญกว้าง
คัตรูยัน พร้นพ่าย กระจายจาง
งานทุกอย่าง ย่อมสำเร็จ เหมือนเจตใจ

๑๗

ถนอมรัก หนักเบา เราน้องพี่
ถึงจะมี หมางหมอง ช้องไหน
ลดมานะ ละทูลี ค่อยตริไตร
ปรองดองให้ เหือดหาย คลายระคาย

๑๘

ไปภายหลัง อย่านิ่ง ทั้งน้องพี่
ใครได้ดี ช่วยดัน หนุนกันบ้าง
เกื้อกูลกัน ปันให้ อย่าใจจาง
จะเสริมสร้าง สกูลสูง จุงเจริญ

๑๙

เราเกิดมา คำลั่น เป็นคนแล้ว
เหมือนได้แก้ว กำเกาะ ถือเหาะเหิน
อย่าทอดทิ้ง สิ่งดี รุ่งเรือง
เพียงพลัดพลิน เพราะอยาก จะยากกาย

๒๐

มาหลงเห็น เล่นหัว ชอบมั่วสุม
ไม่ควบคุม ความคิด เพี้ยนผิดพ่าย
สนุกเกิน เพลินอารมณ์ จนนงาย
ถึงสุดท้าย ยากแท้ จะแก้ตน

๒๑

จงรำเรียน เขียนอ่าน การศึกษา
ปลูกปัญญา ยิ่งใหญ่ ให้เกิดผล
ถึงเหนื่อยยาก ตรากตรำ จำอดทน
ฝึกคิดค้น เขียนคัด หัดทำงาน

๒๒

ถึงยามเล่น เล่นไป พ่อไม่ห้าม
แต่ถึงยาม ร่ำเรียน ให้เขียนอ่าน
ว่างก็ช่วย ด้วยสัณนิท บางกิจการ
เรื่องเรือนชาน เชิดชู กวาดดูแล

๒๓

เริ่มเพียงน้อย ค่อยลอง ประคองให้
มีน้ำใจ จดจ่อ ช่วยพ่อแม่
ฝึกตนไว้ ไม่ต้องเตือน อย่าเชื่อนเซ
อย่าเห็นแก่ เกียจคร้าน เสี่ยงงานไกล

๒๔

ความขยัน นั้นประเสริฐ เกิดจากฝึก
สร้างสำนึก น้อมนำ อยากทำได้
ฝึกจากเด็ก เล็กทำ ประจำไป
พอเติบโตใหญ่ ย่อมขยัน ติดสันดาน

๒๕

คนขยัน นั้นไซ้ ใครก็ชอบ
เขาประกอบ กิจผล ให้คนชาน
สังคมรับ นับถือ ชื่อกังวาน
ใครเกียจคร้าน เขาก็ชัง ทุกสังคม

๒๖

โลกเจริญ เดินไวก้าวไกลนี้
เพราะโลกมี คนขยัน สร้างสรรค์สม
วัฒนธรรม สำคิลป์ ไม่สิ้นชม
เพราะอารมณ์ คนขยัน ช่วยบันดาล

๒๗

พ่อแม่หวัง ฝังปลูก ให้ลูกรู้
ไว้ต่อสู้อุปสรรค สร้างหลักฐาน
ให้สุดสูง จูงวงศ์ ดำรงนาน
ชั้นลูกหลาน เหลนถึง ได้พึ่งพา

๒๘

เมื่อยามเจ้า เยาววัย เรียนไปเกิด
สิ่งประเสริฐ เสริมฝึก ฝึกศึกษา
เหมือนสะสม ระดมทุน ตุนวิชา
เพื่อภายหลัง นำไป ปรับใช้งาน

๒๒๙

มีเรื่องใด ไม่รู้ อย่าอยู่นิ่ง
เรียนทุกสิ่ง แสงไว้ ให้แตกฉาน
เสาะหาผู้ รูดี ที่เชี่ยวชาญ
ครูอาจารย์ จงถาม อย่าคร้ามเกรง

๓๐

พอได้ความ ตามกระหาย ที่หมายรู้
อย่าจู้จู้ ท่องจำ ทุกคำเร่ง
จงพินิจ คิดครวญ ทบทวนเอง
เหตุผลเพ่ง ผูกสัมพันธ์ ให้มั่นคง

๓๑

จนแจ่มแจ้ง แสงปัญญา จะกล้าฉาย
จะจำง่าย แงเงื่อน เหมือนประสงค์
โดยไม่ต้อง ท่องจำ ทุกคำตรง
เกรงลืมหลง ก็ควร หมั่นทวนทาน

๓๒

แล้วสรุป ยุบย่อ ข้อสังเกต
ทั้งผลเหตุ ให้ตลอด สอดประสาน
เพื่อนำไป ใช้กระชับ เหมาะกับงาน
และในการ แก้ปัญหา ทุกท่าที

๓๓

เงินกองเท่า เขาใหญ่ ใช้ก็หมด
ค่าเงินลด เรื่อยลง ไม่คงที่
ล่อใจโจร โยนมา ลอบราวี
อาจถึงพลี ชีพดับ เพราะทรัพย์ตน

๓๔ แต่ความรู้ คู่กาย ไม่หายสูญ
กลับเพิ่มพูน เพราะใช้ ได้โคผล
เป็นทรัพย์ทิพย์ หยิบใช้ แจกให้คน
ยิ่งอำพน เพิ่มประเสริฐ เกิดทวี

๓๕ อันความรู้ ผู้ใด ไม่ใช่บ่อย
จะเสื่อมถอย น้อยลง ไม่คงที่
ใช้ความรู้ อยู่ประจำ ทำความดี
ก็จะมี แดวัน เพิ่มปัญญา

๓๖ เจ้าทรมาน ห่มนึ่ง จงฟังพ่อ
เร่งเรียนต่อ ตรองตรึก หมั่นศึกษา
ให้รู้รอบ ชอบดี มีวิชา
เพิ่มคุณค่า ของตัว ชั่วชีวิต

๓๗ ในวัยเรียน เพียรหา วิชาเถิด
อย่าเตลิด แร่ร้าง ทุกการกิจ
แม้มุ่งหวัง สังคม บ่มความคิด
อย่าหลงทิศ ลืมทาง ระหว่างเรียน

๓๘ อย่าหุเบา เข้ายว บั่นท่วง
เจ้าจะกลาย เป็นจิ้งหรีด ทั้งขีดเขียน
เดินขบวน กวนเมือง ทำเรื่องเพี้ยน
คนเห็นเอียน อนาคต ไม่งดงาม

๓๙

เรื่องใดใด ให้ฟัง ดุสังเกตุ
วิเคราะห์เหตุ ผลมี อย่าพลีผลาม
อย่าให้คน สนจุมก จูงลูกตาม
จะถูกหยาม ถูกยำ ถูกซ้ำเติม

๔๐

ประสบการณ์ ผ่านรอย ยั่งน้อยอยู่
ค่อยเสาะสู้ สะสม อบรมเสริม
ที่บกพร่อง ช่องแหว่ง ค่อยแต่งเจิม
ก็จะเพิ่ม ประสบการณ์ ทุกด้านไป

๔๑

มุ่งการเรียนรู้ เพียรเพื่อรู้ อย่าอยู่หยุด
ถึงที่สุด อนาคต ก็สดใส
สร้างสังคม อุดมการณ์ งานช่วยไทย
คือหลักชัย เชิดชู เร่งรู้ทัน

๔๒

ดำเนินการ งานใด ในชีวิต
หลีกเลี่ยง ผ่องถูก เพื่อปลูกผล
วิเคราะห์ฟัง สังเกต เหตุยิบ
ระวังกล กลิ้งกลอก พวกหลอกลวง

๔๓

พวกบูชา บ้าลัทธิ อันมิชอบ
มักลักลอบ ปลุกระดม ผูกปมบ่วง
พูดจูงใจ ให้สมัคร เพื่อตักตวง
ประโยชน์ปวง ปลิ้นคำ หลอกทำลาย

๔๔ จงรู้ทัน ขั้นตอน พวกบ่อนไส้
ชอบชักใย ยุยบ ทำฉิบหาย
แนะให้ศิษย์ คิดล้าง ครัวววงวาย
แนะลูกชาย พ่อแม่ สร้างแต่กรรม

๔๕ สลายรัก สามัคคี มีในชาติ
คอยตัดญาติ แยกมิตร คิดขยำ
ให้ต่างเห็น เป็นศัตรู สู้ขวงล่า
รัฐระล่า ระสายเปราะ ก็เพราะยุ

๔๖ ชอบชี้ชัก คักดินา ด่ากราดทั่ว
ชอบชี้มั่ว เผลอิจการ บานระนุ
ย้ำความร้าย นายทุน เร่งหนุนร
แยงให้คุ คังเคื่อง ทัวเมืองไทย

๔๗ จะดีร้าย ป้ายลาม ประณามก่อน
เพื่อบั่นทอน ทุกที่ โจมตีไล่
ขอเพียงล้าง ววงวาย ทลายไป
จะสนใจ พวกนี้ ยินดีครั้น

๔๘ คนอื่นทั่ว ชั่วเหเมน ยกเว้นข้า
สูงศักดิ์ ดิเลศ ประเสริฐสรรพ
ใครอยากดี ปรีชา สารพัน
มาร่วมกัน อุดมการณ์ ในงานนี้

๔๙

ถ้าหากใคร ใจหมาย เป็นฝ่ายอื่น
มันว่าพื้น พวกต่ำ ระบายผี
ทั้งหัวเก่า เต่าโบราณ นับล้านปี
จึงไม่มี มันสมอง ไว้ตรองงาน

๕๐

ถ้าอยากเก่ง เร่งริ ปฏิวัติ
ยึดสมบัติ เศรษฐี ทุกที่ฐาน
มาให้คน จนทรัพย์ อับประมาณ
อุดมการณ์ เช่นนี้ จึงดีจริง

๕๑

พวกนายทุน ชุนทัพ บังคับขาด
ทรราช คักดินา ล้วนบ้ายิ่ง
เผด็จการ ผลิตชาติ กล่าวพาดพิง
จะยอมหนึ่ง ให้เขา ฆ่าเราไย

๕๒

เลือกเอาแต่ แ่งร้าย กระจายข่าว
เสียงการกล่าว แ่งดี ที่ควรไข
พวกเหล่านี้ มีจิต เป็นพิษภัย
อย่าอยู่ใกล้ กลีพิษ จะติดตน

๕๓

ตัวเป็นไทย ใจเป็นทาส อนาถนัก
เสียดายศักดิ์ สกุลไทย ช่างไร้ผล
เห็ดต่างด้าว หัวต่างแดน แน่นกมล
ปลุกมวลชน ปล้นมวลชาติ พิฆาตคิด

๕๔ ดึงชานา ด่าชานใน น้ำใจแล้ง
หาว่าแกล้ง เห็นว่าเกลียด เบียดเบียนบิด
ข้าวเปลือกถูก ข้าวสุกแพง คือแพรงพิษ
เข้าสะกิด คอยสกัด ตัดโยรัก

๕๕ ไม่บอกบ้าง ทางไหน ควรใช้แก้
เห็นมุ้งแต่ ตีจุด ให้รูดหนัก
ยุให้รำ ดำให้ร้อง นี่คล่องนัก
ถนัดหลัก หลอกตบ ตลบตะแลง

๕๖ หากหวังดี ชีด้วย ช่วยแก้ไข
อย่าเพียงใช้ คำประจาน เผลอลาญแผลง
ถ้าแก้ได้ ใจคน พันระแว
จะเป็นแสง สันติสุข ของทุกคน

๕๗ มีแต่คำ ย้าย ให้คู่แค้น
นั้นแหละแผน แผลดเผา เพื่อเอาผล
อยากเป็นใหญ่ ในแผ่นดิน ขึ้นบินบน
จึงใช้กล ก่อแค้น เป็นแผนพาล

๕๘ ลัทธิใด ไม่มี เสรีภาพ
เหมือนมีดาบ เงื้อง้าง คอยล้างผลาญ
บอกต้องทำ ย้ำอย่า มาตัดทาน
หากคัดค้าน ฆ่าเช่น เช่นลัทธิ

๕๙

ประชาชน หม่นหมอง เหมือนต้องสาป
หอบหายใจ ไข้พิษ หมดทิว
ถล่ำป้าม ตามเขา เพราะเราริ
ไม่ตรงตริ แล้วจะโกรธ ไปโทษใคร

๖๐

ลัทธิซึ่ง ซึ่งที่ เสรีภาพ
ย่อมเอิบอาบ อุ่นจิต ความคิดใส
อาจขัดบ้าง ต่างคิด ต่างจิตใจ
แต่ก็ใช้ เหตุผล เข้าปนปรุง

๖๑

หาแนวทาง วางหลัก สัมครสมาน
ต่างประสาน ประโยชน์กัน ตัดชั้นยุ่ง
ต่างช่วยเหลือ เกื้อกูล พูนผดุง
สู่จุดมุ่ง สุขมัน ทั่วกันชัด

๖๒

ลูกจงรู้ ตูคิด ทุกทิศทั่ว
ใครคนชั่ว คนดี คนมีสัตย์
อย่าให้เขา เมามอม ยั่วย้อมยัด
พึงระมัด มุ่งหน้า ศึกษาไป

๖๓

พบพวกบ้า ลาลี้ รีบหนีห่าง
เดี่ยวโดนล้าง สมองหมด เอาคดใส่
จะบ้าตาม ลามลูก เป็นทุกข์ภัย
จงเตือนใจ จิตตั้ง ระวังตน

๐๔

อนึ่งใน ้วยนี้ ขอซ้ชก
อย่ารัก ้วยเรียน เป็นเลี่ยนสน
ไหนดจะเรียน ไหนดจะรัก พะวักพะวน
จะไม่พัน สอบตก หัวอกพัง

๐๕

แม่นเรียนครบ จบอาชีพ ไม่รืบนัก
จะปลูกรัก ก็จะมีงาม สมความหวัง
มีหลักฐาน งานเดิน เงินประดัง
ห้ามไม่ฟัง คนหุ้ม มารูมรัก

๐๖

จงอดเบรี้ยว ไว้กินหวาน โบราณว่า
ใช้เอาบ่า แบกหาม ทนความหนัก
เรียนสำเร็จ เสร็จก่อน อย่าร้อนนั้ก
อีกสักพัก พอพร้อม ย่อมสบาย

๐๗

แม่นด่วนรัก ปักใจ โดยไม่พร้อม
จะตรมตรอม ตราบชีวิต ปิดสลาย
อนาคต หมดหวัง พังทลาย
ทุกข์เข็ญกราย เกิดกล้ำ ทุกย่ำยาม

๐๘

ไร้อาชีพ รืบรัก ก็มักเศร้า
เหมือนคว่าเงา คล้าแ่ง พบแต่หนาม
แรกรักหวาน นานชม ระทมลาม
ไม่ช้าความ รักคลาย กลายเป็นชัง

๖๙

สร้างตัวก่อน ตอนเรา ยังเยาว์อยู่
เรื่องเลือกคู่ คอยได้ เอาไว้หลัง
เมื่อตัวดี มีค่า วิชาดัง
คนประเน้ง น้อมสมัคร มารักพลัน

๗๐

อย่ามัวเหม่อ เผลอยุ่ง คิดฟุ้งซ่าน
สร้างวิมาน ในอากาศ วาดสวรรค์
จงอ่านเขียน เรียนแรง ให้แก่กัน
มีกวดขัน เครื่องคล้าย หลายทำนอง

๗๑

พึงทำใจ ให้รัก หลักเรียนรู้
เพียรต่อสู้ เสาะหา วิชาผอง
ฝึกฝนใจ ให้ประจำ ทำทดลอง
ฝึกไตร่ตรอง ตลอดรอบ ทางชอบควร

๗๒

พึงรู้จัก พักผ่อน เมื่อตอนล้า
ล้างระอา ออกไป อย่าให้วน
พอผ่อนคลาย หายเหนื่อย อย่าเฉื่อยชวน
เร่งขบวน เรียนต่อ ให้พอดี

๗๓

ถึงลำบาก พากเพียร เรียนอยู่เรื่อย
ถึงเหน็ดเหนื่อย ไม่หน่าย ไม่พ่ายหนี
ทำจิตใจ ให้เวียน รักเรียนมี
ไม่กี่ปี่ เป้าประสงค์ คงสัมฤทธิ์

๗๔

เป็นเด็กดี ชีวี่ว่า อนาคต
จะสวยสด สูงส่ง ดำรงกิจ
พาชาติเรือง เฟื่องฟู ชูชีวิต
อย่าให้ผิด หวังเรา เยาวชน

๗๕

ถึงตัวนิด จิตใจ อย่าให้น้อย
อย่าเพียงคอย แคร์รับ เอาทรัพย์ผล
ช่วยกิจการ บ้านเรือน คิดเตือนตน
จะเป็นคน มีค่า นำเอ็นดู

๗๖

นั่งนอนไหน ให้น่า ทำประโยชน์
ทุกทางโทษ ทั้งหมด ใจอดสู
สิ่งที่ผิด คิดเห็น นำเป็นครู
อย่าวามวู เวียนผิด ช้าติดกัน

๗๗

ถึงยามเรียน เรียนจริง ให้อยิ่งใหญ่
ถึงยามเล่น เล่นไป ให้สุขสันต์
เรื่องเรียนเล่น เล่นเรียน เปลี่ยนสำคัญ
รู้เท่าทัน ทำเป็น อย่าเล่นนาน

๗๘

มีเวลา อย่าใช้ อย่างไม่คุ้ม
โดยมั่วสุม เสวนา เล่นด่าขาน
หรือเหี้ยมเตร่ เอะอะ ทำระราน
จะประจาน ตนว่า ตำซ้ำทรม

๗๙

ประการหนึ่ง พึงระวัง ยับยั้งคิด
อย่าสนิท สนมปน กับคนห้าม
ชักให้ทำ นำให้ชั่ว ดิ่งตัวตาม
สร้างแต่ความ โฉดฉล ให้คนชัง

๘๐

คนชั่วมัก ชักนำ ให้ทำผิด
ยาเสพติด เนอะชี้ ให้มีหวัง
อาจใช้แฉ่ แก้ปัญหา ที่ตราตรึง
อีกทั้งยัง เยียดยัด ให้หัดตาม

๘๑

ยาเสพติด ฤทธิ์ร้าย อย่าหมายเลื่อง
เพราะเพื่อเพียง อวดว่า ข้าเก่งห้าม
หรือเพียงเพราะ เยาะผู้ใหญ่ เรื่องไม่งาม
หรือเพราะความ น้อยใจ คนไม่มอง

๘๒

อยากให้คน สนใจ ข้าไม่ย่อ
เสพนิดหน่อย นึกว่าไก่อวดโอ้ก้อง
ข้าเข้มแข็ง แกร่งกล้า หาญมาลอง
ไม่จำต้อง เสพติด ไม่คิดกลัว

๘๓

เสพครั้งแรก แปลกดี ที่สนุก
พอเสพคลุก ครั่งสอง สยอหงั่ว
เงียนหงุดหงิด ติดยา ชักตามัว
สิ้นระริว เสพแรง ไม่เกรงคน

๘๙

อยากให้คน สนใจ นั้นไม่ยาก
จงดีจาก เพื่อนชั่ว ดึงตัวกลับ
ทำสิ่งที่ ดีพร้อม คนยอมรับ
คนจะนับ ถือเรา จงเข้าใจ

๙๐

เรื่องคนอื่น หมิ่นเรื่อง อย่าเปลืองคิด
เรื่องชีวิต ตนแล ควรแก้ไข
จะทำดี มีทาง ทำอย่างไร
แสงไว้ สร้างทำ ให้ดำรง

๙๑

อยากเรียนเก่ง เร่งขยัน กัดฟันสู้
ให้ควรคู่ ชื่อนักเรียน เพียรประสงค์
สรรพวิทย์ คิดค้น ผักฝนตรง
ไม่นานคง พูเพื่อง กระเดื่องดิน

๙๒

เป็นผู้เยาว์ เคารพผู้ อาวุโส
อย่าทำโต เต็บกล้า แบบบ้าบิ่น
ถ่อมตนไว้ ให้คนชม นิยมยิน
ไม่หมดสิ้น คนรัก ประจักษ์จำ

๙๓

ภาษิตเตือน เหมือนมณี อันมีค่า
จงเสาะหา สะสม ที่คมขำ
ไว้เตือนตน พ้นพาล การกระทำ
ทุกยามอย่า ยกยิด ประพฤติดี

๑๔

การเรียนรู้ สำคัญ แม้ชั้นต้น
ต้องอดทน ทุกอย่าง วางวิธี
สร้างรากฐาน สานส่ง มันคงมี
เป็นเครื่องชี้ ว่าจะไป ถึงไหนกัน

๑๕

อนาคต สดใส หรือไปดับ
ขึ้นอยู่กับ ตอนต้น ทนขยัน
ถ้าเรียนดี เหมือนมีทุน หนุนอนันต์
เรียนทุกชั้น คล่องแคล่ว ทุกแนวทาง

๑๖

ถ้าเกียจคร้าน งานหย่อน แต่ตอนต้น
จะส่งผล ภายหลัง ทุกท่าขวาง
เรียนอะไร ไม่รู้ด สู่ตาราง
จะเคืองกว้าง มีดมน พันทวี

๑๗

เมื่อเรียนจบ ครบชั้น สำมัญแล้ว
สำรวจแนว ความถนัด จัดวิธี
อย่ามุ่งมหา วิทยาลัย ไปทุกที่
ควรดูที่ พื้นฐาน ที่ผ่านมา

๑๘

แม่นพื้นฐาน การเรียน เจียนจะตก
จิตลก เลือกเกิน ประเมินหา
อยากเรียนแพทย์ ฆาตช์ หัดปรุงยา
เสียเวลา หลอกตน เป็นผลร้าย

๘๔ เสียเท่าไร ไม่ว่า ชื่อยาหมด
ไม่อาจอด เสพแสง ทุกแห่งหน
พอทรัพย์ไร้ ใจจะขาด ไม่อาจทน
จะลักปล้น มาเขา ก็เอากัน

๘๕ ตำรวจจับ ปรับผิด ถึงติดคุก
เคยอยู่สุข แสนลำบาก ยากมหันต์
จะแค้นโกรธ โทษใคร ไม่ควรครั้น
เพราะเรามัน ไม่ยั้ง ระวังตน

๘๖ ยาเสพติด พิษภัย ใหญ่หลวงกล้า
ยากรักษา ให้อาย เหมือนหมายผล
เป็นทาสยา มาพัน ชีวิตคน
หมดทางพ้น พลาดผิด ชีวิตจม

๘๗ มีปัญหา ยาใด ยากใช้แก้
สิ่งดีแท้ คือทำใจ ให้เหมาะสม
ลดมานะ ละทิฐิ ตรีอารมณ์
น้อมนิยม ยึดธรรม พระสัมมา

๘๘ ชำระใจ ให้สะอาด นลาตหลัก
ผ่อนจิตพัก เพื่อพบ สงบหา
ทำจิตว่าง วางนิ่ง ทุกสิ่งซา
ก็จะพา พบสุข ห่างทุกข์ทับ

๙๙

เรียนอาชีพ รีบมา หากินเกิด
จะประเสริฐ สมหวัง เหมือนดังหมาย
ได้สินทรัพย์ รับเพลิน เกินเลี้ยงกาย
ถึงตอนปลาย เปรมปรีดี ในชีวา

๑๐๐

หากเรียนเร่ง เก่งจริง ทุกสิ่งสรรพ
จะไผ่ผืน เรียนอะไร ไร้ปัญหา
เรียนนอกใน ได้สิ้น ดังจินดา
ชิงทุนมา เรียนต่อ ก็ได้ดี

๑๐๑

ถึงพ่อจน ทนประทับ หาทรัพย์ให้
เหนื่อยเท่าไร ไม่ว่า ไม่ลำหนึ
เอาเหื่อเป็น เช่นขลา สายวารี
ให้นาวี ลูกล่อง ตามต้องการ

๑๐๒

กว่าถึงจุด สุดทาง จงวางจิต
ลูกมีสิทธิ์ เรียนรูก ได้ทุกด้าน
จนสำเร็จ เสร็จศึกษา วิชาชาญ
ถือว่างาน พ่อได้ สมใจคิด

๑๐๓

แม่นเรียนชั้น ขึ้นอุดม อบรมรอบ
เข้าสู่กรอบ วิทยาลัย สอบได้ติด
อย่าทะนง หลงตน ผลสัมฤทธิ์
สำคัญผิด พาผยอง ลำพองใจ

๑๐๔

ถือตัวเอง เก่งเหลือ เหนือมนุษย์
พอสอนสุด เสียดทรวง ท่วงไม่ได้
แก้กิจกรรม ถลาลึก เหมอีกไป
สอบที่ไร ร่วงร้าว แก้วหัวโต

๑๐๕

กิจกรรม ทำบ้าง ในบางสิ่ง
อย่าถึงทิ้ง เรียนประจำ ไปทำโก
เร่งพากเพียร เรียนลุย ไม่คุยโว
จะภิญโญ เยี่ยมได้ ดังใจคิด

๑๐๖

สังคมนี้ ดีร้าย หลายกระแส
ดูถ่องแท้ ทนคน หลบพ้นผิด
เลือกแต่ที่ ดีไว้ ในชีวิต
ใช้ทำกิจ ก็ประเสริฐ เชิดชูตน

๑๐๗

จงเรียนรู้ ดุมนุษย์ ดุจแผนที่
บอกวิถี ทำประพฤติ ยึดเหตุผล
ชั่วหรือดี ชี้นั้น เห็นยุบล
หาทางพ้น ผองพิบัติ กำจัดภัย

๑๐๘

ตัวอย่างมี ดีชั่ว อยู่ทั่วทิศ
นำพินิจ ตามจริง ทุกสิ่งได้
ผลกระทำ กรรมดี มีอย่างไร
ทำชั่วไว้ เกิดผล กลใดกัน

๑๐๙

เมื่อรู้ชัด ถนัดเลิศ ในเหตุผล
ประพัตติตน ตามทาง ที่สร้างสรรค์
มุ่งคุณงาม ความดี หนีโทษทัณฑ์
อย่าหวนหัน หาเหตุ แห่งภทภัย

๑๑๐

ถึงหนักเบา เอาตน เข้าชนสู้
เพื่อรับรู้ รสชีวิต ชนิตไหน
เผ็ดขมผ่าน หวานเปรี้ยว แกมเกี่ยวไป
จะแจ้งใจ จริงจบ เจนครบคน

๑๑๑

อย่าเก่งลอง ของชั่ว เลือกกลัวกลัว
ไม่คุ้มค่า คิดการ ประมาณผล
ทดลองทำ กรรมดี เป็นศรีตน
ไม่อับจน แม้พลาด ไม่ขาดทุน

๑๑๒

อยากทดลอง ตรองก่อนว่า คุ้มค่าไหม
มีโทษใด ดักหน้า ถ้าหันหัน
หากทำไป ให้ผลดี มีแต่คุณ
จึงควรครุ่น คิดนำ ทำทดลอง

๑๑๓

ถ้าสิ่งใด ให้ร้าย อย่าหมายเสี่ยง
อาจจะเปลี่ยง พลาดผิด ยากปิดป้อง
ไร้ประโยชน์ โทษทัณฑ์ ชันจำจ้อง
หากคะนอง ทำเล่น จะเห็นฤทธิ์

๑๑๔

อย่าเกียจคร้าน งานทำ ให้สำเร็จ
การเตรเตร็ด ต้องระวัง จะพลั้งผิด
จงครวญไคร่ ให้ดี มีความคิด
อย่าหลงติด เพื่อนชั่ว พาตัวตาย

๑๑๕

จะคบเขา เราดู ให้รู้แน่
เป็นเพื่อนแท้ จริงใจ ใช้สหาย
หรือเพื่อนเทียม เหลี่ยมเล่ห์ เพทุบาย
จะดีร้าย เร่งคะนึง ก่อนจึงคบ

๑๑๖

คนชั่วมัก ชักพา ไปหาชั่ว
อย่าหลวมตัว เตือนจิต จงคิดหลบ
ทั้งเหล้ายา นารี บุหรีครบ
อย่าสยบ ยอมตาม จงห้ามใจ

๑๑๗

หากคนดี ชี้ทาง สร้างประโยชน์
บอกคุณโทษ เทียงตรง คลายสงสัย
ช่วยเพื่อนพ้อง ป้องปัด ขจัดภัย
จึงควรให้ คบเห็น จะเป็นคุณ

๑๑๘

อันของเน่า เราขีด เข็มินติดได้
เหมือนเข้าใกล้ คนชั่ว ตัวสกูล
จะพาเรา เข้าอบาย ขายสกูล
มีเรื่องวุ่น วายเหิน ไม่เว้นวัน

๑๑๙

ถ้าของหอม ถนอมไว้ อยู่ใกล้ชิด
หอมจะติด ตัวไป นำไฟผืน
เหมือนคบปราชญ์ ฉลาดไว้ อยู่ใกล้กัน
จะผลักดัน ดึงพา ปัญญางาม

๑๒๐

แก้วกระจก ตกไป ใกล้เพชรรัตน์
จะจรัส รุ่งเห็น เป็นแววหวาม
คนโง่ได้ ใกล้ปราชญ์ ฉลาดตาม
พยายาม ใกล้ปราชญ์ อาจปรีชา

๑๒๑

หากเราได้ ใกล้ผู้ รู้ดีแล้ว
สังเกตแนว นำประพฤติ ยึดศึกษา
จะเกิดคุณ หนุนเรื่อง เปรื่องปัญญา
รู้ทันท่า ที่ทำ ให้จำเรญ

๑๒๒

พึงโอภา ปราศรีย อย่าให้ขาด
มารยาท ยึดละไม อย่าให้เขิน
ทำบั้งเบี่ยง เอียงข้าง เหมือนหมางเมิน
คนหักเป็น ปวดใจ หมดไมตรี

๑๒๓

อันรอยยิ้ม อิ่มบอก ออกจากจิต
ดูน่าชิด ชื่นใจ มิใครหนึ
คนนิยม ชมถวิล ด้วยยินดี
พาให้มี มิตรสหาย ไม่วายวัน

๑๒๔

ถ้าหน้าตึง บึงบูด คำพูดพล่อย
จะเสื่อมถอย ทางเสน่ห์ คนเหิน
เหมือนเจอน้ำ คร่ำเหม็น กระเด็นพลัน
ต้องหลบกัน เกลียดเกิด เติลิดไกล

๑๒๕

เรายิ้มเปรม เอ็มอ้ม โลกยิ้มด้วย
รอยยิ้มช่วย ชื่นชด สุขสดใส
หากตัวเรา เศร้าโศก วิโยคใจ
จะมีใคร คิดเศร้า มาเหงาตาม

๑๒๖

ถึงลำบาก ยากไร้ ยิ้มไว้ก่อน
จะลดร้อน รุมใจ หยุดไหวหวม
พอเยือกเย็น เห็นทาง กระจ่างความ
อาจก้าวข้าม ข้อข้อง ซึ่งพ้องพาน

๑๒๗

จงฝึกฝน ตนยัง ตั้งสติ
รู้ดำริ รอบคอบ สอบประสาณ
ทั้งดีร้าย หมายประมวล ทุกส่วนงาน
หมั่นประมาณ ไม่ประมาท ไม่พลาดพลั้ง

๑๒๘

ทำอะไร ให้ทำ สำเร็จกิจ
อย่าทำนิด เหนื่อยอ่อน นหินอนนัง
ปลุกกายใจ ให้ประเสริฐ เกิดพลัง
อย่าอร้ง เร่งรุด จนสุดทาง

๒๓

พึงสุขุม คุมสังเกตุ มีเหตุผล
อย่าลุลกลน ลูกลี้ หันรีขวาง
รู้หลักหลบ สบช่อง เล็งร่องราง
จึงค่อยวาง วังตะปึง ถึงหลักชัย

๓๐

เดินนาวา อย่าขวาง ทางน้ำเชี่ยว
จะเสียเที่ยว ถึงล่ม เรือจมได้
พายุแรง แข็งขัด เพียงบัดใจ
จะบรรลัย ราบลัม ด้วยลมแรง

๓๑

อยากจะทำใหญ่ ใหญ่ล อย่างสนย้อย
ลู่ปลายปล่อย ลมผ่าน ไม่ค้านแข็ง
อย่าใหญ่อย่าง ย่างยุง สูงสะแบง
ต้านลมแดง ดันขึ้น ก็ครืนลัม

๓๒

หากใหญ่ยิ่ง สิงขร รากซอนมัน
สลาดัน ด้านอยู่ ก็สู้สม
ไม่ใหญ่จริง วังจู่ ทำสู้ลม
จะเสียคม แค้นคับ ถึงอัปรา

๓๓

รู้โอนอ่อน ผ่อนปรน ให้คนรัก
อย่าหาญหัก ฮึกเหือ ถือโหษา
ผูกมิตรไว้ ไมตรี มีเมตตา
ย่อมดีกว่า สร้างศัตรู ไม่คู่ควร

๑๓๔

วิสัยคน บนพิภพ จบทั่วหล้า
แสวงหา ความสุข ในทุกส่วน
ความพึงใจ ใครมี ทุกที่มวลง
ไม่ผันผวน แผกกัน ทุกชั้นชน

๑๓๕

อันของดี มีค่า ที่หาง่าย
ทั้งหญิงชาย ชอบรส ปรากฏผล
คือคำชม คมไซ้ ต้องใจคน
ถึงจะปน ยอเยื่อน ก็เหมือนพร

๑๓๖

มีลิ้นไว้ ใช้ชม การมรีน
คนชอบชื่น ชุ่มจิต ไม่คิดถอน
หากใช้ต่ำ ว่าประจาน เข้าราญรอน
จะถูกย่อน ยันต่ำ ทุกทำไป

๑๓๗

ลิ้นคนกวัด ตัดคอคน จนเดี๋ยวนี้
ก็ยังมี มากเห็น เป็นไหนไหน
อันลิ้นลม คมกล้า กว่ากรรไกร
ระวังไว้ แม้นประมาท ก็อาจตาย

๑๓๘

น้ำผึ้งหวาน ผ่านคอ รสก็ลิ้น
ไม่เหมือนลิ้น ลมขาน หวานไม่หาย
สบอารมณ์ สมใจ ไม่เสียดาย
มอบใจกาย ทรัพย์สิน ด้วยยินดี

๑๓๙ ใช้ลั่นหยาม ลามพาล ประจานเขา
ดูหมิ่นเหมา หมายลั้ม ช่มฉักต์ศรี
เขาแค้นใจ ไม่ช้า คงราวี
อาจถึงพลี ชีพตัน เพราะลั่นเรา

๑๔๐ แม่นปราศรัย ใจจริง ไม่กลิ้งกลอก
จะงามงอก ไมตรี ไม่มีเหงา
หากปลี่ยนปลิ้น ลั่นหวาน น้ำตาลเมา
ไม่ช้าเขา คงพบ เลิกคบพา

๑๔๑ เสาะข้อดี ชี้ชม พอสมส่วน
ไม่บังควร สรรเสริญ จนเกินหน้า
จะติเตือน เอื้อนอ่อน ผ่อนพูดจา
คนฟังว่า หวานหู ไม่สู้เคือง

๑๔๒ พูดอะไร ไม่สงเดช ใช้เหตุผล
ทุกทุกคน คล้อยตาม งามทุกเรื่อง
พูดตามใจ ไร้เหตุผล พล่ำมพ่นเปลือง
ถึงตัวเชื่อง ช่มใคร ก็ไม่ฟัง

๑๔๓ ใช้อำนาจ บาตรใหญ่ พูดไว้ทำ
คนต่อหน้า น้อมสดับ แต่ลับหลัง
เขาตากลอก หลอกเล่น เขม่นซัง
พึงระวัง ว่าขาน ประมาณตน

๑๔๔

อันผู้ที่ มีวาจา สุภาสิต
กล่าวคำนิด เขาน้อม ยอมทุกหน
ศรัทธาเกิด เกิดใน ดวงใจคน
ก็เพราะผล พุดดี ไม่มีพาล

๑๔๕

มนุษย์ทั่ว ชั่วดี อยู่ที่ปาก
จะได้ยาก ได้ยศ ด้วยบทาน
หากพุดดี มีผู้ ช่วยกู้การ
พุดชั่วผลาญ ตนดิน สิ้นชีวา

๑๔๖

พุดความสัตย์ ประหยัดคำ ไม่ตำหนิ
เตือนสติ ตามวิสัย ไชยปัญหา
ชมสิ่งดี ชี้ทาง สร้างปัญญา
กล่าววาจา ฉะนี้ไซ้รู้ คนไม่ซัง

๑๔๗

พุดแยงยุ กุข่าว กล่าวอสังข์
ติเตียนดัด ดอกหน้า ด่ากระทั้ง
เผยความลับ จับผิด ไม่ปิดบัง
พาเพื่อนพัง พุดไป จัญไรตัว

๑๔๘

คนส่วนมาก อยากดี เป็นที่สุด
แต่ไม่หยุด ยังกรรม กระทำชั่ว
เพราะตณหา พาเพลิน ไม่เขินกลัว
ทำเลวร้าย หมดดี ไร้ที่ควร

๑๔๙ คนทำดี ดีดล ส่งผลตอบ
ให้ชื่นชอบ ชัดมัน ไม่ผันผวน
คนทำชั่ว ชั่วต้อง สอนทวน
ตามสัดส่วน ชั่วดี ที่ทำมา

๑๕๐ อยากติไซร์ ให้ทำ กรรมดีเกิด
จะประเสริฐ สมใจ ไปภายหน้า
อยากดีแต่ แร้ว ทำชั่วซ้ำ
จะไม่พา ตัวดี เหมือนที่คิด

๑๕๑ แม้ชุกซ่อน ตอนทำ กรรมชั่วร้าย
เปรียบข้างตาย หั้ตัว ใบบัวปิด
ทำอะไร ใบคลี่ ไม่มีมิด
เค้าความผิด โผล่เห็น อยู่เป็นแท้

๑๕๒ หวานพืชพันธุ์ ฉันใด ต้องได้ผล
เหมือนที่ตน หวานไว้ ไม่ผิดแน่
จะดีชั่ว ตัวทำ กรรมไม่แปร
สอนแก่ ผู้ทำ เหมือนกรรมนั้น

๑๕๓ ปลุกมะเฟือง เรื่องจะกลาย เป็นหวายเหว
ยังไม่เคย คงได้ แต่ในฝัน
หยุดกระทำ กรรมชั่ว อย่าพัวพัน
มาสร้างสรรค์ สิ่งประเสริฐ ให้เกิดมี

๑๕๔

อันว้าวควาย ตายยัง เหลือหนังเขา
ไว้ให้เรา รู้เห็น เป็นสักขี
แต่คนตาย สลายสิ้น ทั้งอินทรีย์
เหลือชีวิตี ตั้งอยู่ คุโลกา

๑๕๕

เกิดทั้งที มีชีวิต มัวคิดເລິງ
หลงระเรีง เหลวเล่น ไม่เป็นท่า
อบายมุข คลุกเคล้า เมาเวลา
ผลาญคุณค่า ของชีวิต ควรคิดดู

๑๕๖

คุณความดี มีไหม ที่ได้สร้าง
หรือทำทาง ที่ปรากฏ นาดตุ
ปล่อยกายใจ ไหลล่อง ลงคลองคู
คุณค่าคู่ ควรเป็นคน อยู่หนใด

๑๕๗

ชีวิตนั้น สั้นนิด ก่อนปิดฉาก
มีดีฝาก โลกบ้าง สักอย่างไหม
เพื่อคนลือ ชื่อกำจาย หลังตายไป
จึงจะไม่ เสียที ที่เกิดมา

๑๕๘

เกิดเป็นคน สนใจ เพียงใครสุข
เสาะสนุก สนัดการ สำราญหา
เที่ยวกินนอน ร้อนเร่ ผลาญเวลา
ไม่คุ้มค่า ความเป็นคน ที่ตนมี

๑๕๔

ดูหมุหมา กาไก่ ก็ไผ่สุข
เที่ยวสนุก นอนกิน หัวถิ่นที่
หากคนหวัง ตั้งเอา เพียงเท่านี้
ก็เห็นที เท้าสัตว์ พอวัดกัน

๑๖๐

เป็นมนุษย์ สุดประเสริฐ เลิศกว่าสัตว์
ไยต้องวัด ตัวเรา เท้าสัตว์นั้น
หลายสิ่งมี ดีกว่า สูงค่าครัน
ไม่สร้างสรรค์ เสาะแล้ว หรือแก้วตา

๑๖๑

หรือจะปล่อย ลอยล่อง ไม่ข้องคิด
พรหมลิขิต อย่างไร ก็ไม่ว่า
ไร้สำนึก ตรึกตัน หมดปัญญา
ไม่มีค่า เท้าวัวควาย ที่ตายไป

๑๖๒

ฝากลูกตรอง ลองคิด สักนิดเกิด
เมื่อจะเกิด กังสตาล กังวานไหว
ประกายแจ้ง แสงสว่าง ขึ้นกลางใจ
ก็จะได้ ดูเห็น ทุกเส้นทาง

๑๖๓

เจ้าบุญปลูก ลูกรัก จงพักผ่อน
คืนนั้นนอน ในกมล อย่าหม่นหมอง
แม้นดาวเดือน เลือนรูปรู้ อยู่รางราง
หมอกน้ำค้าง คลุ้มมัว สลัวแรม

๑๖๔

ชำระจิต ผิดชอบ ให้รอบรู้
มีตาหู เห็นไกล จับไวแหลม
ขจัดหลง สงกา อย่าให้แกม
ปัญญาแจ่ม เจิดใจ ไร้โสมม

๑๖๕

พวยามรุ่ง รุ่งนี้ เปิดชีวิต
เมตตาคิด จงแผ่ แต่ประณม
สู่ปวงสัตว์ ปัดทุกข์ สุขอารมณ์
ไร้ระทม ถ้วนทั่ว ทุกตัวตน

๑๖๖

แล้วยกใจ ไกลด้าน สันดานหยาบ
รังเกียจบาป บุญชอบ ประกอบผล
อุดมการณ์ งานควร เพื่อมวลชน
อุตสาห์ทน ทุกทาง สรรค์สร้างดี

๑๖๗

เตือนสติ ตริตริก สำนึกรู้
อย่าเป็นผู้ เผลอพล่าม อย่าพลามผล
อย่าบ้ายอ พอใจ ในวาที
อย่าบ้าจี้ จงตรอง มองให้เป็น

๑๖๘

มองอะไร ให้มอง ทั้งสองแง่
อย่ามองแต่ แง่ดี เท่าที่เห็น
หรือมองแค่ แง่ร้าย หมายประเด้น
จงเยือกเย็น ยุติธรรม อย่าลำเอียง

๑๖๙

ถึงสิบลู ดูอะไร ให้สังเกต
พิจารณาเหตุ ผลถ้วน อย่าด่วนเถียง
เมื่อครบครัน มั่นใจ ได้พอเพียง
จึงขึ้นเสียง คนสงบ สบายยอม

๑๗๐

เรียนให้รู้ ดูให้เห็น เขียนให้เคลื่อน
บิดให้เบือน บอกให้หมด อุดให้ผอม
ตัดให้ขาด พาดให้ถึง ดึงให้ค้อม
เตรียมให้พร้อม ตั้งให้ตรง ก็คงดี

๑๗๑

ทำอะไร ให้สุดแรง อย่าแหงนอยู่
จะต่อสู้อย่างไร ก็ต้องต่ออย่าถอยหนี
มัวหันเห เก้กัง รังรอรี
โดนต่อยตี ตายเปล่า ไม่เข้าการ

๑๗๒

จะทำใด ให้คิด พินิจก่อน
ทุกขั้นตอน ต้องกระจ่าง เห็นทางสาน
วางแผนไว้ ให้ครบ ระบบงาน
อย่าหักหาญ ทำไป โดยไม่ตรอง

๑๗๓

แล้วตั้งหน้า พยายาม ทำตามแผน
อย่าเลยแล่น นอกสู่ ไม่ดูร่อง
เดินให้เข้า เป้าประสงค์ ทำตรงคลอง
ถ้าขัดข้อง ค่อยปรับ ให้รับกัน

๑๗๔

พึงรู้จัก นักเบา ให้เข้าท่า
รู้เกรงกลัว ดึงหย่อน รู้ผ่อนผัน
รู้หนึ่งหน่วง จ้วงด่วน ให้ควรครัน
อย่าตึงตัน สิ่งใด เกินไปนัก

๑๗๕

กฎทั้งผอง ต้องมี แง่ที่เว้น
ควรหาเกณฑ์ กำกับ ไว้จับหลัก
อย่าเถรตรง จงดู รู้ย้ายยก
จึงจะดัก ดวงประโยชน์ ไว้โทษกรรม

๑๗๖

พึงประพฤติ ยึดถือ ความซื่อสัตย์
เป็นบัญญัติ ยิ่งใหญ่ ในคำสอน
ทรยศ คดคน จะรณร้อน
บาปจะบ่อน เบียนจิต ติดกมล

๑๗๗

ความซื่อกิน รินอยู่ ไม่รู้หมด
แต่ความคด กินได้ ไม่ก็หน
เขารู้เช่น เห็นชาติ ขยาดตน
มีแต่คน เมินหมด จะอดตาย

๑๗๘

คนคดติด คิดตวง ด้วยลวงหลอก
เก่งกลิ้งกลอก โกงริบ เขาฉิบหาย
ก่อศัตรู คู่แค้น ไม่แคลนคลาย
จะถูกหมาย ชีวิต จนปลิดปลง

๑๗๙ คนไปปด มดเห็จ เขาเซ็ดขาม
ไม่เชื่อตาม ที่บอก กลัวหลอกหลง
ถึงกล่าวจริง กริ่งใจ ว่าไม่ตรง
ยากคั่นคง ความเชื่อ ทุกเมื่อยาม

๑๘๐ คนขยาด ขาดศรัทธา หันหน้าหนี
ทุกทิศที่ หัวเกลียด ทั้งเหยียดหยาม
ยากแก้ไข ไม่เบา เขาประณาม
อย่าคงความ คดคง ให้ถ่วงตน

๑๘๑ ใครมีคุณ หนุนตัว อย่างมัวนิ่ง
อย่าทอดทิ้ง แทนทด ปราภฏผล
กตัญญู รุ่ง เป็นมงคล
ไพยภัยพ้น เพิ่มมี โชคดีมา

๑๘๒ เขาให้เรา เราไซ้รู้ ฟังให้ตอบ
พร้อมกับขอบ คุณเขา จึงเข้าท่า
รับเขาไว้ ไม่ตอบ ไม่ชอบพา
จะถูกตรา ว่าไม่ดี มีคนชัง

๑๘๓ เขาทำบุญ คุณไว้ เพื่อให้ตอบ
แทนทางชอบ ย่อมดี เหมือนที่หวัง
แทนทางชั่ว ตัวแล จะแพ้พัง
เป็นปลาน้ำจืด จับเบ็ด เด็ดชีวิต

๑๘๔

บุญคุณที่ มีล้น จากคนชั่ว
จะพาตัว ตรมจิต พิษมหันต์
เขาหมายเอา เราเหมาะ เป็นเกราะกัน
ผลชั่วอัน เขาทำ ประจำไป

๑๘๕

เขาอ้อยเหี่ยว เพื่อเอา ตัวเราแลก
จะต้องแบก คุณหนัก จนตักษัย
ยากเลี้ยงหลีก ปลีกตน หลบพินัย
จงดูให้ เห็นคุ้ม จึงทู่เม

๑๘๖

จะหาใคร ใจบุญ อุดหนุนนั้น
จงเลือกสรร คนดี ไม่มีเล่ห์
จะสบาย ง่ายแทน แม้นคะเน
ไม่โยเย ยักทำ ดุน่าซัง

๑๘๗

เขารักเรา เราตระหนัก ควรรักตอบ
จะขึ้นชอบ เขยชม สุขสมหวัง
ถ้าเขาเกลียด เคียดช้อน จงหย่อนยั้ง
อย่าประดัง เกลียดโกรธ เป็นโทษภัย

๑๘๘

เขาร้ายมา อย่าหมาย ทำร้ายตอบ
ค่อยประกอบ การดี ทวีให้
ตอบความชั่ว ด้วยความดี จะมีชัย
ชนะใจ ด้วยใจ มอบไมตรี

๑๘๙ จงจริงใจ ให้เขา เอาไว้ก่อน
เขาจะย้อน จริงใจ ไม่แฉ่งหนี
โลกจะเป็น เช่นสวรรค์ สันติมี
ก็ตรงที่ จริงใจ เอาให้กัน

๑๙๐ อย่าเป็นไฟ ให้เป็น น้ำเย็นอยู่
ไว้ต่อสู ความร้อน ค่อยผ่อนผัน
หากปลุ่่อยใจ ให้เป็น เช่นน้ำมัน
ไม่ซ้าพลัน พริบเกิด ระเบิดพัง

๑๙๑ ดับโหโส โมหา ฆ่าความโกรธ
รู้คุณโทษ ทุกประเด้น ใจเย็นหยั่ง
จิตสงบ อบรม บ่มพลัง
คลายคลุ้มคลั่ง คลายเคือง ไม่เป่ลื่องแรง

๑๙๒ พึ่งประพฤติ ยึดมั่น ในขันติ
อโหสิ สรรพสัตร์ ซึ่งขัดแย้ง
เมตตาจิต อุทิศให้ ไร่ระวาง
จะเป็นแสง สันติ ส่องนรินดร์

๑๙๓ เจ้าลูกน้อย ค่อยฟัง ค่อยซังจิต
ค่อยคั่นคิด ความจริง ทุกสิ่งสรรพ
อย่าด่วนเถียง เสียงอึง ตะบึงตะบัน
ท่างกัน งอนง้า ไม่เอานะ

๑๔๔

การข่มใจ ให้คุณ ลดจนโกรธ
เกิดปราโมทย์ มุ่งหา วิสาสะ
เอาแต่ใจ ให้โทษ โกรธปะทะ
ทำธุระ เหลวลั้ม ไม่สมปอง

๑๔๕

คิดใจเขา เอาใส่ ใจเราบ้าง
อย่าคิดข้าง ของตน ล้นสมอง
ละล้าเอียง เทียงธรรม์ ตามครรลอง
โลกจะมอง สดใส ในพริบตา

๑๔๖

คาดใจเขา เข้าใจคน จนกระจำ
ใจสว่าง จิตใส ไม่มองหา
หัดอภัย ให้โอกาส ปราชญ์ปัญญา
ดับโกรธา ด้วยการทำ นิ่งนำพลัน

๑๔๗

การตอบโกรธ ด้วยใจ ไม่โกรธตอบ
เป็นสิ่งที่ชอบ ชนะตน พ้นโมหันธ์
ข้ามกำแพง แห่งโกรธ ข่มโทษทัณฑ์
มาพบกัน กึ่งทาง สร้างไมตรี

๑๔๘

จะหนักนิด เบาหน่อย ค่อยว่ากล่าว
ผ่อนสั้นยาว ยั้งใจ ให้น้องพี่
เพียงนับหนึ่ง ถึงร้อย ถอยถือดี
จะไม่มี หมองหมาง ระคายเคือง

๑๙๙

ทำสิ่งใด ใครครวญ ส่วนรวมก่อน
จึงค่อยย้อน ส่วนตัว คิดหัวเรื่อง
เสียสละ ละลด ไม่หมดเปลือง
แต่เป็นเครื่อง คลายโลก ละโมบมาร

๒๐๐

อย่ายึดแต่ เห็นแก่ตัว มัวเอาเปรียบ
อย่ายำเหยียบ ยุแยก ให้แตกฉาน
อย่าอิจฉา ตาร้อน ลอบรอนราญ
อย่าหน้าด้าน แย่งประโยชน์ ใส่โทษคน

๒๐๑

จะอวดดี ต้องมี สิ่งดีอวด
ให้เยียมยวด ยิ่งใหญ่ จึงได้ผล
แม้แต่อวดดี โดยไม่มี ความดีปน
จะไม่พ้น เพื่อนหมิ่น ลิ่นราคา

๒๐๒

อย่าอวดเก่ง เบ่งลาม ทำหยาบหยาบ
พูดจ้วงจาบ จี๋โจษ จนโกรธกล้า
จะเจ็บตน รนร้อน ถูกย้อนมา
เพราะเราหา ที่เอง ไม่เกรงใคร

๒๐๓

ถึงเหนือฟ้า ยังมีฟ้า เหนือกว่าอยู่
ทำอวดรู้ อวดตน คนหมั่นได้
การอ่อนน้อม ถ่อมตน พาพ้นภัย
ผูกน้ำใจ เพื่อนบ้าง อย่าวางโต

๒๐๔

อย่ายกตน ช่มช่าน หักหาญเขา
คิดว่าเรา เลิศล้ำ ทำโยโส
การพูดจา วาที มีแต่โว
จะถูกโท ให้เหนียม จงเจียมใจ

๒๐๕

ถึงจะรู้ อยู่ยิ่ง ทุกสิ่งสรรพ
จะบังคับ คนเชื่อฟัง ยังไม่ได้
ปลูกศรัทธา กล้าก่อน จะสอนใคร
จึงแจ้งให้ เห็นดี ตามที่ควรดู

๒๐๖

จะบอกใคร ให้แสร้ง ทำแก้งปิด
ทีละนิด น้าไข อย่าได้ด่วน
ทำเปิดปิด มิดมั้น ล้อเล่นรวน
จะยั่วรวน อยากฟัง เรื่องทั้งนั้น

๒๐๗

มีอะไร ให้เอา เว้าซึ่งหน้า
เลิกนินทา ลับหลัง นั่งเสกสรร
แสดงสิ่ง จริงใจ ในจ่านรรจ์
จะผูกพัน เพิ่มมิตร สนิทนาน

๒๐๘

ปากปราศรัย ใจหมาย ทำลายมิตร
เป็นสิ่งผิด พาพัง หมดทั้งฐาน
สิ้นมิตรคล้าย ทลายล้อม ป้อมปราการ
ข้าศึกผลาญ พินาศพลัน ไม่ทันรู้

๒๐๙

รักษามิตร ชิดเชื้อ คอยเกื้อก่อ
เหมือนตั้งต่อ เต็มแต่ง กำแพงกู้
เป็นเชื่อนขันท์ กันสกัด คึกคัตรู
ไว้ต่อสู้ สารพัน อันตราย

๒๑๐

เห็นเพื่อนปลั่ง รุ่งเดือน ให้เพื่อนรู้
จึงควรคู่ คบเห็น เป็นสหาย
ให้ประโยชน์ โทษกรรม ช่วยผ่อนคลาย
เป็นเพื่อนตาย ตลอดกาล อย่างานรา

๒๑๑

อันเพื่อนกิน ลิ่นเงิน แล้วเมินหนี
ประมวลมี มากเห็น เป็นหนักหนา
แต่เพื่อนตาย ถ้ายพลี ซึ่งชีวา
ยากเสาะหา ให้ถึง หนึ่งในพัน

๒๑๒

มีสหาย หมายถึงเหมือน มีเพื่อนคิด
ช่วยเหลือกิจ การใหญ่ ให้เสร็จสรรพ
ได้ร่วมทุกข์ สุขอย่าง วางใจกัน
ช่วยฝ่าฟัน อุปสรรค ถึงหลักชัย

๒๑๓

มีเพื่อนเพิ่ม เสริมตน เพียงคนหนึ่ง
ก็หมายถึง เพิ่มแรง กล้าแกร่งได้
พึงผูกมิตร คิดออม หนุนใจ
จะก้าวไกล กว่าสู้ เพียงผู้เดียว

๒๑๔

หากเพื่อนลต ถดถอย แม้น้อยนิด
แก้ที่ผิด ทั้งผอง ซึ่งข้องเกี่ยว
อย่าทอดทิ้ง นิ่งช้า ไม่ยาเยียว
จะคลายเกลียว กร่อนเลือน หมดเพื่อนรัก

๒๑๕

ยอมเสียทรัพย์ รับหน้า อย่าเสียมิตร
ผูกสนิท ในสัมพันธ์ มันสมควร
ที่หมางหมอง ข้องใจ กระไรนัก
จงผ่อนหนัก เป็นเบา ให้เข้ากัน

๒๑๖

อย่าอาฆาต มาดร้าย ไม่หายแค้น
จงหนักแน่น นำก่อน ค่อยผ่อนผัน
อาจคลายคลี่ ที่โกรธ หมดโทษหัตถ์
เมตตามัน มุ่งจิต เป็นมิตรครอง

๒๑๗

จงใจเย็น เห็นคิด ทุกกิจรู้
จงฟังหู ไว้หู คอยดูจ้อง
จงครวญใคร่ ให้หมด ก่อนทดลอง
จงปกป้อง รากฐาน อย่าพลาดญัตน

๒๑๘

ถึงตาตุ หูฟัง ก็ยังพลาด
อย่าเชื่อขาด ชังความ ติดตามผล
ระวังหลัก ผักชี ที่โรยบน
มันหลอกคน คิดว่ารู้ เพียงดูฟัง

๒๑๑๙

ถึงสี่ห้า ก้าวอาจ แผลงพลาดได้
ระมัดใจ แม้นประมาท อาจผิดหวัง
เชื่อใจทาง วางใจคน ไม่พินพัง
รู้จักยัง อย่าถล่า อย่าล่าพอง

๒๑๒๐

คิดอะไร ให้รอบ คลุมครอบหมด
อย่ากำหนด แนวคะเนียง เพียงหนึ่งสอง
ทุกมุมแง่ แลให้ลึก แล้วตริกตรอง
จนเห็นช่อง ชัดนำ มาคำนวณ

๒๑๒๑

มีเลื่อนจำ นำไป ทางไหนบ้าง
ตรองทุกทาง ทัวครบ จบกระสวน
ทั้งร้ายดี มีกระไร ในกระบวน
เลือกแต่ส่วน ดีจำ ไว้ทำการ

๒๑๒๒

อย่าคิดแก้ แต่เปละ เฉพาะหน้า
มองปัญหา กว้างไกล ให้ประสาน
ผลข้างเคียง เยี่ยงใด ให้วิจารณ์
จงคิดอ่าน กันแก้ ทุกแง่แนย

๒๑๒๓

เมื่อเห็นภาพ ทราบทาง กระจ่างแล้ว
จึงวางแผน แน่วแน่ เพื่อแก้ไข
ถ้าขัดข้อง ต้องปรับ สลับไป
ยืดหยุ่นได้ ดังประสงค์ ก็คงควร

๒๒๔

จงฝึกจิต คิดตรอง ทดลองเรื่อย
ไม่เฉยเฉื่อย ขอบหา ศึกษาถ้วน
เปิดสมอง มองซึ่ง ถึงกระบวน
มลายมวล โมหะ ชำระตน

๒๒๕

เมื่อจิตใจ ใส่ใจ ปัญญาผ่อง
จะเรียนท่อง จำอะไร ก็ได้ผล
อาจสร้างสรรค์ ขึ้นประดิษฐ์ ฝึกคิดค้น
ไม่อับจน แจ้งกระจ่าง ทุกอย่างไป

๒๒๖

อันเหตุการณ์ บ้านเมือง ทุกเรื่องเล่า
ก่อนที่เรา จะผจญ เต็มตนได้
ต้องมองลึก ศึกษา ทุกทำไว้
อย่าปล่อยให้ ใครเขา จูงเราตาม

๒๒๗

พิเคราะห์ตรอง ถ่องแท้ ทุกแง่ทั่ว
จงเป็นตัว ของตัว อย่ามัวขาม
เห็นสิ่งใด ไม่ควร ก่อกวนความ
เกิดไม่งาม แก่สังคม ระดมกัน

๒๒๘

รวมความคิด ทิศใด ควรใช้แก้
หาทุกแง่ งามควร ประมวลสรรพ
เสนอรัฐ ขจัดส่วน ไม่ควรนั้น
แต่ละชั้น ไชประโยชน์ และโทษมี

๒๒๙

เปิดหลายทาง วางไว้ เพื่อให้เลือก
ทั้งแก่นเปลือก ปอกแสดง แจกแจกจี
ยกหลักฐาน สานรอบ ประกอบชี้
ทั้งร้ายดี ทุกอัน สำคัญคง

๒๓๐

หากคนใด ไม่ดี บริหาร
นำหลักฐาน ชั่วหา เอามาบ่ง
รวมพลัง พังมัน ห้าหันตรง
จนหลุดวง รัฐบาล คืองานเรา

๒๓๑

บ้านเมืองนี้ ดีแน่ หากแก้ไข
อย่าปล่อยให้ คนชั่ว มาค้ำเฆ
สงเสริมผล คนดี ชูชื่อเอา
เพื่อให้เขา ทำงาน ทุกด้านไป

๒๓๒

ลูกสัมฤทธิ์ วิทยา แกร่งกล้าสรรพ
สมควรรับ ปริญญา อย่าสงสัย
เมื่อจบชั้น ขึ้นมหา วิทยาลัย
ก็เป็นไท แก่ตน เต็มคนแล้ว

๒๓๓

อย่าอวดว่า ชำนั้น เป็นบัณฑิต
สวมครุยคิด ข้าผู้ ความรู้แจ้ว
ส่วนคนอื่น พ้นเงา ไม่เข้าแนว
หมิ่นเชื้อแถว ถ่มถุย ทำคุยโต

๒๓๔ อันข้าวรวง พวงพูน สมบูรณ์พร้อม
 จะอ่อนค้อม คอไว ไร่โยโส
 ข้าวลืบนั่น ชั้นรวง ชูพวงโต
 ทำอ้งโอ อวดปาว ข้าข้าวดี

๒๓๕ คนเก่งจริง นิ่งอยู่ ไม่สู้โอ
 แต่คนโง่ งัดอ้ง เอาข้างสี่
 ชอบยกตน พ่นแผ่ ตอแหลชี้
 ข้า้นมี ปัญญา คุณค่าล้ำ

๒๓๖ ปริญา ค่าใช้ ในกระดาะ
 ความสามารถ ดอกยัน ประกันผล
 เป็นสิ่งแจ้ง แสดงพอง ค่าของคน
 อย่าหลงตน ตื่นกระดาะ ประกาศฮือ

๒๓๗ ตัวเราดี มีค่า ความสามารถ
 เท่าประกาศ ใบนั้น ยืนยันหรือ
 ถ้ายังพรวง ต้องระลึก หมั่นฝึกปรือ
 อย่าให้ชื่อ ปริญา หย่อนค่าลง

๒๓๘ ใบประกาศ อาจแสดง ผลแห่งสอบ
 ผ่านการตอบ ตามเกณฑ์ เน้นประสงค์
 ส่วนเชี่ยวชาญ การกระทำ ที่จำนง
 ก็ต้องลง แรงฝึก จึงลึกซึ้ง

๒๓๙

สำเร็จเรียน เปลี่ยนหา ทำอาชีพ
ต้องเร่งรีบ สร้างตัว อย่ามัวบึง
ถนัดใด ให้นำ มาคำนึง
เลือกงานซึ่ง มีท่า ก้าวหน้าไกล

๒๔๐

ความถนัด จัดว่า มีค่ายิ่ง
งานทุกสิ่ง สัมฤทธิ์ สมคิดได้
ก็อยู่ที่ มีถนัด สันทัดนัย
จึงก้าวไว สมจิต ที่คิดครวญ

๒๔๑

เขาทำได้ ใช่ว่า เราสามารถ
ถ้าเราขาด ความถนัด ตามสัดส่วน
ก็คงไม่ ได้ดัง ที่หวังมवल
จงคำนวณ แน่นอน นึกก่อนทำ

๒๔๒

อย่าเห่อหาม ตามใคร โดยไม่คิด
จะพาดพิง พลังระนาว ก้าวถล้า
พินิจดู รู้ชัด ถนัดนำ
อย่าแค่คล้า ชัดคับ จะอับจน

๒๔๓

ถ้าถนัด ชัดใช่ เล่นไม่ยาก
ก็จงพาก เพียรเถิด ให้เกิดผล
คิดปรับปรุง มุ่งแทรก ของแปลกปน
ให้แผ่ผล เพิ่มดี ทุกที่ทัน

๒๔๔

ถ้ายังขัด ถนัดน้อย ด้อยกว่าเขา
ปรับตัวเรา เร่งรุด ให้สุดชั้น
จนถนัด อัดเข้า เกินเขาครัน
จะก้าวกัน ไกลสุด ไม่หยุดยั้ง

๒๔๕

งานทุกอย่าง ต่างประชัน แข่งขันสู้
ใครรอบรู้ ถนัดดี ก็มีหวัง
รายได้ดี มีสง่า ก้าวหน้าดัง
ความมั่งคั่ง แค่อ้อม ในเงื่อมมือ

๒๔๖

เมื่อเลือกงาน ผ่านถนัด ชอบชัดแล้ว
รีบพายแจว จ้วงรุด อย่าหยุดถือ
วางแผนทำ นำเนื่อง ให้เลื่องลือ
ถึงคนยื้อ แย่งมั่ง อย่ากังวล

๒๔๗

แข็งขยัน หมั่นรอบ ประกอบกิจ
สร้างประสิทธิ ภาพเพิ่ม ประเดิมผล
ศึกษาดู รู้กำหนด รู้อดทน
รู้คิดค้น ข้อที่ มีคุณควร

๒๔๘

รู้ริเริ่ม เสริมประสาน สร้างงานใหม่
รู้วิจัย แจกแจง แยกกระสวน
รู้ประเมิน เกินขาด คาดคำนวณ
รู้ประมวล มากน้อย คอยเกื้อกูล

๒๔๙

รู้ประมาณ การไกล ไวทันเหตุ
รู้สังเกต การใกล้ อย่าให้สูญ
รู้ประโยชน์ โสດສ່ວນ ควรเพิ่มพูน
รู้ประมุข หมายถึง สรรสิ่งดี

๒๕๐

รู้ประหยัด หัดไว้ ลดใช้จ่าย
รู้ขยาย ยอดรับ ปรับวิถี
รู้ครองของรัก สามัคคี
หาพวกดี พาดัง ระวังภัย

๒๕๑

ยามยังน้อย ด้อยศักดิ์ จงหนักแน่น
อย่าโลดแล่น ล้าสู้ ของผู้ใหญ่
จงถ่อมตัว หัวค่อม ละม่อมละไม
ท่านพอใจ จึงค่อย ปลอ่ยพล้าง

๒๕๒

ถึงเข้มแข็ง แรงตน มีล้นอยู่
ถ้าขาดผู้ สนับสนุน ช่วยรุ่นหลัง
ยากก้าวไกล ไปงาม ตามลำพัง
ก่อนจะดัง ก็ดับ ล้มทับทาง

๒๕๓

แสวงมิตร ชิดชอบ ประกอบหนุน
จะเป็นคุณ คราวยาก ช่วยถากถาง
เอาตัวรอด ปลอดภัย ไม่วายวาง
ดีกว่าคว้าง เคว้งสู้ เพียงผู้เดียว

๒๕๔ ถึงงานหนัก ชักมิตร มาชิดช่วย
ก็เบียดว้ย ระดมแรง เข้มแข็งเคียว
เป็นทีมทำ นานิยม เกิดกลมเกลียว
ไม่เปล่าเปลี่ยว เป็นประโยชน์ สดสำคัญ

๒๕๕ มีความคิด วิทยา ถึงกล้าแข็ง
อย่าใช้แข่ง ช่มเพื่อน ทำเหมือนหยัน
จงใช้ทาง สว่างคุณ อุดหนุนกัน
จะช่วยพัน ผูกมิตร เป็นนิตยนาน

๒๕๖ แม้นเห็นใคร ได้ดี มีความชอบ
อย่าลักลอบ ริษยา ก่อนว่าขาน
จงชื่นชม นิยมยล ยกผลงาน
มองในด้าน ดีไว้ จะให้คุณ

๒๕๗ เห็นใครดี มีความรู้ จงชูเชิด
ผูกมิตรเถิด ที่ถ้อย ต่างคอยหนุน
แม้นเขาใหญ่ ไปข้างหน้า มีการุณย์
ได้พึงบุญ บริบูรณ์ ไม่สูญทาง

๒๕๘ ไปทำงาน บ้านไกล อย่าให้สาย
จงมั่นหมาย มาก่อน ในตอนสาง
แม้นไปสาย หลายหน ลั่นระวาง
โทษไม่บาง เบาแน่ อย่าแซะเชือน

๒๕๕

อย่ากลับก่อน ตอนบ่าย หลบหายหน้า
เรื่องเวลา อย่าขาด จนคลาดเคลื่อน
งานหนักเอา เบาทำ ประจำเดือน
ถ้ามัวเลื่อน เรื่อยเรื่อย จะเสียการ

๒๖๐

จงฝึกฝน ค้นคว้า หาความรู้
ให้เป็นผู้ พัฒนา ปริชาณ
เชิงประยุกต์ ทุกกระบวนการ ควรเชี่ยวชาญ
เสริมสร้างงาน ก้าวหน้า ไม่ล่าใคร

๒๖๑

ทุกหน้าที่ มีกิจ รับผิดชอบ
จงรอบคอบ คิดระวัง จะพลังไฟล่
แม่นยำผิดพลาด ขาดคล่อง ครรลองใด
รีบแก้ไข ทุกอย่าง อย่าค้างคอย

๒๖๒

เจ้านายเล่า เข้าหา อย่าหลีกหลบ
จนน้อมนบ นอบใกล้ รับใช้สอย
แต่อย่าให้ ไร้เกียรติ เียดลำออย
ควรเปล่งปล่อย ปรีชา ปัญญา

๒๖๓

ทำอะไร ให้ดี ถึงที่สุด
จนถึงจุด จบจอต ยอดประสงค์
ถึงทุกขียาก บากบัน อย่างมั่นคง
จิตประจง จ่อจอต กำหนดตาม

๒๖๔ จงฝึกใจ ให้สราญ รักรงานมัน
ผลงานกลั่น จากกมล จะล้นหลาม
ทั้งเสร็จสวย ด้วยศิลป์ ทุกชิ้นงาม
และก้าวข้าม ความเมื่อย ความเฉื่อยชา

๒๖๕ จงเพียรอยู่ สู้กิจ อย่าคิดถอย
งานใหญ่่น้อย แนวคลุก ทำทุกท่า
สละแรง แข็งข้อ อयरอร่า
ความก้าวหน้า มินิตย์ อย่าคิดแคลง

๒๖๖ เอาใจใส่ ในงาน ทุกด้านทั่ว
อย่าเมามัว เหม่อฝัน ต้องขันแข็ง
ตรวจตราดู รู้ระมัด ทำจัดแจง
คอยตักแตง ตามติด พินิจไป

๒๖๗ ทั้งสอบสวน ทวนทบทวน ระบบบ่ง
อาจมีหลง หลวมแฉ่ ต้องแก้ไข
หากมีปรับ สืบสวน ก็ควรไว
อย่าปล่อยให้ คนเอา ไปเล่าลือ

๒๖๘ มีงานทำ ล้าเลิศ ประเสริฐสุด
อย่าแหงนหยุด ย่อหย่อน จงคอนถือ
ทำอะไร ให้ดี สุดฝีมือ
อย่าเสียชื่อ เพราะเรา ไม่เอาการ

๒๖๙

ถ้าทำดี มีท่า คนมาจ้าง
ไม่อ้างว้าง วังหา เหนื่อยหน้าด่าน
ถ้าทำเสีย เปลี้ยกมล คนประจาน
จะว่างงาน เจื่องงั อยู่ทั้งปี

๒๗๐

ถ้าเราเก่ง เปล่งปัญญา ความสามารถ
อย่าเขลาขลาด คอยงาน ผลาญศักดิ์ศรี
สร้างงานเอง เร่งทำ กำไรมี
เป็นเศรษฐี ไม่ช้า ล้วนน่าทำ

๒๗๑

หากรู้ด้าน การค้า ไม่ล้ำหลัง
ก็อาจหวัง รวยได้ ถ้าใจป่า
เก่งซื้อขาย หลายแบบ มีแบบน่า
ถ้าเก็บงำ เงินทอง ก็ต้องมี

๒๗๒

ถ้าขาดทรัพย์ ไร้ใช้ เขาไปก่อน
ถึงแบกคอน ขวนขวาย อย่าหน่ายหนี
พอได้ทุน หมุนค้า ทุกท่าที่
อย่ารอรี รีบทำ กระหน้าไป

๒๗๓

หากรู้จัก รักประหยัด หัดขยัน
เกลียดพนัน อนาคต ก็สดใส
คนเชื่อถือ ซื้อขาย สบายใจ
โกยกำไร รวยอื้อ ทุกมือคราว

๒๗๔ ทำการค้า อย่างขาด มัวขลาดเขลา
จงคิดเคঁา คลำคืบ ค่อยสืบสาว
หากเห็นแน่ แน่ได้ กำไรพราว
ต้องรีบก้าว สกัลดค้า ใจกล้าลอง

๒๗๕ หุ่นไม้พ้อ ก็เห่ หาเครดิต
เพื่อค้าคิด ขยายเพิ่ม เสริมความคล่อง
สร้างความเชื่อ เกื้องาน ทุกด้านมอง
เรื่องเงินต้อง ตรงต่อ ข้อสัญญา

๒๗๖ ก่อนตกลง จงดู ให้รู้รอบ
ต้องตรวจสอบ ส่วนอื่น เป็นปัญหา
ยุติธรรม นำเห็น เจริญ
ทุกอย่างอย่า หย่อนตั้ง พึงประมาณ

๒๗๗ ประโยชน์ส่วน ควรได้ อย่าให้เสีย
 ค่อยไถ่เกลี้ย กลิ้งกลม ผสมผสาน
 เพื่อเพิ่มผล จนพ้อง ความต้องการ
 ทุกทุกด้าน ดลให้ ก้าวไรรื่น

๒๓๘ ทำสิ่งใด ให้เพื่อ ความเชื่อถือ
รักษาชื่อ เกียรติประกัน คนสรรเสริญ
เมื่อครุฑธำ กล้าเกิด เขาเทิดเทิน
เครดิตเงิน ง่ายงาม ตามต้องการ

๒๗๑

จะหมนุทรัพย์ รับไว้ กำไรคล่อง
โดยไม่ต้อง ตากหน้า ไปว่าขาน
มีคนนอบ หมอบก้ม ประนมกลาน
เงินใส่พาน ให้หมนุ เป็นทุนรอน

๒๘๐

ความเชื่อถือ ชื่อนั้น สำคัญยิ่ง
เสียทุกสิ่ง เสียไป ไว้ชื่อก่อน
ชื่อยังดี มีศรัทธา ไม่อาทร
เงินทองย่อน ย้ายกลับ รับไม่ทัน

๒๘๑

ความเชื่อถือ ชื่อดี อยู่ที่สัตย์
พึงระมัด พึ่งระวัง อย่าพลั้งผัน
กล่าวคำใด ให้ตรง คงจ่านรรจ์
เป็นคำมั่น ไม่ถอน ไม่คลอนแคลน

๒๘๒

จ่ายเงินทอง ต้องจ่าย พร้อมจ่ายได้
ตามที่ให้ สัญญา อย่าหวงแหน
จะเลื่องชื่อ ลือไกล ไปทั่วแดน
คนหมิ่นแสน ศรัทธา คุ่มค่ากัน

๒๘๓

เป็นคนชื่อ ถือสัจจา แต่อย่าเช่อ
หากพลั้งเผลอ พลาดลง คงโศกาลัย
อาจด่าวดิ้น ลิ่นทรัพย์ นับอนันต์
จงกวาดขัน คิครอบ ก่อนตอบคำ

๒๘๔ จะสัญญา อย่าลน จนเสียเปรียบ
คิดทวนเทียบ ทุกท่า อย่าถล่า
หากมองเห็น เป็นที่ ผลดีนำ
จึงยกย้า ยินยอม ให้สัญญา

๒๘๕ เรียนให้ลึก ผึกปรือ เรื่องซื้อขาย
ให้รู้ลาย เล็งแล ทุกแง่หา
เลือกทางที่ ดีงาม ตามเวลา
ทำการค้า แข่งขัน ทุกชั้นตรง

๒๘๖ หูตาให้ ไว้อง มองรอบทิศ
นำมาคิด ความควร ส่วนประสงค์
หากเห็นทาง สร้างกำไร ได้มั่นคง
ก็รีบลง ทุนค้า อย่ารอรี

๒๘๗ พิจาระห์ตรอง มองไว้ ทางใดเสี่ยง
ถ้าหลีกเลี่ยง หลบได้ ให้หลบหนี
แม้จำต้อง ลองเสี่ยง เยี่ยงใดดี
หาทางที่ เสี่ยงน้อย ค่อยทำการ

๒๘๘ ถ้าเสี่ยงไป ได้มา คุ่มค่าเสี่ยง
ไม่ต้องเกี่ยง การค้า จงกล้าหาญ
วางแผนผัน กันพลาด ซึ่งอาจพาน
รักษาฐาน ทำอยู่ ไว้สู้กัน

๒๘๙

อย่าเสี่ยงไป ไม่คิด ทางปิดป้อง
อย่าทดลอง ทำเล่น เป็นของขึ้น
หากเกิดพลัง ยิ่งไว้ จะไม่หัน
จงสำคัญ คิดแก้ ทุกแง่มุม

๒๙๐

เมื่อจะก้าว เท้าหลัง ต้องตั้งมั่น
ถอยให้ทัน ถ้าเผลอ ไปเจอหลุม
อย่าประมาท ชาติรัง ระวังคุม
อย่าด่วนตุ้ม ดูทาง ทุกย่างไป

๒๙๑

ที่ควรช้า อย่าเร่ง ทำเก่งรุก
อย่าชิงสุก ก่อนห้าม ข้ามสมัย
ที่ควรเร็ว เร่งทำ อย่ารำไร
อย่าห่วงให้ เสียของ ที่ต้องการ

๒๙๒

อย่าผัดวัน ประกันพรั่ง เกียงยุ่งยาก
จะน้อยมาก หมั่นทำ นำประสาน
ถ้าทอดทิ้ง นิ่งเกิน ให้เนิ่นนาน
จะเสียงาน เสียทรัพย์ ย่อยยับไป

๒๙๓

วันเวลา ถ้าปล่อย ก็ลอยลับ
มิเคยกลับ คืนมา อย่าสงสัย
จากหนุ่มสาว สู่แก่ เปลี่ยนแปรวัย
สุดที่ใคร ชัดขึ้น ให้คั่นคง

๒๔๔

พึงรู้จัก รักเวลา อย่าอยู่นิ่ง
แสวงสิ่ง ดีงาม ตามประสงค์
หากมีนัด หัดมา เวลาตรง
จะเสริมส่ง ศรัทธา น่านิยม

๒๔๕

หากไกล ไม่มา เวลานั้น
เขาอึดอัด อดกลั้น กระห็นถม
ศรัทธาถอย คอยท่า เสียอารมณ์
คิดขึ้นชม เคืองขัง ใจกังวล

๒๔๖

ใช้เวลา อย่าใช้ อย่างไม่คิด
ประกอบกิจ ตามลำดับ อย่าสับสน
แยกตัววนซ้ำ อย่าแข่ง แข่งระคน
ทำจากต้น ต่อกัน ตามขั้นควร

๒๔๗

อันเวลา วารี ระริไหล
ห่อนคอยใคร เคลื่อนผัน ไม่วนหวน
วินาที มีค่า อย่าเรรวน
จงเร่งด่วน งานปวง อย่าหน่วงตน

๒๔๘

น้ำขึ้นไซ้ ให้รัก ตักไว้ก่อน
อย่านิ่งนอน เน้นซ้ำ จะซาผล
โอกาสมา อย่าปล่อย ให้ลอยพัน
รีบคอนขน แข่งกาล ให้งานดูล

๒๔๔

มีเงินตรา อย่าหึง ให้นิ่งอยู่
หาความรู้ เร่งให้ กำไรหมุน
จะมากน้อย ค่อยประสม ระดมทุน
ให้เกิดคุณ ค่าเพิ่ม ต่อเติมกัน

๓๐๐

ทำการค้า อย่าหมาย ขายชุดนัก
จงรู้จัก ตึงหย่อน รู้ผ่อนผัน
เอากำไร ให้น้อย ค่อยแบ่งปัน
เหมือนกำนัล น้ำใจ มอบไมตรี

๓๐๑

จะเป็นผล คนลือ ว่าซื่อถูก
เพิ่มพันผูก ลูกค้า ไม่ราหณี
อุดหนุนเรา เข้าร้าน ไปนานปี
กำไรมี มากมา ไม่ช้าชัก

๓๐๒

จากร้านน้อย ค่อยขยาย กิจใหญ่
เงินทองได้ ด้วยหาญ ทำงานหนัก
ถึงเหนื่อยเหน็ด เสรีจาม สมความรัก
ได้ผ่อนพัก พาสบาย เมื่อปลายมือ

๓๐๓

สร้างตนเอง เปล่งปัญญา อย่างกล้าแข็ง
ด้วยลำแข้ง ของตน คณับถือ
เป็นลูกไล่ ใครเขา ไม่เล่าลือ
ถึงออกชื่อ ยกเยี่ยง ก็เพียงนิด

๓๐๔

ถึงคราวเหตุ ภาทภัย คนได้ยาก
 บริจาค แจกไป น้ำใจจิต
 อย่าช้าเต็ม เพิ่มราคา สิ้นคำคิด
 อย่าทำผิด คุณธรรม จะจำเริญ

๓๐๕

นอกจากงาน การค้า อาชีพอื่น
 มีดาษดิน เลือกได้ โดยไม่เงิน
 จะกล่าวบ้าง บางงาน ไม่นานเกิน
 เป็นการเกริ่น กิจล้วน ที่ควรรู้

๓๐๖

ลูกจงฟัง ชั่งใจ ทำให้ชอบ
 อย่าประจบ การคด ฟังอดสู
 การทำดี มีผล ให้คนชู
 ชีพยังอยู่ อย่าหยุด , ทำสุดแรง

๓๐๗

อาชีพครู รู้เกิด ประเสริฐสุด
 บัณฑิตนำวิญญาน ให้กร้านแกร่ง
 ให้รักดี หินชั่ว ไม่มัวแคลง
 และให้แสง ปัญญา เกิดกล้ำมี

๓๐๘

เมื่อเป็นครู รู้ตน ต้องชวนชวย
 ทั้งใจกาย กอปรเกื้อ อย่าเบื้อหนี
 แสงวิทย์ ประสิทธิ์ศิษย์ ทำกิจดี
 เป็นศักดิ์ศรี สมสมัย อย่าให้ล้า

๓๐๙

จะสอนเขา เราต้อง รู้คล่องก่อน
จึงจะสอน ศิษย์ทำ ได้นำหน้า
แม่นรู้บ่อย ด้อยต่ำ ลอกตำรา
ศิษย์ระอา อันอึด เรียนผิดเคือง

๓๑๐

จะมั่นใจ ในด้าน ทำการสอน
ต้องเตรียมก่อน การประยุกต์ คิดทุกเรื่อง
ความมุ่งหมาย ปลายสุด จุดประเทือง
จะเป็นเครื่อง ชี้นำ ทำระวัง

๓๑๑

เป็นครูให้ ใจเย็น อยู่เป็นนิตย์
เด็กต่างทิศ ต่างที่ ชั่วดีมั่ง
มีเด็กอ่อน สอนปน ต้องทนฟัง
สอนจะหวัง ว่าง่าย อย่าหมายนัก

๓๑๒

ยังเป็นเด็ก เล็กอยู่ เหมือนนุวี่วี่ง
จะให้หนึ่ง นานนิด ก็ผิดหลัก
ต้องเอาเล่น เป็นเรียน หมุนเวียนพัก
เด็กจึงรัก เรียนเรื่อย ไม่เฉื่อยชา

๓๑๓

สอนเด็กใหญ่ ใจสมัคร ต้องหนักแน่น
เลิกคุมคั่น แคะไค่ ชักใช้ว่า
แต่ให้รู้ ครูมีเจต รักเมตตา
เห็นคุณค่า ของศิษย์ สนทใจ

๓๑๔

จนเกิดเชื้อ เชื้อมัน ในชั้นต้น
ค่อยเพิ่มผล พอกติด เป็นนิสัย
พอชี้เช่น เห็นค่า วิชาได
เด็กจะไผ่ ฝนฝีก จนลืกล้ำ

๓๑๕

เด็กเข้าใหม่ ไม่เคยสา เหมือนผ้าขาว
ครูว่ากล่าว ดีไม่ดี เหมือนสีจ้ำ
เขาโทษครู จู้จี้ แด้มสีด้า
ด่าพล่ามพร้า พาพัง เด็กชังเรียน

๓๑๖

พูดอะไร ให้ระวัง จะปลั่งพลาต
คำพูดอาจ ฆ่าศิษย์ ให้คิดเหียน
จะแก้ไข ได้ยาก แม้พากเพียร
อย่าติเตียน ดึงตลอด เหมือนบอดใจ

๓๑๗

เด็กบางคน จนจิต ความคิดขาม
จะเรียนตาม ติดครู ดูไม่ไหว
มีจุดยืน พื้นหลัง ยังห่างไกล
สอนอย่างไร ก็ไม่รู้ ครูระอา

๓๑๘

จำนวนศิษย์ ชนิดนี้ มีไม่น้อย
ถ้าครูปล่อย เป้งเปิด เกิดปัญหา
จงเอาใจ ใส่ช่วย ด้วยเมตตา
จะเพิ่มค่า ครูสูง จรุงคุณ

๓๑๙

เห็นใจเขา เหล่าศิษย์ เรียนอดอ้อน
จงช่วยซ้อน ชูรับ ประคับหนุน
ไม่ควรตำ ว่าประจำ ทำทารุณ
ความอบอุ่น อาจใช้ ทำให้ดี

๓๒๐

ให้ความรัก ชักชวน อย่างนวลนิ่ม
ยะแย้มยิ้ม ยอไว้ อย่าให้หนี
ทำทุกสิ่ง จริงใจ ด้วยไมตรี
จนเกิดมี มานะ ที่จะเรียน

๓๒๑

เอาง่ายสอน ก่อนไว้ จูงให้ชอบ
จนโต้ตอบ ตามติด ไม่คิดเหียน
จึงเพิ่มยาก มากน้อย ททยอยเพียร
ค่อยหมุนเวียน ว้าวอน อย่างร้อนใจ

๓๒๒

พอเห็นรู้ ฟูฟั่น ฐานพื้นพร้อม
จึงทะล่อม ลองสู่ ความรู้ใหม่
แม่นชัดข้อ ต้องแก้ เปลี่ยนแปรไป
จนรู้ได้ ดังประสงค์ ไม่ฉงวน

๓๒๓

เมื่อปัญญา กล้าก่อ เพียงพอเพิ่ม
จึงริเริ่ม ลงลึก ให้ฝึกฝน
ศึกษาเอง เร่งรู้ เชิดชูตน
ครูเป็นคน คอยผดม อบรมใจ

๓๒๔

สร้างความคิด อิสระ ละพันผูก
จนรู้ญก รู้ผิด ทุกกิจได้
ทั้งรู้แพ้ และชนะ พร้อมอภัย
รู้ครวญไคร่ เหตุผล ทั้งต้นปลาย

๓๒๕

รู้ยืดหยุ่น จุนเจือ เผื่อผู้อื่น
รู้ชมชื่น ชอบศิลป์ ไม่หมิ่นหมาย
รู้บาปบุญ คุณธรรม ประจำกาย
รู้ลวดลาย เหล่าชั่ว ไม่พัวพัน

๓๒๖

ทำงานใด ได้ดี มีระบบ
อาจทวนทบ ทุกตอน มองย้อนหัน
ที่พลาดผิด คิดแก้ ทุกแง่หัน
เป็นประกัน ผลงาน ทุกด้านดี

๓๒๗

จึงแน่ใจ ได้ว่า คุณค่าศิษย์
เพียงพอติด ตัวประจำ ทำหน้าที่
ในสังคม รมย์รื่น ชื่นชีวิ
เป็นผู้มี อนาคต ไสสดยล

๓๒๘

เสียเวลา อย่าละเหี่ย เสียน้ำจิต
สั่งสอนศิษย์ สมควร เชิดชูผล
รับผิดชอบ มอบวิทย์ ศิษย์ทุกคน
ได้กุศล สูงสง่า วิชาดัง

๓๒๙

สอนศิษย์เก่ง เล็งดี เหมือนที่สอน
แต่ศิษย์อ่อน อาจเชื่อน ไม่เหมือนหวัง
ครูเพียรพร่ำ ย้ายอน สอนระวัง
จะก็ครั้ง ก็ไม่เบื่อ เพื่อศิษย์รัก

๓๓๐

วิญญานครู รู้ว่า เป็นหน้าที่
สอนศิษย์ดี ศิษย์ดัง ไม่หวังศักดิ์
เห็นศิษย์ออก นอกวิถี ไม่ตั่นัก
ก็คอยตัก เตือนเรื่อย ยอมเหนื่อยกาย

๓๓๑

คุณธรรม นำทาง สร้างในศิษย์
ให้เกิดคิด เกิดค้น เกิดชวนช่วย
รู้ชั่วดี หนีชั่ว ผงอบาย
ทั้งหญิงชาย เชิดชู คู่สังคม

๓๓๒

รางวัลครู อยู่ที่ ได้มีศิษย์
ประกอบกิจ เกิดประโยชน์ เป็นโสดสม
อุโฆษชื่อ ลือเลื่อง เนื่องนิยมน
ได้ยินชม ครูก็ชื่น รื่นสำราญ

๓๓๓

ทุกเรื่องงาม ความสัมฤทธิ์ ที่ศิษย์สร้าง
ครูอยู่ข้าง คอยรับ สดับสาร
ไม่มีลิม ปลื้มกมล ปิรมลันมาน
ลิมอาการ เหนื่อยหน่าย ทั้งกายใจ

๓๓๔

ถ้าศิษย์สร้าง ทางโทษ โสตสดับ
ก็เหมือนกับ กริดเชือด หลังเลือดไหล
ทुरนทुरาย คล้ายนอน กองฟอนไฟ
มานมอดไหม้ หมองจิต ผิดคะเน

๓๓๕

ครูจริงไซ้รู้ ไซ้แต่ เพียงแค่สอน
หากอาหาร ทุกทาง ไม่ห่างเห
เหมือนพ่อแม่ แผ่คุ้ม ยอมทุมเท
มิให้เหว ว่าไหว ด้วยใจจริง

๓๓๖

ยกศิษย์ตน พันสัตว์ กำจัดชั่ว
ประพฤติตัว เต็มมนุษย์ พุทธิยিং
รู้คิดทำ นำแสดง รู้แต่งติง
ไม่ทอดทิ้ง ทางควร ในส่วนคุณ

๓๓๗

แม่นเป็นครู รู้แต่ แคสอนวิทย์
ไม่น่าคิด นำประพฤติ ยึดธรรมหนุน
รับคำจ้าง อย่างเดียว ไม่เกี้ยวบุญ
ก็เหมือนรูน เรือจ้าง แล้วต่างจร

๓๓๘

ครูเช่นนี้ มีเห็น ไม่เป็นท่า
คล้ายสินค้า ความรู้ ไซ้ครูสอน
ขาดวิญญาน การเป็นครู ผู้อาหาร
พอจบตอน ต่างตัด สะบัดไป

๓๓๔ ชาติถอยถด หมดเชื้อ ความเผื่อแผ่
จะเหลือแม่ เมตตา ก็หาไม่
ถือเงินเห็น เป็นพระเจ้า จนน่าใจ
วัดดีได้ ด้วยทรัพย์ น่าอัปอาย

๓๔๐ ลูกจงคิด สะกิดใจ เอาไว้บ้าง
เป็นครูสร้าง เสริมชาติ อย่าขาดหาย
มีวิญญาน การเป็นครู อยู่ในกาย
อย่าเพียงขาย ชั่ววิชา เพื่อหากิน

๓๔๑ อันครุไซริ์ ใช้ชี้ อยู่ที่ชื่อ
ไชนับถือ บริญญา ล้นฟ้าสิ้น
ใช้สอนนาน ผ่านกิจ บอกศิษย์ชิน
ใช้ที่ยืน ยกอาจารย์ ชาญวิชา

๓๔๒ ครูจริงโชว์ ใจดี ปราณิธิชัย

สอนให้คิด สอนให้ทำ นำปัญหา
สอนให้แก้ แง่ถนัด พัฒนา
เพิ่มคุณค่า ของมนุษย์ สูงสุดพอ

๓๔๓ ไม่ว่าวน สอนสั่ง เพียงหนังสือ
แต่ยึดถือ สอนคน คิดค้นข้อ
เพื่อวิจารณ์ ญาณหยั่ง ไม่รู้รอร
ให้ศิษย์ก่อ เกิดปัญญา ทุกท่ามี

๓๔๔

จนเป็นตัว ของตัว ไม่มัวติด
ยึดความคิด คนชัก ไร้ศักดิ์ศรี
รู้ถูกผิด จิตนำ ให้ทำดี
หลีกราศี ข้ามชั่ว สร้างตัวเอง

๓๔๕

ครูเช่นนี้ ชี้รู้ คือครูแท้
ใช้มีแต่ ชื่อครู อวดรู้แบ่ง
สมเป็นครู ปุชนีย์ ทุกที่เกรง
เป็นคนเก่ง เกียรติชื่อ ลือระบิล

๓๔๖

เป็นครูดี มีศิษย์ บูชิตชอบ
น้ำใจมอบ มีค่า กว่าทรัพย์สิน
สร้างประโยชน์ โภภีแสน ในแผ่นดิน
ไม่สุดสิ้น สายธาร ประสานใจ

๓๔๗

จะกล่าวด้าน ทหารกล้า อาชีพหนึ่ง
เปรียบเป็นถึง รั้วประเทศ คุ่มเขตได้
ประชาชม นิยมงาน ทหารไทย
ซึ่งรับใช้ชาติด้าน ด้านศัตรู

๓๔๘

ต่างมุ่งฝึก ศึกษา วิชาทหาร
รับราชการ ตั้งแต่ง ตำแหน่งหุ
เริ่มนายร้อย ห้อยกระบี่ มีพู่
สมนักลู ส่างโอ ภูมิโอฟาร

๓๔๙

คนเรียนได้ ไม่มาก เข้ายากยิ่ง
ไม่แกร่งจริง เก่งจัง อย่าหวังผ่าน
ทั้งท่าทาง ร่างกาย สมชายชาญ
น้ำใจหาญ เข้มฮึก คึกคะนอง

๓๕๐

จึงเชื่อได้ นายทหาร เมื่อผ่านแล้ว
ต้องกล้าแก้ว แกร่งดี ไม่มีสอง
ญาติแม่พ่อ พอใจ ในครรรลอง
เป็นที่ปอง ปรรธนา ของนารี

๓๕๑

ทั้งสังคม ชมชอบ มอบเกียรติให้
เป็นรั้วไทย พิทักษ์ไทย ไว้ศักดิ์ศรี
ปราบศัตรู หมูร้าย หมายราวี
พร้อมชีพพลี เพื่อชาติ อย่างอาจอง

๓๕๒

ถึงยามคึก ฮึกหาญ ทะยานรบ
ยามสงบ ซ้อมไว้ มิให้หลง
ทั้งช่วยรัฐ พัฒนา บ้านป่าดง
เพื่อเสริมส่ง สามัคคี ให้จรัส

๓๕๓

ที่ไทร้อน ผ่อนเบา รีบเข้าช่วย
ร่วมงานด้วย ดับเข็ญ เป็นความหวัง
สร้างบ้านเมือง เลื่องลือ มีชื่อดัง
ไร้คนชัง มีแต่ชม นิยมยก

๓๕๔

ทำดีไว้ ให้ดี มีตลอด
จะเป็นยอด ทหารใหญ่ ดีไม่ตก
หากดีทำ จำเล่ห์ โฉ่เฉพก
หมายฉวยฉก ชิงอำนาจ ยึดชาติครอง

๓๕๕

จะถูกตรา หน้าข้อ เป็นพระราช
คนทั้งชาติ แข่งชิง ประดังก้อง
จะถูกขับ อับจน ไร้คนมอง
อาจถึงต้อง ตายทุเรศ ต่างเขตแดน

๓๕๖

ไทยทุกคน ทนไม่ได้ จะให้ชาติ
อยู่ได้บาท บงการ พวกมารแม่น
เหมือนให้มาร ผลาญชาติ จนขาดแคลน
ยอมตายแทน ชาติเชื้อ ทุกเมื่อรัก

๓๕๗

แม่นลูกหวัง ตั้งประเด็น เป็นทหาร
จะคิดการ สิ่งใด ให้ประจักษ์
อำนาจมี ดีชั่ว ด้วยตัวชัก
อย่าเหลิงหลัก หลงตน ปล้นประชา

๓๕๘

ถึงบ้านเมือง เรื่องมี หลายที่ข้อง
อย่าคอยจ้อง แฉ่นถล่ม แก่ปัญหา
ให้ผู้แทน แน่นขันด รัฐสภา
เขาพูดจา แก่กัน ตามขั้นมี

๓๕๕

อย่าถือเอา เหมาเจต เป็นเหตุอ้าง
ยกพลล้าง ล้มสภา ล้าหน้าที่
ป็นรถถัง ตั้งประจัญ ยึดพื้นที่
เหมือนยักษ์ผี พาลผจญ ใช้คนเลย

๓๖๐

ประวัติศาสตร์ชาติไทย ในยุคนี้
เป็นเครื่องชี้ ชัดเห็น เช่นเคย
ทหารกำ อำนาจตรง กิลงเอย
ทิ้งอกงย ทรราช ชาติวุ่นวาย

๓๖๑

อำนาจปืน ยืนได้ ก็ไม่เนิ่น
จะแหลกเย็น ย่อยยับ ล้มล้มหาย
เมื่อมวลชน ชื่นแค้น แปร้นทำหาย
พลีร่างกาย เป็นเป้า เข้าต่อกร

๓๖๒

อำนาจปืน ผืนธรรม นำชาติช้า
จนอยู่ล้า หลังเห็น เป็นข้อสอน
เกิดโกยโกง โยงโย กินใช้สอน
จนชาติอ่อน แออด บั้มปลดปลง

๓๖๓

อำนาจปืน ขึ้นมี อีกก็ครั้ง
ก็พ่ายพัง พังอ ไม่หลอหลง
เพราะอธรรม กำชัย ไม่ยืนยง
เป็นกงเกวียน กำเกวียน ไม่เปลี่ยนแปลง

๓๖๔

เผด็จการ ผ่านไป ให้ข้อคิด
อย่าหลงผิด พลาดซ้ำ จำแกลง
เป็นทหาร งานถนัด รับผิดชอบ
ตามตำแหน่ง หน้าที่ ให้ดีดัง

๓๖๕

อย่าหลงไหล ไปกำ อำนาจรัฐ
ปฏิบัติ วุ่นวาย ละเลยมั่ง
ขึ้นทำไป ไม่พ้น ผลคือพัง
คนเข้าง แข่งสาป เป็นบาปตรา

๓๖๖

แม่นชอบงาน การเมือง เรื่องของรัฐ
จงสกัด กันข้อ ครหา
ถอดเครื่องแบบ แยกยศ พันนิทา
โดดเข้ามา เล่นการเมือง ให้เลื่องลือ

๓๖๗

ผลงานมี ดีดัง เมื่อครั้งก่อน
จะกระฉ่อน ช่วยตน คนนับถือ
ประชาม สมที่ ดีระบือ
เลือกเรคือ ผู้แทน ทั้งแผ่นดิน

๓๖๘

ดีกว่ากำ อำนาจ เหนือราษฎร์รัฐ
ปฏิบัติ เวียนวน ให้คนฉิน
จะถูกสาป บาปป้อน กร่อนใจฉินต์
จะหมดสิ้น ที่จะทรง ดำรงกาย

๓๖๔

ทำดีไว้ ได้ดี ไม่มีผิด
ถ้าหลงทิศ ทำชั่ว ตัวฉิบหาย
แม้ยิ่งใหญ่ ไกรณกาจ ไม่คลาดตาย
อย่ามัวหมาย มั่นจิต เดินผิดทาง

๓๗๐

เป็นผู้แทน แสนสง่า น่านับถือ
รักษามือ ให้สะอาด ประกาศวาง
พวกโลภลาม หาบชน ลั่นระวาง
จงอยู่ข้าง คนตรง ประสงค์ดี

๓๗๑

เลือกเข้าพรรค รักช่วย หัวทวยราษฎร์
ละอำนาจ ใช้ธรรม นำวิถี
มุ่งประชา มาก่อนพรรค เป็นหลักมี
ไม่ย่ำยี ยุติธรรม สิ่งสำคัญ

๓๗๒

คนส่วนใหญ่ ได้คุณ จุนส่วนน้อย
อย่าปละปล่อย ประโยชน์ใคร ให้เป็นหมัน
นำชาติรัฐ พัฒนา พากจรล
ให้เทียมทัน ทุกชาติ อย่างอาจอง

๓๗๓

ประชุมสภา มาพร้อม อย่ายอมขาด
ผู้แทนราษฎร์ ระลึกไว้ อย่าไหลหลง
เป็นปากเสียง เถียงเพื่อราษฎร์ ชาติดำรง
อย่าเสริมส่ง สิ่งผิด จงคิดควร

๓๗๔

อย่าปากกล้า ต่อกัน อวดฉันท่ง
เป็นนักเลง ลิ่นคม คารมสวน
ชอบตากถาง กลางสภา เก่งกล้ากวณ
พุดยี่ววน ย่าเหยียบ เปรียบภิปราย

๓๗๕

เขาเลือกไว้ ให้เรา บรรเทาทุกข์
กลับสนุก เล่นสำนวน ประมวลหมาย
มาโอ้อวด สวดสลับ ไม่อ้อบอาย
คนเลือกขาย หน้าพัง ผิดหวังนัก

๓๗๖

พุดอะไร ไม่เผื่อ เพื่อทวยราษฎร์
พุดพิงพาด เพื่อตน คือผลหลัก
ไม่คุ้มค่า ภาชี สมที่ควัก
ไม่สมศักดิ์ ที่จะอยู่ เป็นผู้แทน

๓๗๗

ยอมเสียเกียรติ เบียดบัง หวังประโยชน์
เพื่อผลโมชน์ พรรคตน คิดค้นแผน
ประโยชน์ชาติ ชาดวิน ทัวดินแดน
ประชาแค้น เคืองคัน ไม่รับรู้

๓๗๘

ยอมขายตัว ชั่วช้า เพื่อหาทรัพย์
แบมือรับ เรือไป ไม่อดสู
ละหลักการ ด้านตึง ทำนึ่งดู
มาเป็นผู้ แทนโย ไร้ราคา

๓๗๙ หากเห็นเงิน เกินคักดี ไม่รักเกียรติ
จะถูกเหยียด หยามเล่น ไม่เป็นท่า
สิ้นคนรับ นับถือ ชื่อถูกตรา
สมัยหน้า เขาไม่เลือก พวกเมือกมอม

๓๘๐ แม้นมั่งสู่ ผู้แทน แดนทรงเกียรติ
อย่าหยามเหยียด ยศยง จงถนอม
อย่าขายเสียง เพียงรับ ทรัพย์สมยอม
จงยืนพร้อม เพื่อช่วย ทวยราษฎร์ไทย

๓๘๑ อย่าแสวง แย่งผล เพื่อตนดัก
หรือเพื่อพรรค เพื่อพวก สะดวกได้
จงมุ่งเผื่อ เพื่อชน ทุกคนไป
อย่าปล่อยให้อำปอบผี มีฤทธิ์ลุก

๓๘๒ จะพูดจา ว่าขาน ประสานผล
ให้ปวงชน อยู่กิน ทุกถิ่นสุข
หาทางสว้ย ช่วยเขา บรรเทาทุกข์
ค่อยปลอบปลุก ปันประโยชน์ ดัดโทษกรรม

๓๘๓ อย่าพูดหวาน ขานไข ไร้ความหมาย
ลัญญ์ง่าย เงื่อนงำ เป็นคำหลอน
จงถือสัตย์ ระมัดมั่น ทุกชั้นตอน
เร่งรัดรอน เรื่องร้าย เสริมฝ่ายดี

๓๘๔

ผู้แทนของ ผองประชา ขออย่าได้
ทำไถล หลบหน้า ประชาชน
จงสอดส่อง มองสุข และทุกข์มี
ช่วยแก้ที่ ทุกข์ทำ เป็นสำคัญ

๓๘๕

ถือประชา ว่าเป็นนาย เขาจ่ายทรัพย์
ผู้แทนรับ ล้วนภาษี ราษฎรที่สรร
แม้นหลงตน คนวิเศษ เดชอนันต์
จะถึงวัน วุบหล่น ถูกคนเมิน

๓๘๖

เสียงประชา ค่าเพียง เสียงสวรรค์
จงรอรกลั่น เก็บหยั่ง อย่าฟังเดิน
นำมาใช้ ได้กว้าง บอกทางเดิน
จะก้าวเกิน กว่าใคร ในการเมือง

๓๘๗

จงเยียมเยียน เวียนวน ทุกคนทั่ว
เข้าถึงตัว ไต่ถาม ติดตามเรื่อง
ช่วยเขาได้ ให้ฉวย ช่วยซ้ำเลื่อง
อย่าทำเชื่อง ข้าใหญ่ ไร้เมตตา

๓๘๘

ยิ่งเขาจน สนใจ เข้าไปช่วย
เอื้ออำนวย หนุนนำ ยิ่งล้ำค่า
คนทุนเทิด เลิศดี มีศรัทธา
สมัยหน้า เลือกเรา เข้าผู้แทน

ก๕๔

ห่วงประชา อย่างกังวล ถึงตนนัก
ปลุกความรัก รอบทิศ ให้ติดแน่น
สร้างไมตรี หวีไว้ หัวไทยแดน
จะไม่แคลน คนรัก ตระหนักใจ

ก๕๕

สร้างผลงาน ด้านงาม มอบความสุข
บรรเทาทุกข์ หัวหน้า ประชาได้
มีค่าเกิน เงินทอง สิ่งของใด
จะมีชัย เลือกตั้ง ทุกครั้งคง

ก๕๖

เป็นตัวอย่าง ทางดี มีศีลสัตย์
ทั้งยืนหยัด ยุติธรรม ย้ำประสงค์
ตัดโยโยง โกงกิน ให้สิ้นลง
ช่วยเสริมส่ง สุจริต กิจสำคัญ

ก๕๗

เพื่อปากท้อง ของประชา จงกล้าสู้
ช่วยกอบกู้ เศรษฐกิจ อย่าบิดผัน
รุนชาติรัฐ พัฒนา เอาบ่าดัน
อย่าเกีย่งกัน กล่าวแก้ เห็นแก้ตัว

ก๕๘

อันความหวัง หวังผอง ของชาติชี
ล้วนอยู่ที่ ผู้แทน ทุกแดนทั่ว
ผู้แทนดี มีใจ ไม่เมาเมา
ทั้งทางชั่ว เชิดหนุน คุณธรรม

๓๔๔

แสวงทาง สร้างชาติ ช่วยราษฎร์รัฐ
ให้จรัส เรืองสุข ทุกเช้าค่ำ
ออกกฎหมาย คลายเคือง เปลื้องจองจำ
คุมงานย่ำ รัฐบาล ทุกด้านดู

๓๔๕

อย่าข้องขัด บัดส่ง ประสงค์แก่ง
ถ้อยแถลง เล่ห์คด จงอดสู
พูดความจริง สิ่งประเสริฐ ควรเชิดชู
จะช่วยกู้ เกียรติศักดิ์ เป็นหลักการ

๓๔๖

สามัคคี มีประจำ นำประโยชน์
ตัดทางโทษ ทำดี ชีประสาน
ผดุงราษฎร์ ชาติรัฐ ชีवाल
ด้วยดวงมาน มุ่งมั่น ทุกวันไป

๓๔๗

ผู้แทนเป็น เช่นนี้ จะดีนัก
ขอถูกรัก เร่งจำ ทำให้ได้
ผู้แทนดี มีคุณ อบอุนใจ
ช่วยชาวไทย ทั้งสิ้น อยู่กินดี

๓๔๘

อาชีพหนึ่ง ซึ่งดำรง ยศยงยศ
คือตำรวจ รุ่งเรือง เรืองศักดิ์ศรี
ทั้งเงินทอง นองมา ไม่ซ้ำที่
บารมี มากดั่ง ในสังคม

๓๙๙

เมียทหาร ขานขับ ว่านั้บขวด
เมียตำรวจ นั้บอัฐ เป็นสัตย์สม
ตำรวจมี ที่กิน สิ้นอุดม
หญิงนิยม ยินยอม พร้อมเป็นเมีย

๔๐๐

ตำรวจเล่า เข้ายาก มากไม่น้อย
ยิ่งนายร้อย ยากล้น เรียนจนเปลี้ย
ถ้าเข้าได้ ใครก็ชอบ ยอมบอบเปลี้ย
ไม่มีเสีย ส่อสูง ไว้จูงวงศ์

๔๐๑

เป็นตำรวจ ตรวตรา อย่าอยู่หนึ่ง
ทำทุกสิ่ง สันติราษฎร์ชาติประสงค์
ปราบมนุษย์ พุจริต คิดไม่ตรง
ช่วยเสริมส่ง สุจริต เป็นกิจกรรม

๔๐๒

โจรผู้ร้าย หมายเบี่ยน เสถียรราษฎร์
อาละวาด วุ่นซุก ทุกเข้าค่า
จี้ปล้นฆ่า เหมือนว่าเล่น เป็นประจำ
คุณธรรม ถอยตลอด ไม่ปลอดภัย

๔๐๓

เป็นตำรวจ กวดขัน จับทันเหตุ
อย่าปล่อยเศษ สัตว์มนุษย์ หนีหลุดได้
พวกตัดช่อง ย่องเบา กุมเอาไป
อย่าละให้ ฮึกหาญ ล้างผลาญคน

๔๐๔

โจรค่าไถ่ ใจหิน แผ่นดินคุ
ล้วนดุดุ ดักจับ ให้รับผล
พวกจุดเขา ข้าเรามา มีบ้าน
จงคิดกล กันแก้ อย่าเลเมิน

๔๐๕

รักษาท กฏหมาย ขยายข้อ
ให้เพียงพอ พิทักษ์ราชฎร ไม่ขาดเซ็น
สลายทุกข์ สุขสร้าง ทางเจริญ
ราชฎรสรรเสริญ สันติธรรม ดำรงไทย

๔๐๖

ฟังคำร้อง ของประชา ที่มาแจ้ง
อย่ากลั่นแกล้ง กลายกลับ ขู่ขับไล่
เขาทุกข์ร้อน วอนวิง ด้วยจริงใจ
จงรับไว้ ว่ากล่าว ช่วยท้าวความ

๔๐๗

อย่าล่าเอียง เที่ยงตรง จงพิณิจ
ใครถูกผิด ผ่าเผย เอื้อนเอ่ยถาม
รอมชอมได้ ไกลเกลี้ย เสียให้งาม
อย่าให้ลาม ลูกไป โดยไม่ควร

๔๐๘

ยุติธรรม นำมา ซึ่งปราโมทย์
จำเลยใจทก ยินยอม กันพร้อมถ้วน
ปราณีได้ ให้ปราณี คอยชี้ชวน
ตามกระบวน แบบมอง ทั้งสองทาง

๔๐๙ เรื่องบ่อนไฟ ไฮโล ไปน้ำเต้า
ช่องแม่เล่า หลอกหญิง วังรับจ้าง
เฮโรอิน ผีนกยูงฯ อย่าปล่อยวาง
ทำลายล้าง ลิดทิ้ง ทุกสิ่งมี

๔๑๐ อันต้นเหตุ เศรษฐกิจ เป็นพิษหนัก
หนึ่งเพราะลัก ลอบค้า หลบภาษี
ดูของเถื่อน เกลื่อนเมือง เป็นเครื่องชี้
ตำรวจจี้ จับด้วย ช่วยดูแล

๔๑๑ พวกตัดไม้ ทำลายป่า เหมือนบ้าบิน
ทั่วแผ่นดิน เดือดคุ ระอุแน่
ฤดูกาล ผ่านเวียน เกิดเปลี่ยนแปลง
ถ้าไม่แก้ ดินจะกลาย เป็นทรายร่อน

๔๑๒ พอฝนพรำ น้ำป่า มาท่วมบ้าน
ไร้สิ่งต้าน เตียนตลอด ยอดสิงขร
พอฝนขาด หมาดแห้ง แอ้งสาคร
ไม่พอซ้อน ชะเหี่ยว เมื่อกรำงาน

๔๑๓ ดินสลาย ทรายส้าง กว้างสุดเนตร
เกิดเป็นเขต ทะเลทราย กลายสถาน
กลับเป็นชาติ ขาดแคลน แดนกันดาร
เพราะพวกพลาญ พงไพร ใจหมิพ

๔๑๔

ธรรมชาติ สะอาดสด ลดมลพิษ
 ชุบชีวิต ชื่นชีวา นำถวิล
 ทิวป่าเขา ลำเนาธาร ตระการจินต์
 พืชสัตว์ดิน ดุลกัน ไม่บรลัย

๔๑๕

เป็นต้นน้ำ ลำธาร อาหารแหล่ง
 พอลดแล้ง ลดร้อน ผันผอนได้
 สัตว์พืชคน วนหมุน เจือจุนไป
 ต่างอาศัย ซึ่งกัน ไม่อันตราย

๔๑๖

ถ้าธรรมชาติ ขาดดุล ต้องวุ่นแน่
 ทุกสิ่งแปร ปรวนเปลี่ยน เกิดเสียหาย
 ความร้อนแล้ง แห้งผา จะเข้ากราย
 มีความตาย ตามจี้ ทุกชีวิต

๔๑๗

ทุกวันนี้ มีป่า น้อยกว่าน้อย
 ถ้ายังปล่อย อย่างนี้ เข้าวิกฤต
 ต้องต่อต้าน ผลาญมัน พวกพันพิษ
 อย่าให้คิด ล้างป่า เทียวหากิน

๔๑๘

เป็นตำรวจ ตรวจตรา จับมาหมด
 อย่าละลด โลดไล่ พวกใจหิน
 สังหารโหด โคตรยักษ์ หนักแผ่นดิน
 เพื่อให้ถิ่น ไทยเรา เนอาอุดม

๕๑๙

รักษาป่า คำลั่น เป็นต้นน้ำ
ให้ชื่นน้ำ ชุ่มธาร ประสานประสม
สงวนสรรพ พันธุ์สัตว์ หัตถ์นิยม
ให้รื่นรมย์ รุกชละหาน ตระการตา

๕๒๐

ดินน้ำดง คงอยู่ คู่ขุนเขา
ช่วยบรรเทา มลพิษ ประสิทธิ์คำ
ได้สมตุล หมุนวน มีฝนมา
ตามเวลา ลำดับ ราบฤดูแล้ง

๕๒๑

น้ำท่วมใหญ่ ไม่มี หมดที่แล้ง
ทั่วทุกแห่ง ธรรมชาติ ล้วนน่าอยู่
หากขาดไม้ ไร่ป่า มาช่วยชู
คนทุกผู้ ฝ่าร้อน ดินนอนทราย

๕๒๒

เป็นตำรวจ ตรวจค้น จับคนโกง
มาลงโทษ ทุกข์ร้อน จะผ่อนหาย
หากปล่อยปละ ละมัน เป็นอันตราย
พวกผู้ร้าย อาละวาด ผลาญชาติยับ

๕๒๓

ทั่วบ้านเมือง เคืองเข็ญ ไม่เว้นว่าง
มลพิษต่าง ตามผจญ ชีพชนดับ
ทั้งน้ำท่วม ฝนแล้ง ทุกแห่งรับ
ดินจะกลับ เกล็ดนกลาย เป็นทรายไป

๔๒๔

ผู้ร้ายกล้า ฆ่าคน โทษล้นอยู่
แต่เปรียบผู้ ผลาญป่า หาเทียมไม
ฆ่าคนหนึ่ง ถึงสอง เท้าของโย
สิ้นป่าไม้ ม้วยดิน กันสิ้นเมือง

๔๒๕

ตำรวจดี มีมัน สันติราษฎร์
ประชาชาติ ชื่นชุก ความทุกข์เปลื้อง
ตำรวจชั่ว ทัวแดน คนแค้นเคือง
มีแต่เรื่อง ร้อนรุ่ม มาสุขทรวง

๔๒๖

ตำรวจกิน สิ้นบน ช่วยคนผิด
กระพัดพิษ กระพ้อภัย ขึ้นใหญ่หลวง
คนดีต้อง หมองหม่น ถูกกลลวง
คนชั่วดวง ตักประโยชน์ ไร้โทษทัณฑ์

๔๒๗

อยู่ดีธรรม นำหน้า พยาบาท
ความอาฆาต คร่าชีวิต ฤทธิมหันต์
ผลจากดี หนีกลาย มุ่งร้ายกัน
พลีชีวัน วังว้าง เข้าล้างแค้น

๔๒๘

ใครทำเขา เข้าขาย ชั่วร้ายนี้
คือผู้ที่ พิทักษ์ธรรม แต่จำแสน
เอาธรรม นำพินาศ คนขาดแคลน
เหมือนอยู่แดน สนธยา สุดสามัญ

๔๒๔ ละออยบ้าง ทางชั่ว ตัวตำรวจ
คนเขาสวด สัปดา ฟาสังหาร
พวกโลกลามก บาปลาม ตามรังควาน
ไม่อาจผ่าน เพลิงเผา เหนานรก

๔๓๐ ตำรวจคุม คุ่มช่อง คำของเถื่อน
บ่อนไฟเกลื่อน กลางเมือง เฟื่องทั้งศก
โจรชุมดึก ขวักไขว่ ไม่สะทก
ปล้นฆ่าหมก มัดสตรี จี้ข้าเรา

๔๓๑ ตำรวจเอง เบ่งทโมน กว่าโจรชั่ว
ประพฤติตัว เหนือกฎหมาย ทำลายเขา
ชู้ตะคอก ออกฤทธิ์ ป้ายผิดเอา
จับคนเข้า คมขึง หวังสินบน

๔๓๒ บ้างเป็นตัว หัวหน้า เรียกค่าไถ่
 บ้างรีดไถ ถ้อยทรม ตามถนน
 บ้างลอบลัก กักด่าน จับยานยนต์
 บ้างทำตน เป็นนักเลง เบ่งอวดดี

๔๓๓ บ้างรับจ้าง วางยาม ตามร้านค้า
บ้างเรียกค่า ค้ำครอง ป้องเครษฐ์
บ้างเป็นสาย ข่ายหอย รวยทวี
บ้างต่อยดี ผู้ต้องหา อย่างทารุณ

๔๓๔

บ้างถือว่า ข้าใหญ่ ให้คนยอม
เขาไม่นอบ นึกแค้น แน่นอกจน
เขาพูดตาม ความจริง สิ่งมีคุณ
กลับหันเห หามืด คิดใส่ความ

๔๓๕

ชอบแต่ย่อ ปอบั่น จันดีหมด
ชอบการกด ขี้จน ทุกคนขาม
ชอบสินบน คนให้ ใจตะกลาม
ชอบปราบปราม ยากจก ฉกคนรวย

๔๓๖

คนขาดทรัพย์ นับว่า สะดาขาด
ถูกตวาด เตะตวัด จับมัดด้วย
ใครพูดมาก ปากเปื้อน ไม่เอออวย
อาจจะป่วย เป็ดโปง ใช้โปงตาย

๔๓๗

ถึงคนผิด ติดกับ มีทรัพย์อุด
ก็ปล่อยหลุด รอดหมด มีอกภูหมาย
ส่วนคนดี ที่จน กระวนกระวาย
อันตราย รอบตัว คิดกลัวเคราะห์

๔๓๘

ตำรวจชั่ว หัวไทย แม้ไม่มาก
แต่ก็ยาก ยินยัน เป็นมันเหมาะ
ด้วยร้อยกล พันคะเน เล่ห์จำเพาะ
แฝงกายเกาะ แกมอยู่ กับผู้ดี

๔๓๙ เป็นตำรวจ ตรวดดู ผู้ใดผิด
อย่าหลงติด ตามเขา เอาตนหนี
อย่าปล่อยตัว ชั่วช้า ประชาชี
จะรุมชี้ แข่งสาป เป็นบาปตรา

๔๔๐ บ้านเมืองนี้ มีแน่ ชื่อแป่มั่น
หลีกพัวพัน พวกสมุน หนูนคนบ้า
พอเกวียนกง กำเกวียน หมุนเวียนมา
จะถูกคร่า เข้าปึง จริ่งทุกราย

๔๔๑ อำนาจมืด ยึดไป ก็ไม่เนิ่น
ไม่นานเกิน รอคอย ไม่คล้อยหาย
กรรมจะต้อง สมองแน่ ไม่แปรปลาย
พอสุดท้าย ทุกคน ไม่พ้นกรรม

๔๔๒ เป็นตำรวจ กวดขัน ขยันกิจ
สุจริต หลีกร้าย อย่ากรายกล้า
จงยึดมั่น สันติราษฎร์ ประกาศนา
ทุกอย่างทำ ทางดี จะมีชัย

๔๔๓ อาชีพมี ดีชั่ว กลัวยู่สิ้น
ยกให้ยิน เยี่ยงนิต พอคิดได้
ประพฤติธรรม สัมมา อาชีพไป
จะเกรียงไกร เกริกกิจ ชีวิตเรือง

๔๔๔

ลูกจงตรอง มองทาง กว้างยาวไว้
อย่าปล่อยใจ โลภหลง คิดปลงเปลื้อง
อย่าสร้างบาป หาบกรรม กระหน่ำเนื่อง
อย่าซุ่มเคือง คิดแต่ ในแง่ร้าย

๔๔๕

ทุกอาชีพ บิบบัน เหมือนกันสิ้น
การหากิน แก่งแย่ง ทุกแห่งหมาย
ต้องทนทำ กรำก่อน ถึงตอนท้าย
จะสบาย บริบูรณ์ จำรู้เรื่อง

๔๔๖

อาชีพทำ ดำรง ให้คงอยู่
แต่ต้องรู้ ริก้อ อย่างต่อเนื่อง
ให้งานเดิน เจริญกล้า ก้าวหน้าเนื่อง
อย่าปล่อยเปลือง อย่างเก่า อยู่เท่าเดิม

๔๔๗

จะให้ดี มิงาน อีกด้านหนึ่ง
ที่เราพึง ใจทำ ประจำเสริม
เพื่อหย่อนใจ ได้ทรัพย์ ขยับเติม
จะพูนเพิ่ม พัฒนา กว้างงานเดียว

๔๔๘

ดีกว่าทำ จำเจ หน้าเบ้เบื้อ
ระอาเหลือ อ่อนแรง ใจแห้งเหี่ยว
สลับงาน รานหน่าย ผ่อนคลายเกลียว
ไม่บูดเบี้ยว เบิกบาน สำราญรมย์

๕๔๙

งานอดิเรก เฉกยา ใช้ฆ่าเครียด
อ่อนละเอียด อารุง ผดุงสม
เพิ่มพลัง ยิ่งงาน ผสานคม
เอกอุตม ดีนัก ควรจักทำ

๕๕๐

ชอบอะไร ให้หา เอามาคิด
ประกอบกิจ การเสริม ริเริ่มร่ำ
ยิ่งแปลกจริง ยิ่งดี เนะชี้นำ
แต่ถ้าช้า ต้องแทรก ความแปลกไว้

๕๕๑

ทุกงานคิด ประดิษฐ์แต่ง ช้นแข่งเขา
อย่าทำเท่า คนอื่น มีดีนใกล้
ผลงานดี มีค่า เกินกว่าใคร
จะถูกใจ ทุกคน ไม่จนทรัพย์

๕๕๒

เป็นมนุษย์ สุดสง่า มีอาชีพ
พึงเร่งรีบ ประกอบการ ทุกงานสรรพ
ทุกสังคม นิยมยอม ต่างน้อมรับ
อย่าเคยนับ นานนม ไม่สมควร

๕๕๓

ในโลกนี้ ชี้อะไร ก็ไม่แน่
ต่างเปลี่ยนแปลง ปรงปรับ สับกระสวน
ไม่อาจยุติ หยุตนิ่ง ทุกสิ่งปรวน
เพราะต่างล้วน อนิจจัง ล้นทั้งปวง

๔๕๔

พุทธรองค์ ปังตรัส เป็นสัจจะ
ให้เลิกละ โลภหลง ปลดปลงห่วง
ประพฤติชอบ กอปรกุศล เป็นผลพวง
อย่าเน้นห่วง นึกประมาท ชีวาม้วน

๔๕๕

ชีวิตเรา เอาอะไร ก็ไม่แน่
ไม่ทันแก่ ตายดับ อยู่สับสน
เด็กผู้ใหญ่ ไม่ว่า ถึงคราตน
ตายไม่พ้น ทุกผู้ ไม่รู้วัน

๔๕๖

มีชีวา อย่าประมาท ขาดสติ
เร่งดำริ เรืองกุศล ผลสร้างสรรค์
เกรงกลัวบาป ปราบกิเลส ทุกภาพพันธุ์
รู้เท่าทัน ถึงนี้ ก็ดีจริง

๔๕๗

สังเกตคน วนทุกข์ ไม่สุขแน่
ต่างเกิดแก่ เจ็บตาย ทั้งชายหญิง
เป็นกิจกรรม ธรรมชาติ อาจอ้างอิง
ไม่มีสิ่ง มั่นคง อย่าสงกา

๔๕๘

มีเกิดที่ มีตาย เท่าฝ่ายเกิด
ไม่กำเนิด ก็ไม่ตาย คลายปัญหา
ไม่อยากตาย หมายถึง อย่าเกิดมา
เป็นสัจจา จริงมัน นิรันดร์

๔๕๔ แล้วอะไร ให้ผล คนเกิดเล่า
ก็กรรมเก่า ก่อไว้ ในชาติก่อน
ส่งจุติ ตามวิบาก จิตจากจร
เที่ยวชอกซอน สู่ครรรภ์ เป็นชั้นร์คน

๔๖๐ หากกรรมเก่า เราแก้ เปลี่ยนแปรได้
เราเลือกไป เกิดดี ก็มีผล
เป็นเศรษฐี มีทรัพย์ ไม่อับจน
คลายทุกข์ทน ทั้งสิ้น ยินดีครัน

๔๖๑ แต่กรรมเก่า เราแปร แก้ไม่ได้
จึงเป็นไป ตามกรรม ที่ทำนั้น
ชี้เหร่สวย รวยจน ให้ผลกัน
ไม่อาจหัน เหลลบ ต้องพบพาน

๔๖๒ เกิดเป็นคน จนรวย สวยชี้เหร่
ตามบุพเพ บาปบุญ หนุนเป็นฐาน
เพื่อรับกรรม ทำไว้ ในก่อนกาล
และสร้างสาน กรรมใหม่ ในชาตินี้

๔๖๓ ทั้งกรรมเก่า เราทำ และกรรมใหม่
ส่งผลให้ เห็นประจักษ์ ตามศักดิ์ศรี
กรรมเด่นสุด ผุดสนอง พ้องทันที
ทั้งชั่วดี ดาลดล ทุกคนไป

๔๖๔

ส่วนกรรมอ่อน ผ่อนปรน ให้ผลล่า
กรรมเด่นกว่า สมองก่อน ทุกตอนได้
ชาตินี้แน่ แม้ทำ กรรมเด่นใด
ก็จะให้ ผลพล้น เห็นทันตา

๔๖๕

เว้นแต่ทำ กรรมเก่า เอาไว้ก่อน
เป็นกรรมซ้อน ซ้อนซึ่ง ซึ่งเด่นกว่า
จึงชิงลัด ตัดตรง แทรกส่งมา
ถึงก่อนหน้า ผลกรรม ทำเดี๋ยวนี้

๔๖๖

เรื่องกรรมเก่า เราไม่อาจ จะคาดแจ้ง
จะเปลี่ยนแปลง ก็ไม่ได้ ไม่เห็นที่
อย่าพะวง จงทำ แต่กรรมดี
ก็จะมี มากสุข ลดทุกข์ทัณฑ์

๔๖๗

หากทำชั่ว มัวไป ต้องได้ชั่ว
แพ้ยั่วตัว ตามกรรม ที่ทำนั้น
ทำกุศล ผลบุญ เนื่องหนุนพล้น
ไม่มีผัน พันแก่ง ผลแห่งกรรม

๔๖๘

ฟังพ่อว่า อย่าหลง ลูกจงคิด
ให้รู้ผิด รู้ชอบ รู้รอบร่ำ
เลือกที่ถูกต้อง ปลูกฝัง จงฟังคำ
อย่าชินทำ สิ่งที่ไม่ดีเลย

๔๖๙ เกิดเป็นคน จนมี หรือดีชั่ว
อยู่ที่ตัว ตนทำ กรรมเฉลี่ย
อย่าโทษฟ้า ด่าดิน พุดหมิ่นเปรย
จงคุ้นเคย ๑ คิดทำ แต่กรรมดี

๔๗๐ แม้นขยัน ช้นแข็ง แสงทรัพย์
ไม่ตกอับ อาจถึง ซึ่งเศรษฐี
จนแล้วคร้าน งานทั้ง นึงนับปี
เงินจะมี มานั้น อย่าฝันไป

๔๗๑ จงลิขิต ชีวิตตน หยุดจนยาก
อย่ามัวฝาก พรหมคิด ลิขิตให้
อยากร่ำรวย ช่วยตัว กลัวอะไร
ขยันไว้ ประหยัดด้วย รวยก็มา

๔๗๒ จงรู้จัก ทิศทาง สร้างนิสัย
ที่ควรใช้ ก็ใช้ ให้สมค่า
หยุดพุ่มพ่าย จ่ายเงิน เกินอัตรา
สืบราคา ให้ควร อย่าด่วนซื้อ

๔๗๓ ของแพงไซ้รู้ ไซ้ที่ จะดีหมด
ราคาลด ได้ยัง ตั้งสูงอื้อ
วางล่อขาย จ่ายแพง เพราะแหล่งลือ
เขารวยอื้อ เราควัก กระอักตาย

๔๗๔

ของถูกไซ้ ไซ้ว่า ค่าต่ำหมด
ที่ปรากฏ ถูกแต่ดี ก็มีขาย
หากหาเป็น เห็นอ้อ ชื้อสบาย
ไม่ต้องจ่าย หน้าผาก จ่ายมากเกินไป

๔๗๕

ถูกกับแพง แพร่งไหน พึ่งไปซื้อ
ควรรียดถือ คุณค่า อย่ามองเผิน
ของถูกทำ ตำค่า กว่าประเมิน
จะเสียเงิน จ่ายสุ่ม ไม่คุ้มกัน

๔๗๖

ถึงของแพง แร่งราคา แต่ค่าเหมาะ
ด้วยจำเพาะ เพรศเพรา ดีเข้าชั้น
ทั้งทานทน ผลเกิน ประเมินครั้น
ก็ควรสรร ชื้อหา อย่าเสียดาย

๔๗๗

ของผ่อนส่ง จงคำนวณ ให้ถ้วนถี่
ดอกเบี้ยยมี มากหรือน้อย เขาปล่อยขาย
อย่าซื้อเล่น เห็นตอน ผ่อนสบาย
จะต้องจ่าย ดอกจม ไม่สมควร

๔๗๘

ถ้าซื้อสด ลดดอก ขายออกถูก
ไม่พันผูก เพิ่มจ่าย ขยายส่วน
เงินไม่พอ รอนิด คิดประมวณ
เงินครบถ้วน ชื้อได้ ไม่แพงครั้น

๔๗๙

ถึงจนยาก หากใช้ พอให้เหลือ
ทนกัดเกลือ กินก่อน ค่อยผ่อนผัน
สู้สะสม ช่มใจ ไม่เมามัน
คงลักรวัน มั่งมี ในชีวิต

๔๘๐

เห็นช้างขี่ ผลิผลาม ขี่ตามช้าง
จะล้มปาง ดั้นพรวด เพียงขาดจิต
ถึงได้หน้า ค่าทุ่ม ไม่คุ้มคิด
อย่าเห็นผิด เหนือท่าม ไปตามคน

๔๘๑

การซื้อหา อย่าได้ ตามใจอยาก
จะเปลืองมาก หมดไป เกือบไร้ผล
จ่ายพองาม ตามกาล ประมาณตน
จะไม่จน เจ้าจุก สุขสบาย

๔๘๒

ไม่ควรซื้อ ถือเงิน เทียวเดินซื้อ
หลงคำลือ โฆษณา พาฉิบหาย
หาเงินตรา ลำบาก เหนื่อยยากกาย
จะจับจ่าย จงตรอง เลือกของควร

๔๘๓

อย่ายึดที่ ยึดหื้อ เป็นข้อใหญ่
ดูถูกไทย เทิดเศศ วิเศษถ้วน
หลงฝรั่ง คลั่งญี่ปุ่น คิดครุ่นครวญ
เทียวซื้อล้วน ลิงลือ ตามซื้อตรา

๔๘๔ เห็นวางขาย หมาปอง เป็นของนอก
โดนเขาหลอก หลงซื้อ เสียอื้อซ่า
แท้ไทยทำ นำออก ขายนอกมา
ต้องเสียท่า ทำไหน อายใจตน

๔๘๕ นิยมไทย ไว้เถิด ช่วยเชิดชาติ
ไทยสามารถ พลิตแข่ง ทุกแห่งหน
ใช้ของไทย ไม่ด้อย น้อยหน้าคน
เงินจะวน เวียนสลับ คีนกลับมา

๔๘๖ แม่นสิ่งใด ไม่เห็น จำเป็นนัก
ก็ควรพัก เพลาไว้ หยุดไผ่หา
ไม่ฟุ่มเฟือย เรื่อยเดิน จ่ายเงินตรา
ประเมินค่า ความจำเป็น ที่เห็นมี

๔๘๗ อย่าซื้อเพลิน เกินกว่า เราหาได้
ค้างเขาไว้ ว่างเล่น เป็นคักดีศรี
ซื้อเชื่อได้ ใจคิด เกรดิดดี
พอจ่ายที่ แทบล้ม เป็นลมพับ

๔๘๘ เงินไม่พอ ขอกู้ กล้าสู้ดอก
ครั้นนานพอก เพิ่มจน ทบตันหมับ
หมดปัญญา หาใช้ ใช้นี้หับ
ใครจะรับ ใช้แทน คับแค้นคา

๔๘๙

ดอกอะไร ก็ไม่ออก เท่าดอกเบี๋ย
มันดกเสีย แทบทะลัก ไม่พักหา
ทั้งพูนพอก ออกซุก ทุกเวลา
เพิ่มขึ้นมา ท่วมต้น ไม่หล่นโรย

๔๙๐

หาเท่าไร ใช้ดอก มันงอกต่อ
ไม่มีรอ รังให้ ปวดใจโหย
ทาสดอกเบี๋ย เปลี่ยนสมอง เหมือนต้องบอย
ถึงโอดโอย ออกไป เขาไม่ฟัง

๔๙๑

อย่าเอาคอ รอดาบ จงทราบด้วย
ใครจะช่วย แก่ไข อย่าได้หวัง
ถึงดินรน ทนท่า สุดกำลัง
ก็เห็นยัง ยากแท้ จะแก้ตน

๔๙๒

ทางที่ดี หนี้ใด อย่าได้ก่อ
จะเป็นข้อ ขัดขวาง ลบล้างผล
เป็นหนี้เขา เท่าเป็นทาส ขาดค่าคน
หาทานลน ล้างหนี้ ชีวิตจม

๔๙๓

หาเงินได้ ใช้เงิน อย่าเกินหา
ให้เหลือมา มากน้อย ค่อยประสม
ถึงเหน็ดเหนื่อย เมื่อยล้า สุขอารมณ์
จะโง่งม กอดหนี้ ห้างปีโย

๔๔๔ ลูกจงฟัง หวังว่า วาจาพ่อ
จะเป็นข้อ เตือนจิต วินิจนัย
หลีกทางร้าย ย้ายที่ เป็นดีไป
คิดอะไร รอบคอบ ประกอบกัน

๔๔๕ ระวังแบบ แสบยล ของคนขาย
อย่ารู้ยั่วยัย วังแร่ ลำแพ้น
ทั้งแหะหน้า ผ่าข้าง อวดร่างครัน
คนดูมัน เข้มนมอง คะนองนิก

๔๔๖ จะนุ่งห่ม สมส่วน ควรสมัย
อย่าถึงให้ เกินครรลอง จงตรองตรึก
แต่งพองาม ยามเดิน อย่าเพลินคึก
ควรจะฝึก เลือกแบบ ให้เียบคาย

๔๔๗ ทรงผู้ดี สิกสัน รื่นสะอาด
ดูผุดผาด ผ่องเหมือน กับเดือนฉาย
จะก้าวอย่าง สะอาดคม เหมาะสมกาย
สวมสบาย สวยสง่า น่านิยม

๔๔๘ ทรงเว้าหน้า ผ่าหลัง สั้นรั้งจู้
สีสันดู เด๋อเดาะ ไม่เหมาะสม
คิดว่าโก้ โอ่กาย กับสายลม
คล้ายเปรตห่ม ผ้าขาด อุจาดตา

๔๙๙

ทรงเช็กชี ยีวน อวดส่วนสัด
เดี่ยวโดนขัด ลักหน เพราะรนา
เดินทางเปลี่ยว เดี่ยวไป คงไม่ช้า
ถูกผูกคร่า ชื่นใจ ร้องไห้โฮ

๕๐๐

เป็นสาวแล้ แลสวย ด้วยรูปโฉม
อาจจะโน้ม น้าวใจ ได้อักโข
หากแต่งเต็ม เสริมนิด อย่าติดโป้
คงอ่าโอ้ อวดใคร ได้สบาย

๕๐๑

ถึงผิวนวล ส่วนสัด จัดว่าสวย
ไม่แต่งช่วย ก็ชืด ดูจืดง่าย
ถ้าแต่งเพลีน เกินรับ กับเรือนกาย
ก็กลับร้าย แลเขม้น เปราะเป็นจั่ว

๕๐๒

จะมัดหน้า ทาแป้ง แต่งพอขาว
ไว้ผมยาว ย้อยระย้า รับพรณผิว
การเขียนตา ทาแก้ม แต่งแต้มคิ้ว
อย่าหวือหวา วาดเพลีน เขียนเกินจริง

๕๐๓

มั่นสวยงาม ตามธรรม ชาติแล้ว
จะผ่องแผ้ว ผิวชุ่ม เนียนนุ่มยิ่ง
ไม่ต้องแต่ง แต่งใด ให้ประวิง
ก็ดูพริ้ง เพราพราง ทั้งร่างกาย

๕๐๔ พวกเพชรทอง ร่องเรียง เครื่องประดับ
คนเห็นวับ วาบจิต โลกคิดหมาย
ล่อใจโจร โผนพุง มามุ่งร้าย
อาจถึงตาย ลงด้วย อวดรวยกัน

๕๐๕ เครื่องประดับ วับแวว ทั้งแก้วแหวน
ควรทวงแทน เก็บงำ ใส่กำปั้น
อย่าแต่งดู เป็นตุ๋ทอง ให้มองมัน
ชีวิตสั้น เสียเปล่า เห็นเศร้าใจ

๕๐๖ แต่งแต่น้อย พลอยเพชร แก้วเก๋จินด
อย่ายั่วจิต โจรร้าย มาหมายไล่
หากมัวแต่ง แข่งขัน จะบรรลีย์
เตือนตนให้ หักห้าม อวดความรวย

๕๐๗ ถึงเงินทอง กองเท่า ภูเขาใหญ่
อย่าข่มใจ จำสนุก ฉลุฉลุฉวย
เพื่ออวดเดช เศรษฐี ถึงที่ช่วย
อาจมอดม้วย หมดทรัพย์ ถึงอัปจน

๕๐๘ มีเงินเหลือ เจือจาน ทำทานบ้าง
ให้เบาบาง บาปปลง สังกุศล
สร้างคุณงาม ความดี เป็นศรีตน
ย่อมมีคน สรรเสริญ เจริญพร

๕๐๙

มีเงินมาก หากใช้ ในทางชั่ว
จะพาตัว ตำตก นรกลอน
เพาะพิษภัย ใหญ่ข่ม ลังคมคลอน
เป็นตัวบ่อน ทำลาย ไม่วายวาร์

๕๑๐

มีเงินนำ ทำบุญ ถือคุณพระ
เพื่อลดละ โลภหลง ในสงสาร
ค้นหาเหตุ กิเลสชั่ว คือตัวมาร
จงต่อต้าน ตัดทอน ให้ผ่อนคลาย

๕๑๑

มีเงินไว้ ใช้ทาง สร้างประโยชน์
ให้ปราโมทย์ มวลชน คนทั้งหลาย
ช่วยให้ ไกลทุกข์ สุขสบาย
อย่าดูดาย ได้ผล ฤศลแรง

๕๑๒

เงินตัวนี้ มีอำนาจ ฉกาจนัก
จะเกลียดรัก เย็นร้อน หรืออ่อนแข็ง
เอาเงินฟาด อาจกระดิก พาพลิกแพลง
ให้เปลี่ยนแปลง เป็นไป เหมือนใจคิด

๕๑๓

มีเงินมาก อยากหา พวกข้าหาส
ก็เกลื่อนกลาด กราบไหว้ รับใช้กิจ
จะสั่งงาน การกระทำ ก็สัมฤทธิ์
ถึงถูกผิด พุดจา ล้วนว่าดี

๕๑๔

รวยเงินล้น คนรับ นับเป็นน้อง
พอรวยทอง ท่านเห็น ว่าเป็นพี่
รุมรู้จัก สัมครใจ ผูกไมตรี
เสริมศักดิ์ศรี สูงดัง ในสังคม

๕๑๕

คนเทิดเทิน เงินเห็น เป็นพระเจ้า
ดูแล้วเศร้า สยบราบ เกื่อนกราบก้ม
ชั่วดีใด ไม่ว่า ตั้งหน้าชม
ค่านิยม เยี่ยงนี้ มีด้นไป

๕๑๖

พอเงินหมด ปลดเปลื้อง เรื่องนับถือ
แถมเล่าลือ ระราน ประจานให้
หาคนรัก ลักคน ก็จนใจ
มองหน้าใคร เขาเบือน เพื่อนไม่มี

๕๑๗

อันเงินทอง ของใคร ใครก็หวง
อย่าทำลวง ลวงเอา ของเขาหนี
สร้างเข้าหยอก หลอกล่อ พอได้ที่
ก็ย้าย ยึดไป มิได้คืน

๕๑๘

เขาเสียหาย ภายหน้า ไม่มาไกล
คับแค้นใจ จนจิต สุดคิดขึ้น
ต้องชอกช้ำ ร่ำร้อง เหมือนต้องปิ่น
จะนั่งยืน แข่งสาป เป็นบาปกรรม

๕๑๘

แม่ได้ที มีเปรียบ อย่าเหยียบเขา
ถือว่าเรา เข้มแข็ง เกล้งขยำ
ถ้าเรารก ตกอับ เขากลับทำ
จะถูกยำ เหยียบมั่ง ไม่ยังมี

๕๑๙

ช่วยใครได้ ให้ช่วย เขาด้วยเถิด
จะก่อเกิด กุศล คนนับถือ
ถึงคราวเรา เขาถลัน ช่วยกันฮือ
ไม่ใช่สื่อ แสร้งนิ่ง ทั้งเราตาย

๕๒๐

ถึงยากจน ทนสู้ อยู่อย่างเสือ
อย่าเทียวเถื่อ พี่น้อง ผองสหาย
จงขยัน พันฝ่า หาเลี้ยงกาย
ไม่มีสาย สิบไป คงได้ดี

๕๒๑

คิดฉาบฉวย รวยลัด หัดเล่นเบี้ย
จะสูญเสีย ทรัพย์สิน เหมือนบินหนี
การพนัน ปันหัว ตัวกาลิ
เป็นปอบผี พาฉิบหาย ถึงชายตัว

๕๒๒

เผื่องไฟ ไฮโล ไปน้ำเต้า
ทอดลูกเต๋า ต่อแต้ม เกมกำถั่ว
ยิ่งกว่าไฟ ไหม้เผา คนเมาหัว
จงเกรงกลัว เกล็ดดไกล อย่าได้ลอง

๕๒๔ ถึงโจรปล้น ขนทรัพย์ นับร้อยครั้ง
ไฟไหม้ตั้ง ร้อยเท่า เผาสิ่งของ
ยังเหลือที่ มีดิน อยู่กินครอง
ไม่ถึงต้อง ลั่นไร่ เกินไปนัก

๕๒๕ แต่เสียด้าน การพนัน นั้นหมดสิ้น
แม้ที่ดิน ไม่ยัง เหลือตั้งหลัก
ล้วนฉิบหาย ขายเล่น เอาเช่นวัก
หนี้สินหนัก หมดท่า ถึงฆ่าตัว

๕๒๖ ผีพนัน มันแก้ง มาแฝงล่อ
แรกแรกต่อ กำไร ได้ยืมหัว
เกียติยามใจ ไปซ้ำ ถลารั่ว
ที่สุดมัว หมดทาง หนีทางมัน

๕๒๗ พอเล่นได้ ใจโลภ ละโมบต่อ
เล่นเสียขอ แก้วหัว หัวไม่หัน
หุ้มถอนทุน ลุ้นรุก ไปทุกวัน
คิดตั้งต้น โกยทรัพย์ จึงกลับโซ

๕๒๘ คนอยากรวย ด้วยพนัน เพราะฝันหวาน
รังเกียจงาน งมงาย ฉวยฉวยไก่อ
ชอบรวยลัด วัดดวง อยากจ้วงโต
ยอมเสี่ยงใจ จึงพลั้ง หมดหวังคอย

๕๒๙

ลูกอย่าหลง จงคิด เห็นผิดชอบ
หมั่นประกอบ งานต่อ อย่าทอดย
เรื่องพนั้น สะบั้นขาด คาดเลือนลอย
หาได้น้อย ดีกว่าฝัน พนัสนำ

๕๓๐

จะเลี้ยงโย ไม่คุ้ม เหมือนห่มทิ้ง
มิใช่สิ่ง สมค่า อย่าถลา
หาด้วยแรง แข็งขัน ขยันทำ
รวยด้วยลำ แข็งเรา จึงเข้าที่

๕๓๑

คืนวันเวียน เปลี่ยนไป มิได้หยุด
สัตว์มนุษย์ เวียนวัฏ ยากลดหนี
เกิดแก่ตาย วายวน ทุกคนมี
น้อยคนที่ พ้นทุกข์ สุขนิรันดร์

๕๓๒

พุทธธรรม คำพระ อย่าประมาท
เป็นโอวาท ว่าไว้ จำให้มั่น
แม้ประมาท อาจพลี ซึ่งชีวัน
พึงป้องกัน ก่อนผิด จะติดตน

๕๓๓

ลูกของพ่อ ต่อไป ในภายหน้า
จงรักษา คีลสัตย์ พิพัฒน์ผล
ยึดธรรมะ ละเหตุ กิเลสมล
สร้างกุศล สืบตระกูล จำรู้เรื่อง

๕๓๔ ถึงยามเจ้า เข้านอน ก่อนจะหลับ
คิดย้อนกลับ ย้าทวน ประมวลเรื่อง
เข้าถึงคำ ทำอะไร ให้ประเทือง
ชีวิตเปลือง หนึ่งวัน คุ่มกันฤ

๕๓๕ มีอะไร ได้ทำ สำเร็จกิจ
มีที่ผิด พลาดไป อย่างไรหรือ
คิดหาเง แก่ไข ไร่รับมือ
เพื่อยึดถือ ต่อไป มิให้พลั้ง

๕๓๖ แล้วพรงนี้ มีอะไร ใครทำต่อ
วางแผนพอ เห็นทาง กระจ่างหวัง
เป็นขั้นตอน ทอนผิด คิดประทัง
ไหวระวัง ก่อนสนิท นิทรารมณ

๕๓๗ พอเสร็จคิด จิตวาง ให้ว่างไว้
ผ่อนหายใจ จนสงบ สุขสบาย
นบคุณพระ คะเนิงธรรม นำนิยม
จะชื่นชม จำจิต ชีวิตเรื่อง

๕๓๘ อย่าหม่นหมอง ครองเศร้า เอาอดีต
มาเก็บกรีด กลุ้มใจ ไม่เป็นเรื่อง
อย่าวิตก หมกมุ่น ว่าวุ่นเปลือง
เพราะเหตุเนื่อง อนาคต กำหนดไกล

๕๓๙

เอาอดีต ชีตหด เป็นบทรู้
เสมือนครู คอยสอน รอนไ้ได้
ปัจจุบัน ขยันทาง สร้างดีไป
ชีวิตใน อนาคต จะงดงาม

๕๔๐

อย่าตีตน รนร้อน ไปก่อนใช้
ระบับใจ จงดี อย่าพลีผลลาม
คิดสุขุม คมสติ ดำริความ
กระทำตาม แต่ที่เห็น ว่าเป็นคุณ

๕๔๑

จงเป็นตัว ของตัว อย่ามัวติด
ยึดความคิด ของใคร ให้วายุุ่น
ยึดความดี ที่ใจ ไว้เป็นทุน
จะกระตั้น ตนไป ในทางควร

๕๔๒

ยังหนุ่มสาว ก้าวไป อย่าได้หยุด
ยังไม่สุด ลิ่นพล้ง อย่ารั้งทวน
สร้างชีวิต กิจกอบปร หมั่นสอบทวน
ให้ถูกถ้วน ทุกอย่าง ในทางดี

๕๔๓

เมื่อถึงครา หากู้ ไว้ชูขึ้น
อย่าระริน เริงรัก เสียศักดิ์ศรี
เจ้าชู้นัก มักลาม กามกาสิ
แม่นมัวมี มากู้ คนดูแคลน

๔๔

ลูกผู้หญิง ยิ่งเร็ว อย่าเชื่อง่าย
ลั่นลมชาย ชวนเชิญ เดินเข้าแผน
อ้อยเหี่ยวล่อ พอใกล้ ได้เป็นแฟน
ดิ่งเข้าแดน คลับบาร์ พาทดลอง

๔๕

ถึงเราจะ ปฏิเสธ ให้เหตุผล
เขาไม่จน แจกแจก แสดงผอง
สิทธิ์ชายหญิง สิ่งนี้ ชี้ให้มอง
ทุกฝ่ายต้อง เสมอกัน ทุกชั้นตอน

๔๖

ผู้ชายเขา เข้าบาร์ ว่าไม่ผิด
ผู้หญิงคิด เข้าบาร์ กลับด่าสอน
ไม่เป็นธรรม ย้าสิทธิ์ ญกริตรอน
หญิงใจอ่อน เห็นงาม ตามชายชี้

๔๗

ชายทำได้ ไม่ประวิง หญิงทำบ้าง
มิให้ต่าง ตามหลัก เทียบศักดิ์ศรี
ถ้าถูกขวาง อ้างสิทธิ์ อีสตรี
ว่าควรมี เสมอชาย ละม้ายกัน

๔๘

อย่าหลงผิด สิทธิ์นี้ มีสองด้าน
สิทธิ์พื้นฐาน พึ่งเท่า ทุกเค้าชั้น
แต่สิทธิ์ทาง ร่างกาย หญิงชายนั้น
ไม่ควรดัน ดึงเอา ให้เท่ากัน

๕๔๙

เพศสตรี มีแต่ แง่เสียเปรียบ
อย่าอยากเทียบ เท่าชาย หมายถึง
ใช้สิ่งของ ลองเชิง ระเรีงรัก
ถ้ากรรมชก จุกท้อง ต้องโศกชม

๕๕๐

หากกลับกลาย ชายต้อง อุ่มท้องด้วย
ก็คงสวย สิทธิเท่ากัน นั้นเหมาะสม
แต่ผู้ชาย สบายเจ็บ เอิบอารมณ์
จะโง่งม ถือเอา สิทธิเท่าไร

๕๕๑

หญิงตั้งท้อง ต้องลำบาก ยุ่งยากยิ่ง
ถ้าถูกทิ้ง ยิ่งยาก ลำบากใหญ่
ทั้งอับอาย ขายหน้า ทุกทำไป
ทั้งทุกข์ใจ ทนโศก วิโยคทรวง

๕๕๒

จะหาใคร ไว้ชี้ ว่านี่พ่อ
เขาไม่รอ หลบไกล ไม่หวั่นหวง
ที่ว้ารัก มักแปร เหลือแต่ลง
เขาไม่ควง คู่อีก หลีกประจัน

๕๕๓

ถึงกลัดกลุ้ม อุ่มท้อง นั่งร้องไห้
จะมีใคร ปลอบโถม ประโลมขวัญ
ถึงยามคลอດ ยอดยาก ลำบากครัน
สุดจะกลั่น กล้ากลืน ผินใจทน

๕๕๔ เลี้ยงลูกไว้ ไร้พ่อ ก็ขายหน้า
มันเกิดมา หมายถึงจาน มารหัวชน
อยากหลบลิ้น หนีหน้า ระอาคน
ก็ไม่พ้น พวกฉิน ลั่นความดี

๕๕๕ สุตะกำ จำใจ ให้นานลูก
ตัดความผูก พันชาติ นิราศหนี
ชำระบาป คราบขาว ฉาวโลกีย์
เพื่อกลับมี มาดใหม่ ในสังคม

๕๕๖ ถึงทำได้ ไซ่งาม หมดความชั่ว
บาปติดตัว ตราเตือน จิตเพื่อนชม
มันหลอกหลอน ซอนไซ้ ในอารมณ์
ท่วมระทม ทุกข์เข็ญ ไม่เว้นวาร

๕๕๗ ลูกก็โต ไซ้อยู่ เป็นผู้ใหญ่
ทั้งจิตใจ ปัญญา ปริษานาน
จะทำใด ให้ดี มีวิจารณ์
อย่าให้มาร มาสิง ทุกสิ่งตรอง

๕๕๘ อย่าลืมพงศ์ หลงคำ เขานำชัก
เห็นทางจักร เป็นดอกบัว จะมัวหมอง
อย่ายัดทาง ข้างทิศ ผิดทำนอง
จะเข้าช่อง เขาขัง ตายทั้งเป็น

๕๕๕

หวนเป็นลม ขมเป็นยา สุภษิต
จงห้ามจิต จากหวน วิจารณ์เห็น
อย่าหลงลื่น ปลิ้นคำ จะลำเค็ญ
ทุกประเด้น ดุคน อย่าลนลาน

๕๖๐

จงชั่งจิต ผิดถูก นะลูกพ่อ
อย่าด่วนก่อ กรรมหนัก โดยหักหาญ
ประมาท้วย ใจเหลิง เรื่งกามการ
เชื่อใจพาล พวกเจ้าชู้ ไม่รู้จริง

๕๖๑

จงรักนวล สงวนตัว เกรงกลัวผิด
ไว้จริต ระวังกาย เรื่งชายหญิง
อย่าซิดเกิน เพลินพลอด ออดแอบอิง
อย่าทอดทิ้ง ธรรมเนียม เสี่ยมงาม

๕๖๒

การกอดจูบ ลูบไล้ พาใจต่ำ
จะหลงทำ ทางผิด จงคิดห้าม
กระดกไถล ไม่ควร ให้ลวนลาม
จะถูกหยาม หยันว่า เป็นราศี

๕๖๓

จงเรียนรู้ ดูเรา กับเขานั้น
เหมาะสมกัน หรือไม่ ในศักดิ์ศรี
ความคิดอ่าน การศึกษา ท่วงท่าที่
ทั้งแง่ดี แง่ร้าย หลายครรลอง

๕๖๔ เรื่องนิสัย ใจคอ อีกข้อหนึ่ง
ดูให้ซึ่ง สรรพสิ่ง เท็จจริงมอง
การพูดจา ค่านิยม สมควรมอง
พอจะครอง คู่กัน หรือฉันใด

๕๖๕ เรื่องเงินทอง ของนอกกาย ทั้งชายหญิง
เป็นเพียงสิ่ง สำรอง อย่ามองใหญ่
สิ่งสำคัญ นั้นหรือ คือจิตใจ
จงดูให้ เห็นประจักษ์ รักหรือหลง

๕๖๖ รักแท้รู้ ดูที่ มีสัจจะ
เสียสละ เพื่อรักได้ อย่างใหญ่หลวง
เพียงเราสุข เขาก็สุข คลายทุกข์ปวง
ใจหวานห่วง คะนิงหา เอื้ออาทร

๕๖๗ ไม่เห็นใคร ไหนนั้น สำคัญกว่า
เกิดคุณค่า คนรัก ไม่พักสอน
ชีพไม่อาจ ขาดมิตร ไม่คิดจร
ถึงม้วยมรณ ก็ยอม พร้อมเพื่อรัก

๕๖๘ แม่นเห็นใจ ใช้นั้น รักแท้แล้ว
เหมือนเห็นแก้ว เกิดใสว ให้ตระหนัก
ค่อยคิดอ่าน หวานลุ่ม รอมชอมซัก
จงยึดหลัก ถนอมใจ กันให้ดี

๕๖๙

ถ้าเขาแข็ง แสรั่งหย่อน ค่อยผ่อนผ่าน
อย่าหักหาญ แข็งตอบ ไม่ชอบที่
รู้เอาใจ ไม่ขัด ตัดไมตรี
จะทวี งอกงาม ความรักจริง

๕๗๐

อย่าใจง่าย กายสงวน นวลถนอม
จะงามพร้อม เพิ่มค่า ยุพาหุญ
มั่นปล่อยตัว มัวช้าย หมายแอบอิง
ค่าจะยิ่ง หย่อนเยา เขาไม่มอง

๕๗๑

หากเขารัก ชักพา มาสู่ขอ
อย่าให้พ่อ อายคน หน้าหม่นหมอง
ประเพณี มีอยู่ รู้ทำนอง
อย่าถึงต้อง ตักเตือน บอกเงื่อนไข

๕๗๒

พ่อไม่ห้าม ตามใจ ในเรื่องคู่
เจ้าจงดู ให้ชอบ สอบกระแส
ญาติกา ย้ายาย หลายตัวแปร
เหมาะสมแน่ หรือไหน จงไตร่ตรอง

๕๗๓

จะดูชาย หมายดู ให้รู้ชัด
ดูที่สัตย์ สุจริต ในกิจผอง
ขยันงาน ด้านชั่ว ไม่มัวมอง
ไหวพริบต้อง เปรี้งปราด ฉลาดรู้

๕๓๔

กิริยา สง่าคม สมชายชาติ
มุ่ม่มาด ก้าวหน้า ฟันฝ่าสู้
เกียรติศักดิ์ รักวงศ์ ดำรงชู
ไม่ยอมอยู่ อย่างขลาด อดอาจใจ

๕๓๕

ถึงล้มลง ทรงร่าง ลุกอย่างกล้า
เผชิญหน้า อุปสรรค หน้าเขาได้
แม้เหนื่อยยาก บากบั่น บ่ย่อใจ
ก้าวต่อไป ตราบที่ มีลมปราณ

๕๓๖

ไม่ท้อถอย คอยแต่ แขนมือรับ
ไม่สับปลับ ปลอกปลิ้น ทำล้นหวาน
ไม่แข็งขัด หนักดู รู้ประมาณ
ไม่ตั้งยาน หย่อนตาม งามพอดี

๕๓๗

รักศึกษา หาคความรู้ อยู่เสมอ
ไม่พรั่นเปลอ พุดเฟื่อง เรื่องบัดสี
พูดประเสริฐ เกิดรัก สามัคคี
มิได้มี มุ่งหมาย กล่าวร้ายคน

๕๓๘

แม่นวิจารณ์ ด้านใด ชี้ให้เห็น
ทุกประเด็น ดึงออก บอกเหตุผล
ยกตัวอย่าง อ้างกำกับ ไม่อับจน
มีคำล้น ล้วนเสริม เพิ่มปัญญา

๕๗๙ จงตัวเอง เฟ่งพิศ พินิจเถิด
จะประเสริฐ สมใจ ที่ไผ่หา
ถึงคนอื่น หมั่นพัน จ्ञำนรรจา
เป็นเพียงว่า พุดไว้ ให้แนวทาง

๕๘๐ จะชั่วดี ที่ตน คนตัดสิน
จะโทษล้น ลมพัด คงขัดขวาง
แม้้นค่อยมอง ตรองไตร่ ใจเป็นกลาง
จะเห็นกว้าง เห็นไกล ไม่ผิดนัก

๕๘๑ อันคนใน สมัยนี้ มีมากแบบ
มักทำแสบ ชอนไว้ ไม่ประจักษ์
ดีแต่นอก หลอกใน หัวใจยักษ์
พอเพลอผลัก ลงอบาย ตายทั้งเป็น

๕๘๒ อย่าเชื่อแต่ แคดู รู้ภายนอก
ค่อยค่อยบอก เปลือกขวาง ข้างในเห็น
สืบให้รู้ ดูให้ซึ้ง ถึงประเด็น
ใจเย็นเย็น จะสบาย เมื่อปลายมือ

๕๘๓ อันว่าชาย ร้ายนี้ มีมากอยู่
ชายชอบชู้ ชอบไถ ชอบไขสือ
ชอบสุรา ยาเมา ชอบเฝ้าอื้อ
ชอบเด่นดื้อ ผิดทาง ไม่สร้างตน

๕๘๔

ชอบเผไฟ ไฮโล เล่นโปถั่ว
ชอบหญิงมั่ว มากมาย หมายถึง
ชอบเกียจคร้าน งานใด ไม่กังวล
ชอบบานบน ฝัช่วย ให้รวยทรัพย์

๕๘๕

ชอบยั่วหยอก หลอกเขา เอาแต่ได้
ชอบกล่าวโก่ง กลอกกลิ้ง จนลึงหลับ
ชอบคีนคำ ทำไว้ แล้วไม่รับ
ชอบถมทับ คนท้าว ยกตัวเอง

๕๘๖

ชอบอิจฉา ตาร้อน ริตรอนร้า
ชอบเหยียบย่ำ คนล้ม ชีข่มเหง
ชอบวางท่า ข้าเด่น เป็นนักเลง
ชอบอวดเบ่ง ดูถูก คนลูกเดียว

๕๘๗

ชอบยุแหยง ตะแคงรัว ไปทั่วทิศ
ชอบจับผิด คิดร้าย หมายถึงกันเคี้ยว
ชอบโก่งกิน ลั่นคด เล่ห์หลดเลี้ยว
ชอบเก็บเกี่ยว ความดี ที่คนทำ

๕๘๘

เห็นคนร้าย ชายโหด จงโลดหลบ
อย่าเคียงคอบ ข่มจิต อย่าคิดกล้า
คบชายดี ที่เห็น เป็นประจำ
ก็อาจนำ สู่ทาง สว่างไว

๕๘๙

อย่าเชื่อง่าย หมายมัน หมั่นสังเกต
จะเห็นเลศ เล่ห์ล้น ทั้งสิ้นได้
พิเคราะห์รู้ ดูออก ทั้งนอกใน
ก็จะไม่ ติดกับ ถึงอับจน

๕๙๐

จงฟังหู ไว้หู ดูให้แจ้ง
อย่าระแวง แต่ระวัง ชั่งเหตุผล
พินิจความ ตามควร ส่วนยุบล
หาทางพ้น ผู้ร้าย ชายสามัญ

๕๙๑

ธรรมดา นารี มีแต่เสีย
ตกเป็นเบี้ย ล้างชาย หลายสถาน
จะทำได้ ให้ระวัง คิดชั่งการ
อย่าให้พาล ผู้ชาย ทำร้ายเอา

๕๙๒

จะไปมา นารี มีเพื่อนหญิง
เพื่อพึ่งพิง กันได้ ทั้งไม่เหงา
ช่วยป้องกัน อันตราย คลายหนักเบา
อย่าเดียวเข้า ชิดชาย หมายทดลอง

๕๙๓

ถึงจะพลั้ง ระวังตน ให้พ้นก่อน
อย่าโอนอ่อน ออกตัว จงกลัวหมอง
แม่นแจจวน ขวนชิด รีบหวัดร้อง
ทั้งทุบถอง ถีบกระหน่ำ ที่สำคัญ

๕๕๔

สะบัดตน พันมือ รุ่งต่อหน้า
อย่ารอรี เรือยเร่ ทำเหหัน
เบี่ยงตัวหลีก ปลีกไป หลบให้ทัน
อย่าให้มัน มาชิด คิดทำลาย

๕๕๕

จงรู้จัก รักษา คุณค่าหญิง
อย่าทอดทิ้ง ทางงาม ทุกความหมาย
แม้ราศี มีหมอง ต้องเสียดาย
จะอับอาย ออกนาม คนหยาบเรา

๕๕๖

จะนัดใคร ให้ประมาณ สถานที่
ต้องไม่ลื ลับตา ให้ทำเขา
โรงแรมกับ คลับบาร์ อย่าดูเบา
ถูกหลอกเข้า เสียชื่อ คนลืออึ้ง

๕๕๗

จะให้ดี มีผู้ใหญ่ ไปเป็นเพื่อน
คอยดักเตือน บอกชี้ เป็นที่พึ่ง
ป้องกันข้อ ครหา ช่วยพาตั้ง
ไปจนถึง ที่ประสงค์ ไม่หลงทาง

๕๕๘

จะรักใคร ให้ดู จนรู้จัก่อน
อย่ารู้มร้อน รักรน จะหม่นหมอง
รีบรักนัก รักไม่ยัด มักจิตจาง
ไม่เหมือนอย่าง ที่คิด ระอิดระอา

๕๕๙ จะรักใคร ให้ดู จนรู้ทั่ว
อย่าเกลือกกลัว เกินการ ทะยานหา
รู้ธรรมนิยม เสี่ยงยมคม สมสุตา
จะมีค่า ควรที่ แม่ศรีเรือน

๖๐๐ จะรักใคร ให้พิเคราะห์ เห็นเหมาะมั่น
จึงหวนหัน ให้เขา เห็นเค้าเงื่อน
คบกันก่อน ตอนต้น เยี่ยมยลเยือน
จึงค่อยเลื้อน ค่อยรัก สัมครมิตร

๖๐๑ ก่อนจะรัก บักใจ ใครคนหนึ่ง
ดูให้ซึ่ง สัตย์จริง สิ่งถูกผิด
อุดมการณ์ ด้านใด ให้พินิจ
เหมือนที่คิด ที่หวัง จึงฝังใจ

๖๐๒ อันคนที่ ดีหมด ทุกบทบาท
ยากสามารถ เสาะหา เอามาได้
ดีพอควร ส่วนชั่ว น้อยทั่วไป
พอมิให้ เลือกกัน ลดหล่นมา

๖๐๓ เกณฑ์เลือกคู่ ดูหวัง ตั้งพอเหมาะ
อย่าสรรเสาะ สูงเกิน ประเมินหา
จะขึ้นคาน ผ่านวัย ไร้ราคา
จนชรา ก็ไม่มี คู่ชีวิต

๖๐๔

พอยามแก่ แลไป หากไร้คู่
จะหดหู่ ห่อเหี่ยว เปลาเปลี่ยวจิต
ไม่มีผู้ รู้ใจ อยู่ใกล้ชิด
อนาถนิตย์ นอนหนาว ร้าวระทม

๖๐๕

เห็นคนอื่น ขึ้นชู เคียงคู่เขา
หัวอกเรา เพื่อนฝัน คิดชื่นชม
แสนเสียดาย สายเกิน เซินอารมณ์
ไม่ควรรม ไม้หยิ่ง ทอดทิ้งทาง

๖๐๖

แม่นโอรนอ่อน ผ่อนพร้อม รอมซอมรัก
ก็คงจัก เจอสุข คลายทุกข์บ้าง
ไม่อาจโกรธ โทษใคร ให้ระคาย
มีแต่ว่าง โทษตน อยู่คนเดียว

๖๐๗

อย่าเห็นชาย ร้ายหมด คดในข้อ
ชายดีพอ มีแน่ จงแลเหลียว
หากจำแนก แยกเป็น จะเห็นเจียว
เลือกไว้เกี่ยว ข้องตน แต่คนดี

๖๐๘

จะไม่ต้อง หมองหม่น เพราะคนชั่ว
รักษาตัว ตามหลัก ไว้ศักดิ์ศรี
ไม่เกลือกกลั้ว มั่วลาม กามกลี
เพราะต่างมี จิตใจ ไม่ต่ำทราหม

๖๐๙

หากเห็นชาย ร้ายหมด ประชดชัก
หญิงปองรัก ร่วมหญิง เป็นสิ่งห้าม
ถึงทำได้ ไม่พ้น คนประณาม
จะถูกหยาม หยั่นซัง คับสังคม

๖๑๐

หญิงมีชาย หมายถึง ประครองคู่
ชายขึ้นชู ชอบหญิง เป็นสิ่งสม
หญิงแนบหญิง ทั้งชาย คลายนิยม
ชายชิดชม ชายคง สุนัขพงศ์พันธุ์

๖๑๑

อย่าสัปดน คั่นคิด ผิดมนุษย์
จะเป็นจุด โรคจิต ฤทธิมหันต์
อาจเป็นเอดส์ เหตุใหญ่ แก่ไม่ทัน
อย่าตึงตัน โดยเห็น เป็นสิ่งควร

๖๑๒

ทำอะไร ให้งาม ตามธรรมชาติ
อย่าเขลาขลาด แข็งขึ้น ผินกระสวน
ปฏิเสธ เหตุผล จนแปรปรวน
รักดีรวน ร่วมเพศ ทุเรศมอง

๖๑๓

หวังอะไร ให้หวัง ยิ่งยั้งไว้
อย่าถอดใจ หุ้มหวัง หมดทั้งผอง
แม้พลาดพลั้ง ยั้งทัน ทุกครรรลอง
ไม่หม่นหมอง เมื่อหวัง พังทลาย

๖๑๔

ถ้าคนนี้ มีอัน ต้องบั้นรัก
ก็ควรจัก ตัดใจ ปลงให้หาย
ป่วยการโศก โลกนี้ มีมากช่าย
อย่างมงาย เกลียดโกรธ ทำโทษตน

๖๑๕

เลือกต่อไป ไม่ช้า คงหาพบ
อาจจะสบ สมดัง ที่หวังผล
อย่าหวังสูง จูงจิต คึดอดทน
คงมีคน เป็นสหาย เหมือนหมายไว้

๖๑๖

อย่าเย่อหยิ่ง ทั้งส่วน นิ่มนวลสม
มีคนชม ทรวดทรง อย่าหลงไหล
ถึงรูปสวย รวยเสน่ห์ เกออย่างไ
ก็คงไม่ สวยแน่ ตอนแก่กาย

๖๑๗

จะเลือกคู่ ดูกัน ให้ทันสาว
อย่าทิ้งคราว มีค่า จนช้าสาย
หากผ่านวัย ไม่วิวาท น่าเสียดาย
เพราะผู้ชาย หลอกคอย มีน้อยนัก

๖๑๘

เลือกอีกที มีก็ เพียงพอม่าย
จะหานาย หนุ่มใหญ่ ไว้เป็นหลัก
ก็หายาก หากพบ จะคบรัก
ส่วนมากมัก มีปัญหา ไม่น่าปอง

๑๑๙

แม่นเลือกชาย หมายถึง อ่อนวัยกว่า
คงไม่ช้า ช้าใจ หม่นไหม้หมอง
จะถูกหลอก ปลอกปลิ้น กินเงินทอง
พอหมดทอง ถีบเจด ไม่เมตตา

๑๒๐

อันชายดี มีใจ มั่นในสัตย์
ไม่ซ้อซัด ความแก่ เล่นแง่ว่า
สมณะ ละวาง ทางกายา
มีน้อยกว่า น้อยมาก ยากพบพาน

๑๒๑

รักต่างวัย ให้ระวัง มักพังง่าย
ทั้งร่างกาย จิตใจ ไม่ประสาน
สิ่งขึ้นชอบ ตอบสนอง ความต้องการ
ยากสมาน เหมาะสม อารมณ์เร้น

๑๒๒

พอนานไป ใจอาจ ขาดความอด
จะปรากฏ เกื่อนระเหง แสดงเห็น
ความร้าวฉาน บานแยก แตกกระเด็น
ความลำเค็ญ ครอบคลุม สุ่มชีวา

๑๒๓

ถึงอย่างไร ไม่ควรมัว เลือกผิวเขา
จะร้อนร่ำ ป่วนปั่น เป็นปัญหา
ยากสงบ พบช้า กินน้ำตา
จะถูกด่า ถูกรุก ไปทุกทิศ

๖๒๔

ความรักแท้ แน่นัก มักหายาก
คนส่วนมาก มุ่งลู่ ธุระกิจ
หมายร่วมสุข ทุกข์ไถล ไม่รวมชิด
มีแต่คิด คอยรับ เอาทรัพย์ครอง

๖๒๕

รักคนดี ที่เขา รักเราเถิด
จะประเสริฐ สมหวัง สุขทั้งสอง
อย่ารักยศ รักศักดิ์ รักเงินทอง
จะหม่นหมอง เมื่อสิ้น สิ้นศักดิ์ยศ

๖๒๖

อย่ารักเขา ข้างเดียว จะเปลี่ยนจิต
ยากสัมฤทธิ์ รอรัก ออกหักหด
จงห้ามรัก หักใจ ให้เลิกลด
นึกกำหนด หาใหม่ คงได้ดี

๖๒๗

อันกระต่าย หมายแซ ชะเง้าเหงาน
กาแกแหนด หงส์ยุง สูงศักดิ์ศรี
ฝูงมดแดง แฝงพวง มะม่วงมี
สามงานนี้ เหนื่อยใจ เฝ้ามักคุ้ม

๖๒๘

จะรักใคร ให้เขา รักเราด้วย
จะไม่ป่วย การเปล่า เปลี่ยวเหงาสุข
ให้จริงจัง ทั้งสอง ตระกองกุม
จะชื่นชุ่ม ชไมมิตร เป็นนิรันดร์นาน

๖๒๙

จะกล่าวบ้าง ทางฝ่าย ลูกชายพ่อ
เพื่อเป็นข้อ ควรคิด ประสิทธิ์สถาน
ทุกท่วงท่า อย่าประมาท ขาดประมาณ
ประเมินการ ก่อนถวิล ตัดสินใจ

๖๓๐

เรื่องความรัก หนักอยู่ อย่าดูหมิ่น
อย่าเล่นลิ้น เรืองรัก แล้วผลักไส
ถือว่าชาย หมายนำ หากำไร
ทิ้งหญิงให้ โหยหวน ครวญลำเค็ญ

๖๓๑

จะเสียชื่อ ลือชา ว่าชายโหด
ตลอดโคตร ตระกูลนาม ก็ลามเหม็น
สนุกนิต พิชร้อน ไม่หย่อนเย็น
ถูกเปรียบเป็น ปอบพราย ทำลายพงศ์

๖๓๒

ไม่รักจริง นิ่งน่า อย่าย้ารัก
อย่าเชยชัก ขวนสว ระนาวหลง
เจ้าชู้นัก มักชีวิต จะปลิดปลง
อย่าทะนง นึกอ้อม กระหม่อมใจ

๖๓๓

จะรักหญิง สิ่งหนึ่ง ลูกพึงรู้
เขาควรคู่ ความรัก สมศักดิ์ใหม่
เพียงผิวขาว สาวแล้ว รักแร้ไป
จะหมองไหม้ ภายหลัง จงสังวร

๖๓๔

จะรักใคร ให้คะเน ถึงเหตุผล
อย่ารักกรน เร่งรัง จงฟังสอน
อย่ารักเล่น เห็นสนุก จะทุกข์ร้อน
อย่ารักช้อน ช้อนชู้ ไม่คู่ควร

๖๓๕

จะรักใคร ให้ดู จนรู้ทั่ว
หญิงมีผิว ฟังไกล อย่าให้หวน
ถึงโสดแต่ แม่มาย อย่าหมายชวน
จะก่อกวน เกิดความ ไม่งามครัน

๖๓๖

แม่หญิงดี มีเจ้าของ เขาจองแล้ว
อย่าล้ำแนว ยื้อแย่ง เข้าแข่งขัน
สร้างศัตรู คู่รัก ปักประจัน
ไม่คุ้มกัน เกิดเรื่อง เคืองระคาย

๖๓๗

หาหญิงดี ที่เขา ไร่เจ้าของ
จึงจับจอง จอดรัก สมครหมาย
จะไม่ชน คนขวาง ทางสบาย
แทบทุกราย รักขึ้น อยู่ยืนยาว

๖๓๘

ก่อนจะรัก ปักใจ ดูให้แน่
สืบพ่อแม่ ย่ายาย เชื้อสายสาว
ทั้งถิ่นฐาน บ้านเมือง ทุกเรื่องราว
ประมวลข่าว คิดอ่าน ประมาณใจ

๖๓๑

เป็นสตรี ดีจริง สมมิ่งขวัญ
หรือเสกสรร เสสสร้าง แต่งนิสัย
มีความรู้ อุดมการณ์ ดีด้านใด
เหมาะหรือไม่ กับเรา ทุกเค้าความ

๖๔๐

ในเรื่องงาน บ้านเรือน เพื่อนเป็นไหม
หรือปล่อยให้ สกปรก ดุรกหลาม
อักษาสัย ใจดี มีพองาม
หรือรุ่มร่าม รายเรีย จนเสียการ

๖๔๑

หรือตระหนี่ เหนียวหนืด ยึดไม่ขาด
หรืออาฆาต แค้นใคร ไม่สมาน
หรือรู้คิด ผิดอภัย โกรธไม่นาน
จงวิจารณ์ จวบกระจำง ทุกอย่างล

๖๔๒

อย่ารักหญิง พริ้งเพรา เพียงเขาสวย
จงรักด้วย ความดี มีเหตุผล
เพราะความดี จีรัง ผังกลม
อยู่คงทน ทบทวี ไม่มีคลาย

๖๔๓

แต่ความสวย รวยรื่น ไม่ยืนยง
เพียงเปล่งปลั่ง วัยงาม มีความหมาย
พอวัยคล้อย รอยชรา เข้ามาราย
สวยสลาย ชุบสลด ก็หมดงาม

๖๔๔

อย่ารักหญิง อิงอนงค์ หวังตรงทรัพย์
จะถูกหับ ถมเกียรติ ถูกเหยียดหยาม
เป็นแมงดา ค่าไร น้ำใจทรม
หากินตาม ตีนกระโปรง มุดโพรงใน

๖๔๕

หาหญิงที่ ดีสวย และรวยทรัพย์
เหมาะสมกับ ตัวเรา เทียบเท่าได้
อย่าขาดเกิน เดินทาง ตรงกลางไว้
ก็จะมี ผิดหวัง สมดังรัก

๖๔๖

หมายหญิงที่ ดีสวย และรวยทรัพย์
ก็จงปรับ ปรงตน อดทนหนัก
ดีประพฤติ ยึดขยัน อย่าหมั่นพัก
สร้างเสริมหลัก ฐานไว้ ให้มั่นคง

๖๔๗

ถ้าตัวต่ำ น้ำใจ คิดใฝ่สูง
จะเหมือนยุง มุงฟ้า บินล้าหลง
หมดกำลัง ยั้งตน ร่วงหล่นลง
ดับกลางดง โดยไม่ สมใจคิด

๖๔๘

ถ้าตัวสูง จูงวงศ์ ดำรงศักดิ์
จะหมายรัก หญิงใด ก็ไม่ผิด
จงสร้างตน จนเลิศ ประเสริฐนิตย
หญิงทุกทิศ เลือกได้ ตามใจปอง

๖๔๙ อันสตรี ดีรู้ ดูตรงไหน
 ดูน้ำใจ อารมณ์ ประสมสอง
 กิริยา มารยาท พิลาสมอง
 ประพาศติครอง ความดี ทุกที่ทาง

๖๕๐ เก่งประมาณ การควร ไม่ควรรู้
 ไม่เจ้าชู้ ชอบชาย เมื่อหลายข้าง
 ยึดความดี หนีร้าย คลายระคาย
 ชอบสรรค์สร้าง สิ่งที มากมีคุณ

๖๕๑ รู้รักษา คำหญิง ไม่ทิ้งทอด
 ไม่เง้งออด แง่อน จนนร้อนจน
 งอนพองาม ยามเมิล ไม่เกินดุล
 ไม่หันหุน หาคความ ทุกยามยัน

๖๕๒ ไม่หวงหึง ชิงตา คิดอาฆาต
 หวงผาดผาด พอดระหนัก ว่ารักมัน
 เสี้ยมคม สมหญิง ทุกสิ่งอัน
 ไม่ก้ำกั้น เกินควร สงวนงาม

๖๕๓ รักสะอาด กวาดปัด จัดระเบียบ
 การเรือนเรียบ แต่งสง่า นำเกรงขาม
 ใครได้เห็น เป็นชม สมนงราม
 ควรคำนาม แม่ศรีเรือน เพื่อนคู่ใจ

๖๕๔

เรื่องอาหาร การกิน ก็ชินชอบ
รู้ประกอบ คาวหวาน ทุกด้านได้
มีฝีมือ ลือร่อย ไม่ด้อยใคร
ข้าวของใช้ ชอบประหยัด เป็นอัตรา

๖๕๕

ไม่อื้อลู่ย ฉุยแจก ชอบแบกหน้
ไม่พิรี พืโรอ ตามต่อว่า
ไม่กระแนะ กระแหนคน ก่นนินทา
ไม่ชอบด่า ชอบชม ตามสมควร

๖๕๖

จะพูดจา พาที ก็มีสัตย์
ไม่ตรบัด ตะแบงรัง ระวังถ้วน
ถือธรรมะ ละอบาย หมายประมวล
ประพฤตีส่วน สุจริต เป็นนิตยไป

๖๕๗

รู้ขยัน ช้นแข็ง แสวงทรัพย์
การจ่ายจับ เจนประหยัด หัดนิสัย
ไม่พุ่มพ่าย จ่ายคล่อง คะนองใจ
รู้จักใช้ เหตุผล อดทนดี

๖๕๘

ชอบตื่นเช้า เข้านอน ต่อดอนดึก
จิตสำนึก แน่ตระหนัก รักหน้าที่
ไม่ชอบเกี่ยง เลี่ยงงาน พาลพจี
ชื่อตรงมี มั่นอยู่ ไม่รู้แปร

๖๕๙

ส่วนหญิงร้าย หลายแบบ แสบไม่หยอก
หญิงกลิ้งกลอก กลับกลาย หลายกระแสน
หญิงยั่วยวน กวนกาม ลอบลามแล
หญิงแสนแสบ แสนงอน กะบอนกะบิง

๖๖๐

หญิงใจกล้า หน้าด้าน เกี้ยวพานหัว
หญิงชอบมั่ว กับหญิง วังหวงหึง
หญิงปากกล้า ด่าเถียง กันเสียงอึง
หญิงชอบคลึง เคล้าเค้น ไม่เว้นวาร

๖๖๑

หญิงตอแหล แสบอด ตอดทุกเรื่อง
หญิงชอบเปลี่ยน เลื้อยผ้า แลกอาหาร
หญิงเล่นลิ้น นินทา ด่าประจาน
หญิงปากหวาน หลอกชาย ตายทั้งเป็น

๖๖๒

หญิงซี้เกียจ เตรียมงาน ทุกด้านหนี
หญิงกากี มากฉ้อ ชอบมั่วเหม็น
หญิงชอบขวด ดวดเหล่า ทั้งเข้าเย็น
หญิงชอบเล่น ไพ่ห่วย ผันรวยรรมย์

๖๖๓

หญิงจัญไร ใจฉกาจ พิฆาตฉ้อ
หญิงใจชั่ว ชอบชู้ ลอบสู่สม
หญิงใจง่าย ขาดตน ให้คนชม
หญิงนิยม ยุ้ย ชอบทำลาย

๖๖๔

หญิงอิงฉา ตาร้อน ชอบก่อนแคะ
หญิงชอบแหวะ คลับบาร์ พาฉิบหาย
ชอบความชั่ว มัวเมา เข้าอบาย
เรื่องหญิงร้าย มากล้น พันรำพัน

๖๖๕

ลูกชายพ่อ รอนิด เร่งคิดรอบ
อย่าชมชอบ หญิงโหด โทษมหันต์
สวยแต่รูป จูบไม่หอม อย่าดอมดัน
จงเสาะสรร สาวศรี ซึ่งดีงาม

๖๖๖

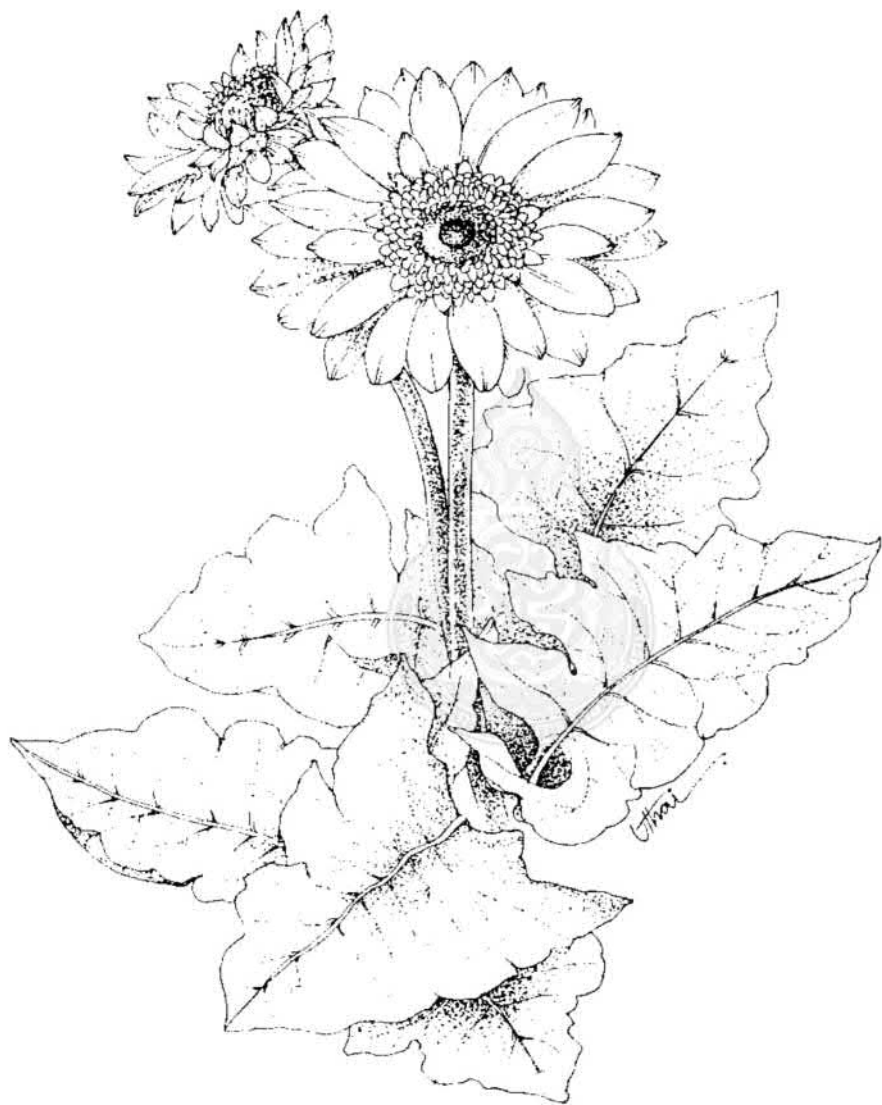
อย่าเพอรัก ปักใจ ไวเกินเหตุ
ควรสังเกต กิริยา อย่าพลีผลาม
ดูนิสัย ใจคอ ทุกข้อความ
แม่นยำตาม ที่ประสงค์ จึ่งจงรัก

๖๖๗

ใช้ความเพียร เวียนวอน ให้หล่อนเห็น
เกี้ยวให้เป็น ปลอบประโลม โนมฉลัก
จงจริงใจ ในวาจา สามีกักดี
มีสัตย์คักดี สมบุรุษ เป็นจุดยืน

๖๖๘

อย่านิยม ช่มชู้ เจ้าชู้ยักษ์
ไม่ทันรัก เร่งระดม เข้าช่มขึ้น
หญิงระกำ รำร้อง เหมือนต้องปืน
ไม่ช่มขึ้น เช่นคิด ผิดทำนอง

๖๖๙

จงปลูกรัก รักดี ที่ละน้อย
อดใจคอย ความรัก สมัครสอง
ยามรักออก ดอกผล จนสุกกอง
ค่อยประคอง เคียงชิด จุ่มพิदनวล

๖๗๐

ปลูกต้นไม้ ให้ขยัน หมั่นระมัด
คอยกำจัด โรคแมลง ตกแต่งสวน
ทั้งปุ๋ยน้ำ บำรุง ดินปรุปรวน
ถ้าถูกสวน ก็จะได้ ดอกไม้งาม

๖๗๑

ดักลอบไว้ ให้ขยัน หมั่นเก็บกู้
ริเจ้าชู้ เชิงชั้น อย่าหวั่นหวาม
รู้จักเกี้ยว เกลียวชั้น กระชั้นความ
รู้ติดตาม ตีอไว้ คงไม่พิน

๖๗๒

ไปบ้านหญิง สิ่งหนึ่ง พึงจำไว้
อย่าเพียงไป มือเปล่า คอยเอาผล
ของหน้อยนิต ติดมือ ถือฝากคน
ยามเยียมยล ย่อมประจักษ์ รักน้ำใจ

๖๗๓

กิริยา มารยาท อย่าขาดเงิน
อย่าข้ามเกิน เกลื่อนกลบ หลบผู้ใหญ่
จงรู้จัก ทักถาม ยามพบใคร
ที่ควรไหว ก็ไหว อย่าไว้ตัว

๖๗๔

หากพ่อแม่ แก่เฒ่า เขายังอยู่
อย่าล่วงหลู่ ลวนลาม มองข้ามหัว
ควรอ่อนน้อม ถ่อมตา อย่าแก้งกั้ว
ทั้งครอบครัว คู่ันไว้ กำไรงาม

๖๗๕

มีคนชอบ ลอบเชียร์ ไม่เสียเที่ยว
จะเกริ่นเกี้ยว เกิดผล ขึ้นล้นหลาม
แม่นยำ ชั่ง ตังหน้า ต่ำประมาณ
จะเสียความ ที่ประสงค์ จงสังวร

๖๗๖

หากนัดสาว คราวใด ให้ตรงนัด
มีความสัตย์ สุจริต อย่าคิดหลอน
อย่าแซะเชือน เลื่อนเลียง ทำเกียจจน
เอาใจหล่อน รับขวัญ ให้ทันการ

๖๗๗

ควรช่วยเหลือ เกื้อกิจ สนับสนุน
รู้จักชม แฉิบใช้ คำไซ่ขาน
อย่าหนักข้อ ยอเยิน เกินประมาณ
คำจะหวาน เมื่อสดับ ตรงกับใจ

๖๗๘

หากนัดเที่ยว เตียวคู่ กับผู้หญิง
อย่ากลอกกลิ้ง กลับกลาย ออกลายไพล่
แฉะม่านรุติ พุดล้อม ละม่อมละไม
จะกินไข่ ก่อนขอ ไม่พอการ

๖๗๙

ให้เกียรตินาง ทางเนตร สังเกตสอ
 สิ่งหล่อนชอบ หล่อนชม การมชาน
 ดีไม่ดี มีอะไร ให้ประมาณ
 อย่าสำราญ เสียเรื่อง เปลืองเวลา

๖๘๐

ดูใกล้ใกล้ ให้ซึ่ง เข้าถึงจิต
 มิให้ผิด พลาดพลั้ง เกิดกังขา
 ควรแม่เรือน เหมือนจิต ที่คิดมา
 หรือมีคำ แค่มิตร สนิทกัน

๖๘๑

หากปรากฏ รสนิยม เห็นสมแน
 ควรเป็นแม่ ศรีเรือน เหมาะเหมือนฝัน
 ทั้งหล่อนชอบ ตอบเรา คำสำคัญ
 จึ่งรักมัน มอบใจ ให้อนงค์

๖๘๒

แม่นรักนาง อย่างไร ไม่รักตอบ
 จงปลุกปลอบ ปราบใจ อย่าไหลหลง
 อย่ารักนาง ข้างเดียว ห่อเหี่ยวลง
 รู้จักปลง ปล่อยาว กีบงเบา

๖๘๓

ผู้หญิงอื่น ดั้นไป หลากในโลก
 อย่ามัวโคก ทรวงไซ ให้โง่เขลา
 หากคนใหม่ ให้อู ควรคู่เรา
 การซืมเศร้า ชมจะตาย น่าอายนัก

๖๘๔

เกิดเป็นชาย หมายมุง ผดุงเกียรติ
ถูกหยามเหยียด อย่าหนี เสียศรีศักดิ์
จงต่อสู้ ภูหน้า หาสารัก
ให้ประจักษ์ แจ่มกว่า กานดาเดิม

๖๘๕

อย่าปล่อยใจ ให้ระทม เป็นปมด้อย
อย่าท้อถอย ทุกทาง เร่งสร้างเสริม
ทั้งสินศักดิ์ หลักฐาน งานเพิ่มเติม
จงฮึกเหิม หาไว้ ให้สุดแรง

๖๘๖

จะประเสริฐ เลิศล้ำ นำคนอื่น
ล้างความขึ้น ขมจิต พิษแสง
เย็นผดาด อาจอง จงลำแดง
ด้วยลำแข็ง ของตน ให้คนรู้

๖๘๗

ชนะใคร ก็ไม่เท่า ตัวเราแน่
ถึงพ่ายแพ้ พึงคิด ปลอดภัยสู้
ล้มทุกครั้ง รังตนลูก คลุกพันตู
ยืนหยัดอยู่ อย่างชาย ไม่อายคน

๖๘๘

น้ำตาชาย ขายหน้า จงอย่าหลัง
เพียงผิดหวัง เพราะหญิง นอนนิ่งหม่น
หรือกินเหล้า เข้าบาร์ แบบบ้าปน
ทำพิกล อดสู คนดูแคลน

๖๘๙

แม่นบุญชู คู่กัน ไม่ผันผัน
นี้กุศล ไม่เคย จึงเลยเล่น
ถึงเสียใจ ไร้ประโยชน์ เป็นโทษแทน
จะโง่เหงาน หงอยเหงาน โศกเศร้าไย

๖๙๐

ผู้หญิงอื่น หมิ่นแสน แน่นพิภพ
ดั่งมลฑล เลิศกว่า ก็หาได้
จะเจาะจง หลงระกำ อยู่ทำไม
จงห่างไกล กล้ากลบ ให้ลบเลือน

๖๙๑

ปลงใจลด ปลดใจเล็ก เพิกใจผ่าน
หยุดงุ่นง่าน งงัน สะบั้นเนื่อน
ตั้งสติ ตริตรอง ประคองเตือน
อย่าสะเทือน หยุดสะท้อน รอนระทม

๖๙๒

จงกรวดน้ำ ชำระ สละลด
ให้หมองหมด มุ่งทาง สุขสร้างสม
ชุบชีวิต มั่นตั้ง ในสังคม
คนจะชม ว่าฉลาด เป็นชาติชาย

๖๙๓

รักหญิงดี ที่เขา รักเราเถิด
จะประเสริฐ สมจิต ที่คิดหมาย
อย่ารักนาง ข้างเดียว จะเหี่ยวตาย
สุขสลาย โศกสลัก ไขรักกิน

๑๕๔

แม่นได้คู่ ชูชม รักสมคิด
รอสักนิด บวชหน้อย ค่อยถวิล
ประเพณี มีมา อย่าเชือนชิน
ฟังระบิล บวชก่อนเบียด เพื่อเกียรติพงศ์

๑๕๕

ได้บุญด้วย ช่วยแม่พ่อ ก่อกุศล
จงให้พ้น พิษอบาย คลายโลภหลง
อาศัยบวช สวดประเทือง ผ้าเหลืองทรง
ประคองส่ง สู่สวรรค์ ขึ้นวิมาน

๑๕๖

ยามลูกบวช สวดมนต์ อดทนหัด
จงเคร่งครัด ขั้อธรรม กรรณฐาน
ศีลสังวร รอนกิเลส เศษสันดาน
ให้เบิกบาน บริสุทธิ์ วิมุตมล

๑๕๗

มาเทศน์โปรด โสัดสอน ก่อนจะสึก
ให้ลุ่มลึก เลิศธรรม นำกุศล
ปีติสุข ทุกข์ประหัง คลายกังวล
พ่อยากยล อย่างนี้ ในชีวิต

๑๕๘

อย่าบวชเล่น เป็นของ ลองสนุก
เปลืองข้าวสุก เสียเวลา บาปตราติด
บวชไม่เรียน เบียนพระศาสน์ ทาสอำมิส
เป็นเรื่องผิด พาส่ง ลงนรก

๖๙๙

บวชแต่กาย ฝ่ายใจ ยังไม่ซัว
ประพัตติตัว ผิดพระ นาทระหนก
ฉันข้าวเย็น เล่นหอย จวยเหล้าพก
จำวัดกก สีกา ขายอาวุธ

๗๐๐

สวดพุทโธ เฮโรอิน ผีนจำหน่าย
น้ำมันพราย ฟันเสนห์ เสกเล่ห์อด
รักยมผูก ลูกกรอก หลอกมนุษย์
ฤทธิ์รุทร์ ลือชา เทียวหากิน

๗๐๑

ใช้เล่ห์แต่ง แฝงกาย ทำลายศาสน์
เหล่าอุบาทว์ เบิกนรก จงตกสิ้น
ตลอดกาลป์ บั่นตัว ตัดหัวสิ้น
ผ่าอกปลิ้น ปอดดับ สับกระบาล

๗๐๒

ลูกจงห่าง ทางคด ลดกิเลส
เพียรสร้างเหตุ แห่งสวัสดิ์ สัตย์สมาน
ยึดพระธรรม นำสติ ดำริญาณ
อย่าคบพาล ผลาญเผา เราทั้งเป็น

๗๐๓

จงไกลจาก ทากศาสน์ ซาติกระสือ
พึงยึดถือ ทางพุทธ หยุดข้องเขี้ยว
ปฏิบัติ สัจธรรม หมั่นบำเพ็ญ
จะร่มเย็น อยู่รอด ตลอดไป

๗๐๔ ลาสิกขา คราครบ จบไตรมาส
ฉราวาส ธรรมตริก ผีกนีสัย
รูปล้อยวาง ทางชั่ว จากหัวใจ
ทำชอบไว้ หวังจุด สูงสุดคุณ

๗๐๕ ยึดสัมมา อาชีพ เร่งรีบคิด
ขยันกิจ ก่อเกิด ประเสริฐหนุน
ประหยัดทรัพย์ รับเงิน เก็บเกินดุล
สะสมทุน ทบทวี ทุกปีเดือน

๗๐๖ พอหลักฐาน การเงิน ไม่เขินขาด
ก็สามารถ มีคู่ อยู่เป็นเพื่อน
มาบอกได้ ให้พ่อ ขอแม่เรือน
พ่อจะเอื้อน อรรถขอ อรณฺช

๗๐๗ สินสอดทอง ของหมั้น นัดวันแต่ง
จะจัดแจง จำเพาะ ให้เหมาะสม
ส่วนเรื่องงาน การวิวาห์ ชื้อหาชุด
มอบให้บุตร แบ่งเบา เจ้าทำเอง

๗๐๘ การเลี้ยงดู ผู้คน เสียสิ้นหลาม
ใช้เรื่องงาม งมฉาย จงคลายเคร่ง
ไร้ประโยชน์ โทษทับ ทรัพย์ละเลง
จะแห้งเต้ง ติดหนี้ ทั้งชีวา

๗๐๙

จะกินเลี้ยง เพียงนิด อย่าคิดอวด
 หลังพระสวด เสร็จสรรพ สำหรับหา
 พ้ออัมหนา สำราญ ทุกท่านมา
 ท่านไม่ว่า มีแต่ชม เพราะสมควร

๗๑๐

ทำอะไร ให้กว่า ฐานะนัก
 คนเห็นมัก มองเยาะ ไม่เหมาะสม
 เหมือนคางคก ยกคอ ขึ้นวอชวน
 ให้คนหวน ครุ่นคิด อนิจจา

๗๑๑

จงฟังพ่อ ข่อยยาย ทั้งชายหญิง
 อย่าด่วนชิง แต่งงาน ร่านเอาหน้า
 แต่งแล้วจน คนหยัน ใช้นันทา
 ไม่คุ้มค่า ควรทอน ให้ผ่อนพลา

๗๑๒

ถนอมทรัพย์ จับจ่าย เสียตายเถิด
 พอลูกเกิด ก็จะได้ มีใช้บ้าง
 ถ้าทรัพย์นิด ดิดหนี้ ทุกที่ทาง
 ลูกจะคว้าง ขาดถึง ที่พึ่งพึ่ง

๗๑๓

เตรียมตัวไว้ ในแ่ง เป็นแม่พ่อ
 สร้างตัวรอ ลูกเรา อย่าเจ้านิ่ง
 ลูกจะดี มีหวัง อย่างจริงจัง
 ทรัพย์เป็นสิ่ง หนึ่งนำ ช่วยค้าชู

๗๑๔

ปัญญา มี ดีเด่น นับเป็นเอก
ขาดทรัพย์เงิน โฉดเซลา ขาดเขาวนัส
จะทำใด ให้ตัน อันประตุ
ความคิดทู่ ทั้งที่ มีความคิด

๗๑๕

เห็นแก่ลูก ผูกพัน ในวันหน้า
จงเสาะหา สินทรัพย์ กำกับกิจ
หากได้ลูก ปลูกฝัง หวังสัมฤทธิ์
ทรัพย์ประสิทธิ์ เลี้ยงสบาย ไม่อายคน

๗๑๖

พอแต่งงาน ผ่านไป ยังวัยน้อย
อย่าท้อถอย ทำกิจ สร้างผลิตผล
ถึงเหนื่อยยาก หากสะกด สู้อดทน
อาจสร้างตน ต่อเติม เสริมตระกูล

๗๑๗

อันสุรา นารี กีฬาบัตร
อย่าหาญหัด หันหา พาเสื่อมสูญ
ฝันกับญา ยามุหรี มีพิษพูน
อย่าเห็ดทุน ทั้งเกิด ประเสริฐดี

๗๑๘

การครองเรือน เตือนไว้ อย่าใจร้อน
รู้ผันผวน พร้อมเพรียง อยู่เคียงที่
จงรวมขอม ออมอด ลดทำที่
อย่าให้มี หมายหมอง คับข้องทรวง

๗๑๙

จงเอาใจ ใส่คู่ คอยดูเขา
จะหนักเบา แยกช่วย ด้วยความห่วง
รวมสองแรง แข็งขัน ขยันคง
งานทั้งปวง เปี่ยมล้น เพิ่มผลพูน

๗๒๐

งานบางอย่าง ต่างถนัด อย่าขัดแย้ง
หน้าที่แบ่ง กันทำ ผู้นำศูนย์
อีกฝ่ายหนึ่ง ฟังเอื้อ ช่วยเกื้อกูล
จะจรรุญ รุ่งโรจน์ ในชีวิต

๗๒๑

จงไว้ใจ ในคู่ อย่าหลอหลวง
อย่าแคะเค้า ซ้อร้าย หมายจับผิด
อย่าเหิงหวง หน่วงหนัก ดักทุกทิศ
จนหงุดหงิด จัดข้อ ด่าทอรัว

๗๒๒

ยิ่งข่มแข็ง แรงสะท้อน ยิ่งย่อนด้น
รอยร้าวฉาน ร่องแฉก จะแตกทั่ว
ต่างถือดี มีแก่ง ไม่เกรงกลัว
ไม่ก้มหัว ให้กัน ต่างดันตึง

๗๒๓

ชีวิตเป็น เช่นนี้ ดิละหรือ
ทุกเมื่อมือ หมองหม่น เพราะผลหึง
ไม่คล้ายเพื่อน เหมือนศัตรู ขึ้นภูมิ้ง
ดำตีทั้ง ถีบกระหน่ำ เข้าทำลาย

๗๒๔

เพราะเหตุซึ่ง หึงหวง ล่วงโทษะ
มากโมหะ หาเหตุ สังเกตหมาย
จนเกินจริง กริ่งใจ อยู่ไม่วาย
น่าเสียดาย ด้วยคิด ผิดทำนอง

๗๒๕

อย่าระแวง แหนงนึก ล้าลิกนัก
พียงผ่อนพัก เพียงระวัง เรื่องทั้งผอง
อภัยเพื่อน เตือนสะกิด คิดประคอง
จะไม่ต้อง แดกหัก ลื่นรักไป

๗๒๖

ความซื่อสัตย์ จิตว่า มีค่ายิ่ง
ทั้งชายหญิง อย่าตระบัด หักไถล
ความซื่อตรง จงรัก คือหลักชัย
รักษาไว้ วันขึ้น จะยืนยง

๗๒๗

พียงแน่นหนัก รักมั่น ต่อกันเกิด
จะประเสริฐ สมใจ ใฝ่ประสงค์
รู้ซึ้งใจ ไม่โกรธ ทางโทษปลง
จะเสริมส่ง สุจริต สนิทนาน

๗๒๘

เราเชื่อเขา แล้วเขา เชื่อเราบ้าง
สองฝ่ายต่าง สบายใจ แจ่มใสหวาน
ดีกว่าแหนง แข็งข้อ ทรมาน
ชีวิตผ่าน เพียงนรก ดกทั้งเป็น

๗๒๙

เขาก็มี ดีแน่ หลายแง่อยู่
ยกมาชู ชื่นชม ทุกปมเห็น
จะพาให้ ใจร้อน นั้นผ่อนเย็น
ไร้ลำเค็ญ รำรึ้ง อยู่ยั่งยืน

๗๓๐

ยกกันไว้ ให้เกียรติ อย่าเหยียดหยาม
จะงอแงไม่ตรี มีแต่ชื่น
เอาใจกัน มั่นประจำ ทุกคำคืน
จะราบรื่น รักรมย์ สุขสมดุล

๗๓๑

จงเป็นผู้ รู้ใจ อยู่ใกล้ชิด
จะทำได้ คอยประคับ สนับสนุน
สิ่งใดชอบ ตอบตาม ทุกความคุณ
จะไม่ชุ่น เคื่องกัน เป็นมั่นคง

๗๓๒

อย่าใจแคบ แอบอำ ทำลับหลัง
เขาห้ามฟัง ฝีกตัว อย่ามัวหลง
ฟังเปิดเผย เอ่ยอรรถ เป็นสัตย์ตรง
จะยืนยง อยู่อย่าง วางใจกัน

๗๓๓

หากผิดพลั้ง ยังใจ อภัยผิด
อย่าสะกิด เกาแคะ ค่อนแคะหยัน
จงเห็นใจ ไม่ถือ ไม่ดื้อดัน
หากพอผัน ผ่อนโทษ อย่าโกรธเคือง

๗๓๔

แม่นกิจการ งานใด เขาใจท้อ
ค่อยเคลียคลอ ประคองช่วย ด้วยทุกเรื่อง
พร้อมเสริมแรง แฝงผดุง ประทุประเทือง
ให้งานเรื่อง รุ่งดี ทวีคุณ

๗๓๕

จงใจกว้าง ระหว่างกัน จัดสรรทรัพย์
สองส่วนสรรพ แบ่งครึ่ง ตรงกึ่งศูนย์
อย่าลำเอียง เกี่ยงเขา เอาเปรียบปน
จะพอกพูน เพิ่มรัก สัมครมิต

๗๓๖

จงปรับตัว หัวใจ อยาให้ขัด
เหมือนเกลียวจัด จอดกัน กระสันติด
จะเป็นคู่ ชูชม ภิรมย์ชิด
แนบสนิท นานเนิ่น ไม่เคินเคอะ

๗๓๗

จงประวิง สิ่งใด เขาไม่ชอบ
อย่าล็กลอบ ลองทำ ประจำเจอ
แม่นขึ้นขัด อัสมา จะพาเลอะ
รอยร้าวเยอะ ยากการ ประสานใจ

๗๓๘

ยามยากจน ทนขยัน กัดฟันสู้
ช่วยกอบกู้ กิจการ ทุกด้านได้
แม่นมีเหตุ ฆาตพาล ต่อต้านภัย
ก็อยู่ใกล้ แก้กัณ อันตราย

๗๓๙

ถึงยามสุข คลุกคลี มีความสุข
เมื่อยามทุกข์ ทนหด ไม่หดหาย
เป็นหุ้นส่วน ควรให้ พร้อมใจกาย
จนวันตาย จึงเป็นวัน จากกันไป

๗๔๐

จงพึ่งกัน พันธะ อย่าละเสีย
เป็นผัวเมีย มั่นชิด พิสมัย
ยามเจ็บป่วย ช่วยรักษา อย่าอยู่ไกล
ยามตายให้ เผาผี พิธีทำ

๗๔๑

พอมีลูก ผูกจิต สนิทแนบ
สมบูรณ์แบบ ครอบครัวยุคใหม่
เป็นพ่อแม่ แผ่คุณ อบอุ่นนำ
ให้ลูกฉลาด ชุ่มชื่น ทุกคืนวัน

๗๔๒

ลูกนี้หรือ คือนาม แห่งความรัก
เป็นศรีศักดิ์ สืบตระกูล จำรูญมั่น
เป็นความหวัง ทั้งปวง สุดห่วงครัน
เป็นความฝัน พ่อแม่ ทุกแง่ดี

๗๔๓

เจ้ารักลูก ผูกใจ อย่างไว้นั้น
พอเหมือนกัน รักเจ้า เทียบเท่าที่
ทุ่มจิตใจ ไร่ฝนหิน หมดสิ้นมี
พร้อมชีพพลี เพื่อลูก พันผูกรัก

๗๔๔

ยามลูกอ่อน นอนเบาะ นอนเลาะอุ้ม
เจ้าเนื้อนุ่ม แสบอก ยกวางตัก
ร้องเพลงกล่อม จอมใจ มิได้พัก
พูดชวนชัก ชี้ออก เย้าหยอกโย

๗๔๕

เห็นลูกยิ้ม อิ่มอารมณ์ เฝ้าชมเปาะ
เห็นหัวเราะ ยิ่งให้ ชอบใจพ่อ
เวียนวนเฝ้า เย้ายั่ว หัวร้องอ
ใจจดจ่อ ลูกรัก ไม่พักเพล

๗๔๖

ถ้ำห่างกัน วันใด มิได้เห็น
จะเยียบเย็น อยู่อย่าง อ้างว้างเหงา
คิดถึงลูก ผูกพัน ไม่บรรเทา
มีแต่เศร้า สุ่มทรวง ด้วยห่วงใย

๗๔๗

ความรักบุตร สุดคำ จะรู้แล้ว
ยิ่งกว่าแก้ว แกมกาญจน์ ลั่นลั่นได้
ถึงตอนนี้ ซิเจ้า คงเข้าใจ
พอรู้ไร รักเจ้า ถึงเท่านั้น

๗๔๘

แม่รักบุตร สุดซึ่ง อย่าถึงหลง
ใจมั่นคง คิดทาง ที่สร้างสรรค์
เพื่อลูกดี มีศักดิ์ สมรักครัน
ก้าวเทียมทัน ทุกผู้ ต่อสู้เป็น

๗๔๙

เริ่มแต่เกิด เกิดเจ้า ตอนเยาว์อยู่
เด็กแรกรู้ รับเรื่อง ไม่เคืองเข็ญ
ฝึกอะไร ให้ทำ ไม่ล่าเค็ญ
ทุกประเด้น ตูคิด พินิจนึก

๗๕๐

นำหลักจิต วิทยา เอามาใช้
เสริมแรงใจ แทรกสู่ ความรู้สีก
จนสมสร้าง ทางควร ในส่วนลึก
อยากฝนฝึก ฝายดี ไม่มีกลัว

๗๕๑

ค่อยอุ้มชู ดูแล ตั้งแต่เกิด
หมายให้เลิศ มุ่งให้รู้ ต่อสู้ชั่ว
หัดให้ถึง พึ่งตน พ้นเมามัว
ทุกทางทั่ว เหตุกรรม ประจำใจ

๗๕๒

กตัญญู ผู้ที่ มีคุณครอบ
ความดีชอบ ชมเชิด เป็นนิสัย
รังเกียจร้าย หมายตัด สลัดไกล
จะทำใด ทำดี สุดฝีมือ

๗๕๓

อย่าปล่อยลูก ผูกติด ความคิดชั่ว
ประพติดตัว ต้อยต่ำ ทำไขสือ
จะรอสอน ตอนใหญ่ แก่ไขรื้อ
ย่อมด้านดีอ ดึงดัน สุดผันแปร

๗๕๔ เหมือนไม้อ่อน ผ่อนดิ่ง ฟุ้งตัดได้
แน่นปล่อยให้ ไม้แข็ง แกร่งกระแเส
ยอมตัดยาก หากผืน ขึ้นตัดแก
คงหักแน่ แก่กัน ไม่ทันกาล

๗๕๕ เป็นแม่พ่อ ก่อเกิด กำเนิดลูก
จงพันผูก เพิ่มรัก สัมครสมาน
เป็นตัวอย่าง ทางชอบ ประกอบงาน
เร่งคิดอ่าน สอนลูก ให้ถูกทาง

๗๕๖ ตัวพ่อแม่ แก่ไข ให้ดีก่อน
จึงจะสอน สิ่งลูก ได้ถูกกว้าง
แม่นแม่พ่อ ก่อชั่ว ตัวไม่วาง
ถึงสอนสร้าง ลูกได้ ก็ไม่ดี

๗๕๗ ควรเลี้ยงลูก ปลูกฝัง ตั้งแต่เกิด
อย่าปล่อยเปิด เปิงกอน จึงสอนจี้
ความอบอุ่น หนุนนำ ประจำมี
อย่าทิ้งหนี ลูกให้ อยู่ไกลตน

๗๕๘ จงเคมถ้ม ย้มหัว พุดยั่วลูก
ค่อยฝังปลูก ปลื้มปรีดี หวีผล
โอบถนอม กล่อมเกลี้ยง เลี้ยงกมล
อย่าให้หม่น หมองหมก กกประคอง

๗๕๙

ยามลูกใช้ ไม่สบาย กระหายหอบ
เข้าเคียงปลอบ ประโลมใจ อย่าให้หมอง
นำหอมมา พยาบาล ทุกด้านลอง
ยามลูกร้อง เร่งสังเกต ดูแพทย์

๗๖๐

มีสิ่งซึ่ง พึงแก้ อย่าเลเฉย
หากละลาย เรื่องร้าย จะกลายใหญ่
เรื่องยังนิต คืดคลาย สลายไว
อย่าปล่อยให้ ลูกลาม ทั้งข้ามวัน

๗๖๑

พอลูกน้อย ค่อยอ่อน หัดนอนคว่ำ
ปล่อยให้ทำ ตามถนัด อย่าขัดขั้น
เสริมแรงใจ ให้เห็น เป็นสำคัญ
อย่าขยัน ยกช่วย ด้วยแรงกาย

๗๖๒

พอลูกทำ สำเร็จ มีเคล็ดหลัก
รีบเพิ่มรัก รีบชม ให้สมหมาย
อย่าเฉยเชื่อน เหมือนมอง ของง่ายตาย
จะทำลาย แรงใจ โดยไม่ควร

๗๖๓

ฝึกเช่นนี้ มีผล พึงตนได้
ลูกเป็นไท เป็นทาง สร้างกระสวน
ไม่ส่ำรวย ช่วยลูก ถูกกระบวน
ตัดชนวน คืดซึ่ง หวังพึงคน

๗๖๔ จึงโดดเด่น เป็นตัว ของตัวได้
กำลังใจ แจ่มจ้า กล้าทุกหน
ปัญหาเห็น เล่นได้ แก่ไม่จน
อาจผ่านพ้น ภัยพอง ครองชีวิต

๗๖๕ พึงช่วยลูก ถูกทาง สร้างความรัก
ให้รู้จัก แจ่มจริง สิ่งถูกผิด
ฝึกอดทน ช่วยตนเอง เก่งเป็นนิตย
อย่าแค่คิด คอยเศษ เมตตาใคร

๗๖๖ พอลูกนั่ง ตั้งตัว ยิ้มย่นั่ง
เวียนระว่าง วางเบา ที่เหมาะให้
หากล้มพับ รับทัน ป้องกันภัย
อย่าอยู่ไกล เกินการ ประมาณมอง

๗๖๗ ลูกยังอ่อน ตอนต้น สนใจด้วย
ประคับช่วย ชิดใกล้ กันภัยพอง
พอเริ่มแข็ง แรงบ้าง ค่อยวางลง
จนจวนคล่อง จึงปล่อย อย่าคอยตาม

๗๖๘ ของเล่นที่ มีคุณค่า ควรทำให้
ประเทืองใจ ประทับจิต ถวิลหาม
เสริมคิดทาง สร้างสรรค์ ฝึกฝนงาม
และฝึกความ คล่องทาง เรือนร่างกาย

๗๖๙

ให้ลองคลำ ทำเล่น จนเจนจัด
ความถนัด เกิดตาม มีความหมาย
อาชีพอาจ คาดชี้ เหมือนที่ทาย
สืบไปภาย ภาคหน้า ใช้หากิน

๗๗๐

อาจเป็นช่าง สร้างสรรค์ ชั้นลือเลื่อง
ประดิษฐ์เครื่อง กลไก ได้ทั้งสิ้น
หุ่นยนต์งาน ยานยวดย จรวดบิน
เล่นบนดิน บนฟ้า ได้สาคร

๗๗๑

ความคิดทาง สร้างสรรค์ ในชั้นสูง
เกิดจากจง จิตใจ มิใช่สอน
ใช้สิ่งเร้า เข้าذن ถูกขั้นตอน
จะสะท้อน คิดค้น ขึ้นอลอิ่ง

๗๗๒

ให้เด็กเล่น เห็นรู้ อยู่บ่อยบ่อย
จะค่อยค่อย คิดไกล หลักชัยถึง
พัฒนา ค่าตน ค่อยดลดึง
จนเป็นหนึ่งในชั้น เลิศปัญญา

๗๗๓

เด็กชุกชน คั้นรื้อ คืออยากรู้
เป็นของคู่ ความฉลาด ประกาศคำ
หากเสริมส่ง ตรงถนัด ตามอัตรา
จะก้าวหน้า เนื่องไป ไกลทวี

๗๗๔

เด็กวัยอ่อน ตอนต้น เป็นผลยิ่ง
อย่าทอดทิ้ง ลูกหมาย สบายหนี
จ้างคนใช้ ให้เลี้ยง เลี้ยงชั่วดี
ยากนักที่ ทำดัง เราหวังใจ

๗๗๕

แม่นพลาดผิด คิดแก้ ทุกแง่ยาก
จะถางถาก ถมอุด สุดแก้ไข
ยอมเหนื่อยเพียง เลี้ยงดู อยู่ไม่ไกล
จะช่วยให้ แก่กัน ได้ทันการ

๗๗๖

พูดกับลูก ผูกจิต สนิทแนบ
เอาอกแอบ อุ่นอ่อน คำสอนหวาน
อย่ากระโชก โสภฮาก จะยากนาน
สร้างสันดาน โดยไม่ ตั้งใจทำ

๗๗๗

ใจเย็นเย็น เล่นล้อ พะนอลูก
ปัญญาปลุก เป็นประถม ให้คมขำ
แนะดูฟัง สังเกต เหตุผลน่า
แต่ละคำ คิดก่อน จึงสอนความ

๗๗๘

ทำอะไร ให้เห็น เป็นตัวอย่าง
เลือกแต่ทาง ถูกต้อง อย่ามองข้าม
ด้วยลูกดู อยู่ประจำ ลอบทำตาม
ลูกจะงาม เพราะพ่อแม่ ทำแต่ดี

๗๗๙

จะพูดจา ปราศรัย ใช้คำเพราะ
อย่าปากเปราะ ไปปิด ลดศักดิ์ศรี
รักษาสัตย์ อัตรา ในวาที
ลูกจะมี สัตย์ตาม งามจิตใจ

๗๘๐

ถึงลูกเล็ก เด็กอยู่ อย่าดูหมิ่น
เรื่องทั้งสิ้น ซาบซึ้ง รับรู้ได้
จินตนา อารมณ์ ก็คมไว
ชอบซักไซ้ แทรกสอด ตลอดกาล

๗๘๑

ลูกถามมา อย่าดู ทำคุณโทษ
จะเกิดโทษ ถอยถด ใจหมดหาญ
กลายเป็นขลาด อาจหงอ ทรमान
โง่ดักดาน โดยไม่ สนใจคิด

๗๘๒

จงตอบถาม ตามควร ซักชวนพูด
อย่าบึ้งบูด บังคับ คอยจับผิด
ยอหนอยนำ กำลังใจ ให้สัคนิด
จะขึ้นจิต แจ่มกระจ่าง รู้ทางจร

๗๘๓

ทั้งชั่วดี ชั่วชักร เห็นหลักแยก
สิ่งแปมแปลก ปรงเป็น ประเด็นสอน
ให้ชอบดี หนีชั่ว กลัวโทษกรรม
อุทาหรณ์ เหตุผล ยกยลยิน

๗๘๔

ชักนิทาน อ่านเล่า เคล้าภาสิต
ชวนให้คิด คล้อยคำ นาดวิธ
สัจธรรม ล้ำเลิศ เกิดในจินต์
ไม่สุดสิ้น อุดมการณ์ ที่หวานลง

๗๘๕

ลูกทำดี ชี้ชม นิยมรัก
ทำชั่วหัก เทียบกระทบ ให้หลบหล่ง
อย่าปล่อยความ ตามใจ ไม่พะวง
พึงเสริมส่ง สุจริต เป็นนิตย์ไป

๗๘๖

ถ้าสอนลูก ถูกทาง วางกระสวน
ทุกกระบวน แบบบท ก็สดใส
ทั้งอารมณ์ อุดมการณ์ ด้านจิตใจ
จะยิ่งใหญ่ ยืนหยัด สัจธรรม

๗๘๗

หากสอนผิด พิษภัย จะไล่ผลาญ
เป็นลูกมาร มาผจญ ต้องทนกล้ำ
สอนอะไร ไม่ฟัง คลั่งประจำ
พ่อแม่ซ้ำ ชอกอูรา น้ำตานอง

๗๘๘

จะแก้ไข ไม่ตก หัวอกยก
เหมือนถูกตอก ต่อยล้ม ระบบหนอง
พึงสอนลูก ปลุกปรับ ประคับประคอง
อย่าเพียงจ้อง จับผิด ไม่คิดการ

๗๘๙

ต้องศึกษา หาทาง วางแนวสอน
เป็นขั้นตอน ตามลำดับ รับประสาน
อย่าใจร้อน สอนลัด ดัดสันดาน
จะเกิดด้าน ได้ตอบ ไม่ชอบควร

๗๙๐

จงตามใจ ในทาง สร้างประโยชน์
ทุกทางโทษ ทานหัด ดัดตามส่วน
ให้เหตุผล ดันปลาย หมายประมวล
ถูกผิดถ้วน ถ้อยที นำชี้แจง

๗๙๑

จนเห็นนาม ตามจริง ทุกสิ่งสรรพ
ก็อาจปรับ ประจิด ที่ผิดแผง
ลดมานะ ละหิฐิ ที่รุนแรง
มาสู่แสง สัจธรรม นำชีวิต

๗๙๒

ควรมอบงาน บ้านประจำ ให้ทำบ้าง
เพื่อเป็นทาง ทำชอบ ประกอบกิจ
ฝึกถูกไว้ ให้ขยัน หมั่นเป็นนิตย
ลดความคิด ขี้เกียจ เบียนเบียดกัน

๗๙๓

ให้รู้จัก รักษาม ความสะอาด
มารยาท ยืนนั่ง พุดฟังสรรพ
รู้สิ่งควร ส่วนดี ที่สำคัญ
เลือกทำหัน ท่วงที ไม่มีเคอะ

๗๔๔

นำออกแซก แปลกหน้า หาโอกาส
จะฉลาด รู้คน ประจัญเจอจะ
อย่าก็ดกัน กันไกล ให้โง่งอะ
จะเชื่อเชอะ ช่อนตัว หวาดกลัวคน

๗๔๕

จะให้ทรัพย์ จับบ่าย อย่าง่ายนัก
ตะล่อมซัก ใช้ถาม ตามเหตุผล
สอนให้หัด ประหยัดยัง ฝังกมล
จะไม่จน เจิดเจริญ มีเงินทอง

๗๔๖

ฝึกระเบียบ เรียบจัด ระมัดบั้ง
จะเก็บวาง ไว้เฉพาะ ให้เหมาะของ
หายก็รู้ ดูกังาม ตามครรลอง
อย่าให้กอง เกื่อนกลาด ขาดวินัย

๗๔๗

ความซื่อสัตย์ หัดลูก ปลุกสำนึก
จนรู้สึก แสยงบาป ขานนัสัย
กตัญญู รู้คุณ การุญใจ
รู้การให้ การรับ ปรับตัวเป็น

๗๔๘

รู้จักเล่ห์ เพทุบาย พวกหลายหน้า
ไม่เสียท่า เท้าทัน เชิงชั้นเห็น
ซื้ออย่าเชื่อ เจอชัก ดักประเดิน
อย่าหย่อนเย็น ยอมให้ ผู้ใดหลง

๗๕๔

ฝึกอ่อนน้อม ถ่อมตน ให้คนรัก
รู้หายทัก ที่ทำ อย่าจาบจ้วง
รู้เบาหนัก หลักประมาณ การทั้งปวง
ไม่หลอ่ลวง เหลิงจิต ฝึกคิดตรอง

๘๐๐

ทำโง่บ้าง บางที มีประโยชน์
เพื่อหลีกโทษ หนช่่ม อารมณ์ผอง
อวดฉลาด อาจเจ็ลย เสียเงินทอง
หรือเสียของ เสียความ ไม่งามครัน

๘๐๑

สอนลูกไว้ ให้รู้ เพื่อสู้โลก
พร้อมสู้โคก สู้ศึก สำนึกมัน
สืบตระกูล จำรูญเรื่อง ต่อเนื่องกัน
แต่ละชั้น ชาญฉลาด ไม่ขาดธรรม

๘๐๒

สำนึกไว้ ในแ่ง เป็นแม่พ่อ
อย่าสร้างส่อ สิ่งร้าย ในฝ่ายต่ำ
สร้างสิ่งดี มีคุณ อดหนุนนำ
ลูกจะทำ ตามอย่าง เสริมสร้างตน

๘๐๓

หากปล่อยตัว มัวเหลิง บันเทิงเที่ยว
ลูกไม่เกี้ยว กรายหนี อาจมีผล
ให้ลูกอ้าง ว้างคอย หงอยกมล
เสียผู้คน ขาดรัก ออกหักคิด

๘๐๔

อย่าเป็นบ้า หาเงิน จนเกินนัก
ลูกขาดรัก รอเหงา ซึมเศร้าจิต
อาจหันหา ยาระงับ เพื่อดับพิษ
หลงเสพติด ตลอดไป ต้องใช้กรรม

๘๐๕

เริ่มต้นดี ชีวิต ประสพหิรคำ
สำเร็จกว่า ครึ่งก่อน อย่าร้อนรำ
เริ่มจากจน ทนขยัน หมั่นประจำ
ถึงแรกตำ ต่อไป สูงไม่ช้า

๘๐๖

ความยากไร้ ใช้ส่วน ควรอายดอก
ความชั่วหรรอก เรื่องร้าย ควรอายกว่า
ความร่ำรวย ด้วยกล น้อฉลมา
นั้นยิ่งน่า เหยียดหยาม กว่าความจน

๘๐๗

สุจริต คิดชอบ กอปรอาชีพ
รู้เร่วรีบ เร่งแรง แสงผล
รู้ประหยัด หัดการ ประมาณตน
ไม่ช้าพ้น ความยาก มีมากทรัพย์

๘๐๘

หาได้แก่ เอาไว้ ใช้ทุกส่วน
ที่เหลือควร คัดออม ถนอมสรรพ
ฝากคลังไว้ ได้ดอก พอกต้นรับ
ยืงนานนับ ทบทวี มีแต่รวย

๘๐๙ อย่าแข่งฟ้า ด่าดิน ด้วยสิ้นคิด
มัวหลงผิด พลิกเพลง เทียวเทงหวย
โชคไม่หนุน บุญไม่นำ บาปอำนาจ
ถูกกินป่วย การเปล่า เผาตนเอง

๘๑๐ หนึ่งไนร้อย คอยทาง ถูกทางเลข
อาจารย์เอก เอื่อนอวย ไบ้หวยเหยง
หุ่มหุนซ้อ อ้อซ่า ทำนกละ
หวยผิดเพง ลมจับ เลขกลับกลาย

๘๑๑ มีทางรวย หวยเสี่ยง ถูกเพียงหนึ่ง
แต่ทางซึ่ง เสียสิน ถูกกินจ่าย
มีร้อยพัน กั้นกัก ดักเรียงราย
จะยอมตาย ตาโต ให้ไถโย

๘๑๒ หยุดกันเกิด เกิดมา อย่าพึ่งโชค
จะซ้ำโชค เสียทรัพย์ ยุบยับใหญ่
พึ่งตนเอง เร่งขยัน ทุกวันไป
จะพบชัย ชนงาม เห็นอความจน

๘๑๓ อบายมุข ทุกอย่าง เว้นวางได้
คือโชคชัย ชีวิต ประสิทธิ์ผล
เป็นแบบอย่าง ทางละ ชนะตน
จึงเป็นคน ควรคู่ การบูชา

๘๑๔

ดื่มน้ำเมา เคล้าสตรี หมายมีสุข
หมดทรัพย์ทุกซ์ ท่วมทวี ต้องหนีหน้า
โรคภัยสุ่ม รุมซ้อน สะทอนมา
หมดปัญญา ยืนนั่ง ตายทั้งเป็น

๘๑๕

หันไปหา ยาเสพติด หมายปลิดเศร้า
ยิ่งเหมือนเข้า ขุมนรก ไหม้หมกเหม็น
แก้ไม่ถูก ผูกซ้ำ สุดล้าเคียด
มองไม่เห็น หนทาง จนวนางวาย

๘๑๖

อย่าปล่อยใจ ให้คั่ง ชังกิเลส
อันเป็นเหตุ แห่งชั่ว ตัวนิบภัย
ยึดพระธรรม ชำระ จิตสบาย
จะผ่อนคลาย ความทุกข์ สุขนิรันดร์

๘๑๗

ความสมหวัง ดั่งใจ ในชีวิต
มีน้อยนิด นำเปรม เกษมสันต์
ความผิดหวัง คั่งคับ นับอนันต์
หากยึดมั่น ไม่ปลง คงขาดใจ

๘๑๘

ชีวิตคน วนเวียน เปลี่ยนสุขโศก
เคราะห์แล้วโชค ขึ้นแล้วเฉา เศร้าแล้วใส
เป็นกงเกวียน เขียนหัน เคลื่อนครรไล
เตือนตนให้ เห็นจริง ทุกสิ่งปรวน

๘๑๑

ละอินใด ไม่เท่า เราละชั่ว
ประพัตติตัว เต็มมนุษย์ สูงสุดถ้วน
เก็บอะไร ก็ไม่เท่า เราประมวล
เก็บเอาส่วน สิ่งดี มากมีคุณ

๘๑๐

ถึงมีทรัพย์ นับโกฏิ แม่นโฉดชั่ว
ก็หมองมัว หมดศรี หวีรุ่น
ถึงจนทำ กรรมดี ก็มีบุญ
คนการุญ รักรู้ ใจบุญ

๘๑๑

มีทรัพย์เพียง เลี้ยงชีวิตไม่ขาดขาด
จิตระมัด มุ่งโมทน สันโดษหา
ความพอใจ ในครรลอง ของชีวา
ได้ชื่อว่า เศรษฐี ในชีวิต

๘๑๒

ถึงมีทรัพย์ นับอนันต์ กระสันอยาก
ยิ่งมีมาก ยิ่งหมาย กระจายจิต
หุ่่มทำทน หม่นหมอง คับข้องคิด
ก็ไม่ผิด ยากจก ตกระกำ

๘๑๓

รู้จักพอ ก็รวย ด้วยความอึด
ยะแยมึด อยู่สุข ทุกเช้าค่ำ
ไม่รู้พอ ก็จน ดิ้นรนทำ
ทุกข์ประจำ จนกว่า ชีวาวาย

๘๒๔

คำของคน ผลงาน ย่อมขานแจ้ง
อย่าเสแสร้ง สรรเสริญ ตัวเกินหมาย
นำผลงาน ผ่านมี ชี้นำบรรยาย
อย่ากระหาย คำขอ ควรพอที่

๘๒๕

ชื่อของคน ผลกระทำ ย่อมนำให้
ยศศักดิ์ได้ ด้วยหา เสริมราศี
เกียรติเกริกไกร ไปสว้ย ด้วยความดี
ทรัพย์ทวี เพราะขยัน หมั่นทำกิน

๘๒๖

ถ้าหูเบา เขาบอก ลงหลอกได้
หูหนักไป ไม่ฟัง เรื่องทั้งสิ้น
ใช้ตาดู หูฟัง ชั่งระบิล
พอยลยิน แยกแยะ ชำแหละรู้

๘๒๗

เปิดใจกว้าง วางใจ ลงให้เที่ยง
ฟังสรรพเสียง สอบสวน อย่าด่วนดู
ยุติธรรม นำทาง กระจ่างดู
จึงเป็นผู้ พร้อมพิทักษ์ สามัคคี

๘๒๘

เปิดใจกว้าง วางรับ สรรพสิ่ง
เลือกความจริง จดจำ นำวิถี
สร้างพระคุณ อุ่่นหล้า ทัวชาติ
จะเป็นที่ เทิดทูน จำรูญเรื่อง

๔๒๔

จะสอนใคร ให้นำ ทำตัวอย่าง
อย่าเพียงอ้าง แอบเอา ลากเข้าเรื่อง
คนยากเชื่อ เบื่อฟัง ทัวทั้งเมือง
ลมปากเปลือง เหนื่อยเปล่า ไม่เข้าการ

๔๓๐

มือถือสาก ปากชื้อ ทำถือศีล
ลับหลังปิ่น ปล้นฆ่า อย่างหน้าด้าน
แสรังเมตตา หน้าเนื้อ ใจเสือพาล
จงประจาน พวกคด ให้หมดรัง

๔๓๑

พวกปากว่า ตาขยิบ กระซิบแสรัง
ส่อสำแดง ด้อมดัก คิดหักหลัง
หากพบเห็น เว้นไกล ไหวระวัง
อย่าหลงฟัง พันเพื่อน จงเตือนตัว

๔๓๒

พวกเล่นลั่น นินทา ด่าคนอื่น
ไม่ข้ามคิน คงเป่า จนเราชั่ว
อย่าวางใจ ให้ยั้ง ระวังกลัว
ความลับรั่ว แล้วจะร้อน ไม่ผ่อนเพลา

๔๓๓

ฟังนินทา อย่าพยัก จะชักโทษ
คนชั่วโฉด ใช้อ้าง ทุกอย่างเหมา
ความไม่ดี ชี้ใบ้ บ้ายใส่เรา
ความดีเขา ค้อมรับ สำหรับตน

๘๓๔

ยินนิทา อย่าฟัง ปรังหลบ
หากยังคบ เขาฟัง อาจยังผล
กลายเป็นเรา เว่าว่า นิทาคน
ถูกตีปน ตอนหลัง ฟังสังวร

๘๓๕

เขาทำชั่ว ตัวเรา ยังเข้าใจ
อาจรับภัย พลอยผิด ยากคิดถอน
ปลื้กตัวห่าง วางบาป อย่าหาบคอน
แล้วจึงผ่อน ผันเตือน ให้เพื่อนดี

๘๓๖

สุจริต คิดชอบ ตอบทุกผู้
วิเคราะห์รู้ เลห์ร้าย พวกบ้ายสี
รู้พาดน พันภัย ให้เข้าที่
โอกาสมี ช่วยคน พันอบาย

๘๓๗

จะช่วยใคร ไม่ตั้ง ความหวังตอบ
ช่วยเพราะชอบ ที่จะช่วย ด้วยใจหมาย
ให้ทุกคน พันสรรพ อันตราย
และผ่อนคลาย ความทุกข์ เป็นสุขใจ

๘๓๘

จะช่วยเขา เราพึง คำนึงข้อ
ช่วยเขาก่อ เกิดผล ฟุ้งตนได้
อย่าช่วยจน คนรอ ขอรำไป
สร้างนิสัย สันดาน เกียจคร้านครัน

๘๓๙

ถึงศัตรู คู่แค้น แม้นช่วยได้
ก็เต็มใจ ช่วยเขา เนาสุขสันต์
แผ่เมตตา กล้าให้ อภัยกัน
คือสวรรค์ สว่างใส ในชีวิต

๘๔๐

หมายล้างแค้น เล่นล้าง ยิ่งค้างแค้น
พอกพูนแน่น เหนียวหนับ คั่งคับจิต
จะล้างแค้น แคลนคลาย กลายเป็นมิตร
ก็ด้วยคิด เมตตา เกื้อการุญ

๘๔๑

อันความคิด ริษยา พยาบาท
ไม่ตัดขาด ชัดเคื่อง จะเนืองหนุ่น
กัดกร่อนใจ ไม่สร้าง ปิดทางบุญ
ไม่มีคุณ มีแต่โทษ สุมโศดทรม

๘๔๒

พึงละคิด ริษยา พยาบาท
ด้วยอำนาจ มุทิตา ช่วยพาข้าม
พันพิษร้าย คลายคลี เกิดดีงาม
สะพรั่งความ ชื่นชม สุขสมใจ

๘๔๓

ทุกแห่งหน คนชั่ว ปนทั่วแน
ยากปรับแปร เป็นดี ทุกที่ได้
จงช่วยดัก กักกัน ป้องกันภัย
อย่าปล่อยให้ คนชั่ว มัวครองเมือง

๘๔๔

เลือกคนดี มีธรรม ประจำจิต
อาจรับผิดชอบ ได้ ในทุกเรื่อง
บริหาร งานใหญ่ ให้ประเทือง
ชาติจะเรือง รุ่งถกกล ด้วยคนดี

๘๔๕

รักประชา ชีปไตย คนในชาติ
ต้องฉลาด เลือกเฟ้น คนเด่นที่
เสียสละ ละประโยชน์ ทุกโสตรมี
เพื่อชาติชี ชักนำ คนทำงาน

๘๔๖

สร้างชาติให้ ไวเจริญ รุดเดินหน้า
ผดุงค่า สัจธรรม นำสมาน
เสริมความคิด วิทยา วิชาการ
ร้อยประสาน ศรัทธา ประชาชน

๘๔๗

อย่าเจ้าจ้อ รอให้ คนใดช่วย
จงทำด้วย มือเรา เพื่อเอาผล
จะภูมิใจ ในงาน การของตน
อย่าให้คน ขอดค่อน พุดย่อนคำ

๘๔๘

รักเสรี มีความคิด รับผิดชอบ
อย่าเกินขอบ เขตเขา คิดเข้าย่า
หวังสิทธิ์ชอบ กอปรหน้าที่ ดีประจำ
จึงควรรำ รักมี เสรีกัน

๘๔๙

เราอยากมี เสรียิ่ง แต่วิ่งอย่า
ไปเกินกล้า เสรีเขา ทุกเค้าชั้น
เขาก็มี เสรีภาพ ย่อมทราบทัน
จะเกิดฝัน ฟาดสู้ ไม่รู้ร้าง

๘๕๐

ชั่วดีดู รู้ตัว เกรงกลัวบาป
อายใจทราบ สิ่งผิด ไม่คิดสร้าง
ยึดคุณงาม ความดี ไม่มีวาง
จะสว่าง สวัสดิ์ ในชีวิต

๘๕๑

รังเกียจชั่ว กลัวบาป ปราบกิเลส
แสวงเหตุ แห่งดี แก่ที่ผิด
ชำระใจ ใส่สะอาด ปราศอาภิส
นี่คือทิศ ทางพุทธ เป็นจุดคลาย

๘๕๒

มีเงินทอง กองเท่า ภูเขาหลวง
ของทั้งปวง ซื่อได้ ดังใจหมาย
แต่ใครหรือ ซื่อตน พ้นความตาย
ที่สุดท้าย คือเพิง เชิงตะกอน

๘๕๓

มาอย่างไร ไปอย่างนั้น เหมือนกันทั่ว
ถึงเหนื่อยตัว หาทรัพย์ นับโกฏิพอน
พอตายพลัน สรรพสิน หมดสิ้นตอน
คนอื่นนอน นั่งสบาย จับจ่ายเงิน

๘๕๔

หาเงินได้ ใช้เพียง เลี้ยงชีวิต
เหลืออุทิศ ทำกุศล คนสรรเสริญ
ช่วยสังคม ระดมสร้าง ทางเจริญ
นำส่วนเกิน ประกอบคุณ ใ้บุญแรง

๘๕๕

กินน้อยไว้ ใช้น้อย ค่อยประหยัด
ทำงานหัด อดทน ผลแสง
ได้ทรัพย์นำ ทำบุญ อย่าครุ่นแคลง
ถ้าขันแข่ง อย่างนี้ จะดีนัก

๘๕๖

หนี้สังคม สมควร ประมวลจ่าย
คนเบี่ยงบ่าย เบ่งจ้วง เผ็ดดวงตัก
เห็นแก่ตัว ชั่วช้า ไม่น่ารัก
ไม่สมศักดิ์ ศรีมนุษย์ สุดสามัญ

๘๕๗

ถึงตัวตาย หมายถึง ให้ลือเลื่อง
เกียรติกระเดื่อง ดังอยู่ ทุกผู้ชาน
ถ้าตัวตาย หายลับ ไปกับกาล
ก็เหมือนผลาญ ชีวา เปลืองน่าอาย

๘๕๘

เกิดกินกาม ตามมา คือหาเกียรติ
เที่ยวเบียดเบียน โกงกัน ขันฉิบหาย
ยกตนสูง จูงพวก สะดวกสบาย
มองละม้าย หมูหมา ยิ่งกว่าคน

๘๕๔

เกิดมากิน ลิ่นลิ่ม ไม่อ้วน
เพียงสืบทันธุ์ เพื่อสนุก เทียวทุกหน
ไม่สรรค์สร้าง ทางสวัสดิ์ วิวัฒน์ตน
ยังไม่พ้น เตียรจัน สันดานลิง

๘๖๐

เป็นมนุษย์ สุดดี เมืองมรรค
แปดคือหลัก เห็นชอบ ครอบทุกสิ่ง
ตำริชอบ สอบสวน ถูกถ้วนจริง
พูดชอบฟัง ผอกรรม น้อมนำทาง

๘๖๑

ทำงานชอบ กอปรกิจ ทุกทิศรอบ
เลียงชีพชอบ เพียรชอบ ระบอบสร้าง
ระลึกชอบ สอบเหตุ กิเลสวาง
ใสสว่าง สมาริ ชอบวิมล

๘๖๒

มรรคแปดนี้ ชี้นำ ล้วนล้ำเลิศ
เป็นการเปิด ปัญญา สัมมาผล
ประพฤติตาม งามสง่า เป็นมงคล
ก่อกุศล สุขสวัสดิ์ เป็นอัตรา

๘๖๓

บทลิขิต ผลิตผล พอค้นขาน
ประสพการณ์ กลั่นกรอง สอดส่องหา
สังเกตตัว ชั่วดี ชี้มรรคา
เพิ่มปัญญา ของลูก ให้ถูกทาง

๘๖๔

ผจญภัย ในสังคม ฝ่าลมคลื่น
จะหยัดยีน อยู่ได้ ในโลกกว้าง
ต้องเตือนตน ขวนขวาย เดินสายกลาง
รู้ยี่ดวาง หย่อนตึง คำนึงควร

๘๖๕

ที่กล่าวคำ นารอย เพียงน้อยนิด
ลูกพึงคิด ขยายความ ตามกระสวน
ประยุกต์ใช้ ให้ถูก ผูกกระบวน
พอสมส่วน สบประสงค์ ก็คงดี

๘๖๖

จบภาชิต พอสอน พรประสา
ด้วยอำนาจ สัจธรรม นาวีถี
ขอกุศล ผลศรัทธา บุญบารมี
ประสิทธิ์ศรี ศุภสวัสดิ์ วัฒนา

๘๖๗

บันดาลลูก ถูกใจ ในทางชอบ
เรียนรู้อรอบ ล้ำลึก ใฝ่ศึกษา
ความมีดมัว ชั่วร้าย มลายลา
จงเจ็ดจำ เจริญไกล ในชีวิต

๘๖๘

ถึงคนอื่น หมีนแสน แม่นได้อ่าน
จงยังญาณ หยั่งประเด็น เห็นถูกผิด
เลือกแต่ที่ ดีทำ จนสัมฤทธิ์
ประกอบกิจ เกิดประโยชน์ ทุกโสดเทอญ.

ปัจฉิมพจน์

- (๑) จันทรโชติลิขิตข้อ คำขาน
ภาชิตพอสอนสาร สื่อสร้าง
เพื่อลูกประกอบภาร เกरिकเกียรติ
ยังประโยชน์อย่าร้าง อย่างรู้เลือนรา
- (๒) เกิดมาในภาคพื้น ภูวดล ท่านแล
อยู่สุขเสพสมทน แต่ต้อย
เขียนกลอนก่อกุศล สมองท่าน
เพียงตอบคุณแค่น้อย หนึ่งนั้นยังดี
ชีวิตสั้นนิดนี้ เนือยไฉน
- (๓) ดายพรั่งตายวันใด ไม่รู้
เกิดมาปล่อยชีพไป เปลืองเปล่า
ยังประโยชน์ฤาสูญ สัตว์ด้อยเตียรฉาน

- (๔) มุ่งมานมานะสร้าง
ฉายภาพสังคมใน
ถูกผิดสะกิดใจ
เฟื่องเพื่อหวังใหม่ชี้
- (๕) สรรววงเสาวพจน์พร้อม
กรองจิตกลั่นจินต์ลง
นิมิตมาศมลายิ่งมั่ง-
คำคร่ำเพชรพวงสร้อย
- (๖) หมายถึงจิตบูชิตเบื้อง
องค์พระภูมิพลพูน
เฉลิมฤกษ์นเรศ
ห้ำสิบวรราชาเข้า
- (๗) คุณอนันต์มหाराชเจ้า
ทรงราชย์สำราญรัฐ
เป็นศูนย์รักร่วมมนัส
เป็นพ่อหล่อเลี้ยงถ้วน
- (๘) งามพระชนมายุยัง
ทรงพละปฏิภาณ
เสวยสุขเกษมศานต์
ข้าพระพุทธเจ้าน้อม

ศิลป์ไส
ยุคนี้
แจ่มแจก
ช่องให้เห็นทาง
เพียรผจง จารแฮ
ลักษณะร้อย
คลคัด
สอดซ่อนศิลป์สาย
บาทมูล
เกิดเกล้า
ศุภโศลก
ครบชั้นครองสรวรย์
จอมกษัตริย์
ร่วมล้วน
ในชาติ
ทั่วเหล่าแหล่งสยาม
ยืนนาน ยิ่งเทอญ
เพียบพร้อม
สมบัติ
นอบเกล้าถวายพระพร

ภาคผนวก

ศัพท์และคำอธิบาย

อาร์มภบท

โคลงบทที่

ศัพท์

คำอธิบาย

(๑)

ไตรโลก

โลกทั้งสาม ได้แก่ สวรรค์
มนุษย์โลก และบาดาล

ไตรรัตน์

แก้วสามประการ ได้แก่
พระพุทธเจ้า พระธรรม และ
พระสงฆ์

(๒)

ยุคลบาท

เท้าทั้งคู่

รมย์

พึงใจ นำนันทิงใจ งาม

อวย

ให้

(๓)

เวทย์

พึงรู้ ควรรู้

(๕)	พินเนศ	ชื่อเทพองค์หนึ่งมีเคียรเป็นช้าง ถือว่าเป็นเทพแห่งศิลปะ ถ้าบูชาแล้ว ป้องกันเหตุขัดข้อง ที่จะเกิดขึ้นได้
(๕)	สุมณฑา รมย์ แปล	ดอกไม้ในสวรรค์ รมย์ พึงใจ เต็มที เพียบ
(๖)	เสาวรส แด	มีรสอร่อย มีรสดี ใจ
(๗)	ศุภลักษณ์ รุจิรา จินตนา	ลักษณะที่ดีงาม งาม สว่าง รุ่งเรือง ความคิด
(๘)	วร วาท วิจิตร วรรณศิลป์ สุด เสพ โสภิน ยาตร ตัน	ประเสริฐ คำพูด ถ้อยคำ งามหยดย้อย ศิลปะในการแต่งหนังสือ หายใจเข้าโดยแรง บริโภค ความงาม เดิน เดินเป็นขบวน ด้นด้น มุ่งหน้าฝ่าไป

(๑๔) หฤหรรษ์
เพริศแพรว
เกษมศานต์
(๑๐) ร้า
ร้อย
พจน์
ถ่อง
(๑๑) พริ้งเพรา
ถนัณ

สุคนธ์
สุวาท
อะคร้าว
ครุ่น
เหิน
(๑๒) ฤดี
โสธ
สดับ
อรรถ
เอมอร

(๑๓) และ (๑๔)

ยินดี ชื่นชม ร้าเริง
งามระยับ
โปร่งอารมณ์ ชื่นชมยินดี
อบ ประพ พร้า
ร้อยกรอง สอดผูกให้ติดต่อกัน
คำพูด ถ้อยคำ
งาม ชัด แท้ จะแจ้ง
สวยงาม

ดินชนิดหนึ่งเชื่อว่าเป็นยารักษาโรค
และเป็นยาอายุวัฒนะ

เครื่องหอม
ถ้อยคำที่ดีงาม
ยิ่ง อิ่มใจ ภูมิใจ
ครุ่นคิด คิดรำไป
ร่อนไปในอากาศ
ความยินดี

หู
ฟัง
คำพูด
งามอ่อนหวาน

เป็นโคลงกลบทชื่ออักษรล้วนและ
ถูกต้องตามบังคับอย่างไม่ขาดไม่
ไม่เกิน คือมีการใช้ไม้เอกเจ็ด
ใช้ไม้โทสี่แห่ง ถือเป็นแบบฉบับ

(๑๕)

มาน
มานชญ์
ช้อย
ขึ้นช้า

ใจ ดวงใจ
เป็นที่พอใจ งาม
งอนงาม

(๑๖)

อำพน
อวล
อำไพ
สำเนียง

เบิกบานยินดีอยู่นาน
งาม งามสร้าง ดาษดินน้ำดู
ฟุ้งด้วยกลิ่นหอม
งาม สุกใส สว่าง
ฟัง กำหนดจดจำ

(๑๗)

วากย์
พ่าง
เฉก

เชิดชู
คำพูด ถ้อยคำ
เหมือน เพียง เช่น
เช่น เหมือน

(๑๘)

ขัด

ประจักษ์แจ้ง

(๑๙)

จรัส

ดำเนินไป

อ่า

ประดับ ตกแต่ง

ช้อง

ระดมกัน ร้องพร้อมๆ กัน

(๒๐)

ล่ายอง

สวย งาม

พาทย์

เครื่องประโคม

(๒๑)

บุชิต

บุชาแล้ว

สุนทรีย์

เกี่ยวข้องกับคณามนิมคณาม

นพรัตน์

แก้ว ๔ อย่างคือ เพชร หัษมิ

มรกต นุชราคัม โกเมน นิล

มุกดา เพทาย ไพฑูรย์

	รู้จี	สว่าง รุ่งเรือง
	จรัส	แจ่มแจ้ง
	ร้าย	เสก ทำให้เกิดมี
	เปโร	บำเรอ
(๒๒)	สากล	ทั่วไป เป็นที่นิยมทั่วไป
	กานท์	บทกลอน
(๒๓)	ไค้	ไฉ่ งดไปข้างๆ
(๒๔)	มัลย์	ดอกไม้ที่ร้อยเป็นพวง
(๒๕)	โสภิต	งาม
	ไพศาล	กว้างใหญ่
	จาร	ใช้เหล็กแหลมเขียนให้เป็น
		ตัวหนังสือ
	จารึก	เขียนรอยลึกเป็นตัวอักษร
(๒๖)	วัจน์	ถ้อยคำ
(๒๘)	ปัทมา	บัว
(๓๐)	ถกิง	ลือลั่น กึกก้อง
(๓๑)	ไพจิตร	งาม หลากหลาย
	ช้อย	กระดาดช้อย
(๓๒)	อรรณรส	รสแห่งถ้อยคำ
(๓๓)	โอฬาร	ใหญ่โต ยิ่งใหญ่
(๓๕)	ม้าน	เหี้ยวแห้ง ครึ่งแห้งครึ่งสด ด้าน
(๓๖)	เซลง	แต่ง ประพันธ์
(๓๘)	สรรค์	สร้าง
(๓๙)	พริ้ง	พูด กล่าว
(๔๐)	ดี	โจมตี

ภาษิตพอสอน

โคลงบทที่	ศัพท์	คำอธิบาย
๑	ประสิทธิ์	ทำให้สำเร็จ
๒	ซ้อง	ติดอยู่
๓	อุทิศ	เสียสละให้โดยเจาะจง
๔	กรำ	ทนลำบาก
	กร้าน	กระด้าง ด้าน
	กรัง	แห่งติดอยู่
๖	กอบปร	ประกอบ
๗	เสริมสร้างสาน	สร้างเติมต่อออกไป
๘	ไซ้	อย่างนั้น เช่นนั้น
๙	บัณฑิต	ผู้มีปัญญา นักปราชญ์
๑๐	สรร	เลือก
	ประสบการณ์	การได้รู้ได้เห็นได้ทำมามาก
๑๑	เปลื้อง	เอาออกไป ทำให้หมดไป
	มงคล	เหตุที่นำมาซึ่งความเจริญ
	ภิบาล	อภิบาล บำรุงรักษา
๑๒	หันเห	เหินห่าง ด่วนทำโดยไม่ยั้งคิด
๑๓	ปอง	มุ่งปรารถนา
๑๔	ปราศรัย	พูดด้วยไมตรีจิต

๑๖

สามัคคี

ความปรองดองกัน

จำรูญ

รุ่งเรือง งาม

ยัน

กลัว หวั่น พรัน ครั่นคร้าม

เจต

สิ่งที่คิด

๑๗

มานะ

ความถือตัว

ทิลุ

ความอวดดีถือดี

ตริไตร

ตริตรอง คิดทบทวน

ระคาย

หมองใจ เคืองใจ

๑๘

บัน

แบ่งให้

๒๖

ล่า

เหล่า หมู่

๒๗

ดำรง

ทำให้คงอยู่

๓๒

กระชับ

แนบแน่น พอเหมาะ

๓๓

พลี

เสียสละ

๓๔

โภคผล

ผลที่เป็นประโยชน์ใช้สอย

อำพน

มาก ดาษดิน

ทวี

เพิ่มขึ้น มากขึ้น

๓๖

ทราหมขึ้น

เด็กที่กำลังนำขึ้นชม

หมิ่นชัง

เบียดแสนบาท (หมายถึงมีค่าสูง)

๓๗

ร่ำร้นทุกการกิจ

อยากแสหาเรื่องทุกกิจการ

๓๘

เป็นจิ้งหรีด

จิ้งหรีดเมื่อถูกปั่นจะกัดกันเอง

๓๙

วิเคราะห์

ใคร่ครวญ แยกออกเป็นส่วน ๆ

ผลิผลาม

รีบร้อนเกินไปโดยไม่ระมัดระวัง

สนจุมุก

ร้อยจุมุก (เหมือนว้าว ควาย)

๕๐	เจิม	เสริม	เพิ่ม
๕๑	อุดมการณ์	อุดมคติอันสูงส่งที่จูงใจมนุษย์ให้	
		พยายามบรรลุถึง	
๕๒	พิเคราะห์	ใคร่ครวญ	
๕๓	ลัทธิ	คติความเชื่อถือหรือความคิดเห็น	
	บ่วง	เชือกที่ทำเป็นวงสำหรับคล้องรัด	
๕๔	บ่อนไส้	แทรกซึมทำลายอยู่ภายใน	
	ชักใย	บงการอยู่เบื้องหลัง	
	ยุยิบ	ยุยู่ตลอดเวลา	
๕๕	ลู่ขวางลำ	ลู่โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลหรือความ	
		ถูกต้องเหมาะสม	
	ระส่ำระสาย	กระจัดพลัดพราย	เสียกระบวน
		ไม่มั่นคง	
๕๖	คักคินา	อำนาจปกครองที่นา ในที่นี้	
		หมายถึงพวกที่บังคับเอาประโยชน์	
		จากคนที่ต่ำกว่า	
	เผด็จการ	การใช้อำนาจบริหารเด็ดขาด	
	นายทุน	ผู้เป็นเจ้าของทุนที่ใช้ในการผลิตสินค้า	
	รุ	เอาสิ่งที่ไม่ต้องการไปทิ้ง	
	แยง	แห่เข้าไป	
	คู	ไหม้ระอุอยู่ข้างในอย่างไฟไหม้ขอนไม้	
	คัง	ประดังกัน	

๔๗	ลาม	แผ่ขยายมากออกไปทุกที่
	ประณาม	กล่าวร้ายให้เขาเสียหาย
	วางวาย	ตาย
๔๘	คักดา	อำนาจ
	สรรพ	ทั้งหมด
	ปรีชา	ปัญญาสามารถ ความรอบรู้จัดเจน
	สารพัน	สารพัด ทั้งหมด ทุกอย่าง
๔๙	พิน	ทั่วไป โดยมาก
	ระยำ	ชั่วช้า เลวทราม
	หัวเก่า	นิยมแบบเก่า ไม่ทันสมัย
	เต่าโบราณ	เปรียบพวกไม่ทันสมัยเป็นเต่าโบราณ
๕๐	ปฏิวติ	การเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง
	อัประมาณ	น่าอัศจรรย์
๕๑	ทรรราช	ผู้ปกครองบ้านเมืองที่ใช้อำนาจตาม
		อำเภอใจทำให้ประชาชนเดือดร้อน
	พาดพิง	เกี่ยวเนื่องไปถึง
๕๒	กลี	สิ่งร้าย โทษ
๕๓	กมล	ใจ
	พิฆาต	เช่นฆ่า ทำลายล้าง
๕๔	แพรง	ทางแยก
๕๕	ตลบตะแลง	พลิกเพลงด้วยเล่ห์เหลี่ยมให้หลงเชื่อ
๕๖	แผลง	แปลงสิ่งเดิมให้เพี้ยนแปลกไป
๕๗	บ่าม	บ่มบ่าม ชาติความยับยั้ง

๖๑	พูน	เพิ่มให้สูงมากขึ้น
	ผดุง	ค้ำจุน อุดหนุน
๖๒	เมามอม	มอมเมา ทำให้หลงผิด
๖๓	ลี้	หลีกหนีไปให้ลับตา
	ล้าสมอง	ทำให้บุคคลเปลี่ยนความคิดเห็นหรือ ความเชื่อของตน หันไปเชื่อสิ่งใหม่
๖๔	สน	สอตร้อย
๖๕	ประดัง	มาติด ๆ พร้อม ๆ กัน
๖๗	กราย	เดินเฉียดเข้าไปใกล้
	กล้ำ	ควบ
	ทุกย่ำยาม	ทุกเวลา
๖๙	ประนัง	ประชุม รวม
๗๐	สร้างวิมานในอากาศ	หวังจะมีหรือเป็นอะไรอย่าง เลิศลอย
	วาทสวรรค์	ไฝฝืนอยากมีความสุข
	ทำนอง	แบบอย่าง
๗๓	สัมฤทธิ์	ความสำเร็จ
๗๖	วามวู๋	วู่วาม พุดหรือทำอย่างรีบร้อน โดยไม่ใคร่ครวญให้ดีก่อน
๗๘	เสวนา	คบ
๗๙	ห้าม	มูทะลุ บ้าบิ่น
	โฉด	โง่เขลาเบาปัญญา
	ฉล	ความฉ้อโกง

๘๐	ตรา	กำหนดไว้
	ตรึง	ติดอยู่
	เยียดยัด	ยัดเยียด ขึ้นหรือแค้นให้ โดยผู้รับไม่เต็มใจรับ
๘๑	ห้าม	ห้ามหาญ
๘๓	เจียน	กระหายจัด ออยากจัด
	หงุดหงิด	มีอารมณ์ฉุนเฉียว
๘๕	มหันต์	ใหญ่ มาก
	ครัน	จริง แท้ ยิ่ง นัก
๘๖	กล้า	แรง แข็ง
๘๗	พระสัมมา	พระสัมมาสัมพุทธะ
๙๐	ดำรง	ทรงไว้ ทำให้คงอยู่
๙๓	คมขำ	เฉียบแหลมดี
๙๔	วิถี	แนว ทาง
๙๕	อนันต์	มากล้น ไม่มีที่สิ้นสุด
๙๙	เปรมปรีดี	อิ่มใจยินดี
๑๐๐	จินดา	ความคิด
๑๐๑	ประคับ	ประคับประคอง ทะนุถนอมอย่างดี
	ชลา วารี	น้ำ
	นาวิ	เรือ
๑๐๓	ผยอง	ฮึกเหิม เย่อหยิ่ง
๑๐๔	แก่	มาก
	หัวโต	ลำบากยากแค้น

๑๐๕	ภิญโญ	ยิ่ง ยิ่งขึ้นไป
๑๐๖	กระแสน	ทาง แนว
๑๐๗	ยุบล	ข้อความ เรื่องราว
	ผอง	ทั้งปวง ทั้งหมด
	พิบัติ	ความฉิบหาย ความผิด โทษ
๑๐๘	กล	แบบอย่าง วิธี
๑๐๙	เลิศ	การแสดงอาการเป็นชั้นเชิงให้รู้ในที่
๑๑๐	แกม	ปน
๑๑๑	เกลือกกลั้ว	คลุกเคล้า มั่วสุม
๑๑๒	หันเห	เหินห่าง ทำโดยขาดการยับยั้งชั่งใจ
๑๑๓	เพลิง	พลาด
	ฤทธิ์	พิษสง
๑๑๔	เตร็ดเตร่	เตร็ดเตร่ เทียวไป
	ครวญไคร่	ไคร่ครวญ คิดทบทวน
๑๑๕	เพทุบาย	ทำเลห์กล ทำอุบาย
๑๑๖	สยบ	ซบลง ฟุบลง
๑๑๗	สฤล	ต่ำช้า เลวทราม หยาบ
	อบาย	ความฉิบหาย ที่ที่ปราศจากความเจริญ
๑๒๐	จรัส	แจ่มแจ้ง รุ่งเรือง สว่าง
	หวม	วาบ
๑๒๑	เปรื่อง	เชี่ยวชาญ แดกฉาน
๑๒๒	โอภาปราศรัย	ทักทายด้วยความสนิทสนมเป็นกันเอง
	เป็น	เกื้อหนุน

๑๒๔	พล่อย	พุดง่าย ๆ โดยไม่ไตรตรอง
	เหหัน	เฉไป เบนไป
	เตลิด	แตกเพ่นพ่านไป
๑๒๕	วิโยค	การจากไป ความร้าง
๑๒๙	ลูกลนลูกลี	ลูกลี้ลูกลน เร่งรีบอย่างไม่เป็นระเบียบ
	ราง	เหล็กที่ใช้เป็นทางเดินของล้อเลื่อน
๑๓๐	นาวา	เรือ
	บรรลัย	ฉิบหาย วอดวาย ย่อยยับ
๑๓๑	ยล	มองดู
	สน	ต้นสน
	ยาง	ต้นยาง
	ยุง	ต้นยุง
	สะแบง	ต้นสะแบง ไม้ใหญ่คล้ายต้นยาง
	ลมแดง	พายุที่พัดแรงจัด
๑๓๒	สิงขร	ยอดเขา ภูเขา
	สลาตัน	พายุใหญ่
	เสียดคม	เสียดความกล้าหาญหรือความหลักแหลม
	อัปรา	แพ้
๑๓๓	คู่ควร	เหมือนกัน
๑๓๔	วิสัย	ธรรมดา ปกติ
	พิภพ	โลก
	หล้า	แผ่นดิน
	มวล	ทั้งหมด ทั้งสิ้น ทั้งปวง

	ผันผวน	กลับไปกลับมา
	แพก	แตกต่างกัน
๑๓๕	เยื่อน	เอื่อนกล่าวออกมาโดยมีอาการแหม่ม ช้า งดงาม
๑๓๖	คารม	ถ้อยคำที่คมคาย
	ประจาน	ประกาศความชั่ว
	ราญรอน	รอนราญ ต่อสู้ รบพุ่ง
	ย่อน	สวนตอบ
	ยัน	ประจัน
๑๓๗	กวัด	ตวัด โบกไปมาเร็ว ๆ
๑๓๙	ราวี่	รบ
	พลี	สละ
๑๔๐	ปลี่ยนปลิ้น	ปลี่ยนปลิ้น ใช้อุบายล่อลวงเพื่อให้ สำเร็จประโยชน์ตน
๑๔๒	สงเดช	มักง่าย ลวก ๆ
	พ่น	พุดมาก
	เขื่อง	ใหญ่
๑๔๓	บาตรใหญ่	คักดีใหญ่ อำนาจใหญ่
	หลอกลึง	ทำหน้าตาล้อเล่น
๑๔๕	กู่	ทำให้กลับคืนดีอย่างเดิม
	ผลาญ	ทำลายให้หมดสิ้นไป
๑๔๗	แยง	แห่เข้าไป
	กุข่าว	สร้างเรื่องเป็นข่าวขึ้นโดยไม่มีมูล

	อัสถย	ความไม่จริง
	ตอกหน้า	ว่าใส่หน้าอย่างไม่ไว้หน้า
	จัญไร	เป็นเสนียด ไม่เป็นมงคล
๑๔๘	ตันทา	ความทะยานอยาก
๑๔๙	ดล	บันดาลให้เป็นไป
	ทวน	ย้อนตามทางเดิม
	สัดสวน	ขนาด
๑๕๐	แร่	รีเข้าใส่
	รู้	ทำถึ ๆ
๑๕๑	แปร	กลับกลาย
๑๕๓	พัวพัน	เกี่ยวโยงพาดพิงถึงกัน
๑๕๔	ลักขี	พยานรู้เห็นเหตุการณ์ด้วยตาตนเอง
	อินทรีย์	ร่างกาย
๑๕๕	อบายมุข	เหตุแห่งความฉิบหาย
๑๕๖	อดสู	ละอายใจ อับอาย
๑๕๗	กำจาย	กระจาย
๑๕๘	สนัด	ถนัด
๑๖๑	พรหมลิขิต	อำนาจที่กำหนดความเป็นไปของชีวิต
	ตริก	คิด
	ตัน	ไม่มีช่องทาง
๑๖๒	กังสดาล	ระฆังวงเดือน
๑๖๓	รับรู้	รับรู้ มีแสงมัว มองอะไรไม่เห็นชัด

๑๖๔	สงกา โสมม	ความสงสัย สกปรกเลอะเทอะน่าขยะแขยง
๑๖๕	ประทม ระทม	อันดับแรก เจ็บชำระกำลังใจ
๑๖๗	ผลามผลี	ผลิผลาม รีบร้อนเกินไปโดยไม่ ระมัด ระวัง
๑๗๒	ระบบ	ทำนอง ลำดับ ระเบียบที่รวม ส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
๑๗๓	สู่	ทาง แนว ช่อง
๑๗๕	เกณต์ เถรตรง	หลักวินิจัย ชื่อหรือตรงเกินไปไม่มีไหวพริบ ไม่ รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว ไม่รู้จักผ่อน หนักผ่อนเบา
๑๗๖	โทษกรรม บัญญัติ บ่อน	โทษ อาญา ข้อที่ตั้งขึ้น ข้อบังคับ บ่อนทำลาย แทกรซึมเข้าไปเพื่อ ทำลายอยู่ภายในทีละน้อย
๑๗๘	ดวง กลิ้งกลอก แคลนคลาย	ดักดวง หาประโยชน์ใส่ตน กลับไปกลับมาเอาแน่ไม่ได้ ว่างเว้น
๑๗๙	ปลิดปลง โปปด มดเท็จ กริ่งใจ	ตาย จงใจกล่าวคำที่ไม่จริง ซื่ปด นึกแคลงใจ

๑๘๐	ประณาม	กล่าวดูหมิ่น
	ควง	เดินเข้าคู่คลอเคลียกันไป
๑๘๑	แทนทด	ทดแทน ตอบแทน ชดใช้
	กตัญญู	รู้คุณท่าน
	มงคล	เหตุที่นำมาซึ่งความเจริญ
๑๘๓	จ้ง	งังไม่เป็นประสีประสา
๑๘๔	มหันต์	ใหญ่ มาก
๑๘๕	ตักขัย	สิ้นชีวิต ตาย
	ปลีกตน	เอาตนออกห่าง
๑๘๖	แม่น	เหมือน
๑๘๗	ตระหนัก	รู้ชัดแจ้ง
๑๘๘	แหง	หมาง ระวาง
	สันติ	ความสงบ
๑๘๙	ปราโมทย์	ความปลื้มใจ
	วิสาสะ	ความสนิทสนม
	ปอง	มุ่งปรารถนา
๑๙๕	ครรลอง	แนวทาง แบบฉบับ
๑๙๖	โมหา	ความหลง ความเขลา ความโง่
	โอกาส	แสงสว่าง ความสนุกสนาน ความเปลี่ยนแปลง
๑๙๗	โมหันธ์	ความมืดมนด้วยความหลง
๑๙๘	ละโมบ	มักได้ มักกิน
	มาร	ผู้ที่ขัดขวางไม่ให้ทำความดี
๒๐๒	จ้วงจาบ	อาจเอื้อม ล่วงเกินผู้อื่นด้วยวาจา
	โจษ	พูดกันเชิงแซ่

๒๐๔	โยโส	อวดดี
	โว	พูดโอ้อวด
	เหนียม	อาย กระดาก
๒๐๖	มิดมั้น	ซ่อนของเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้ลับตา
	รวน	ที่เล่นที่จริง
๒๐๗	เว้า	พูด
	เสกสรร	เลือกทำหรือพูดเอาเอง
	จ่านรรจ์	เจรจา พูด กล่าว
๒๐๘	พินาศ	ความฉิบหาย
๒๐๙	ซัณฑ์	ส่วน ตอน
๒๑๑	กระสวน	แบบ
๒๑๒	เปลาะ	ส่วน ตอน
๒๑๔	มลาย	ทำลาย
๒๑๖	ผจญ	ต่อสู้
๒๓๕	เอาข้างสี	เอาข้างเข้าดู ไม่ใช่เหตุผล
๒๓๙	ปิ้ง	ทำทำไว้อยู่
๒๔๘	ประเมิน	กะประมาณค่า
	ประมวล	รวบรวม
๒๔๙	ประมุข	แข่งขันเสนอราคา
๒๕๕	ทิม	หมู่ คณะ
	กลมเกลียว	เข้ากันได้สนิทดี
๒๕๙	เรี่ย	เรี่ยราด กระจายไปอย่างเลอะเทอะ
๒๙๕	กระทัน	กระเทกกระทันด้วยความไม่พอใจ
๓๓๒	อุโฆษ	กึกก้อง

๓๓๓	ปืม	เกือบ จวน แทบ
๓๕๘	แจ้น	รีบเข้าไป
๓๗๒	จุน	เจือจุน อุดหนุน เพื่อแผ่
	ปละปล่อย	บลด่อยปละละเลย
๓๙๖	ซัซวาล	รุ่งเรือง สว่าง
๔๐๘	ปราโมทย์	ความปลื้มใจ
๔๑๒	สิงขร	ภูเขา ยอดเขา
	สาคร	แม่น้ำ ทะเล
๔๑๓	ทมิฬ	ร้ายกาจ ดุร้าย โหดร้าย
๔๑๗	วิกฤต	ชั้นอันตราย ในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ
๔๒๐	มลพิษ	พิษเกิดจากความสกปรก
๔๒๖	กระพัด	สะพัด
๔๒๘	แดนสนธยา	ดินแดนอีกโลกหนึ่งซึ่งไม่ใช่โลกมนุษย์
	สามานย์	เลวทราม ต่ำช้า
๔๓๐	ศก	ปี
๔๓๑	ทโมน	ใหญ่
๔๓๖	เปิดโปง	เปิดเผยความลับที่เขาปิดไว้
	ไฉ่ไผ่	การถูกลอบยิงด้วยปืน
๔๓๘	ร้อยกล	ชั้นเชิงมากมาย
๔๔๐	เข้าปึ้ง	อยู่ในความลำบากแก้ไขยาก
๔๔๙	อำรุง	บำรุง เลี้ยงดู ทะนุถนอม
๔๕๘	อุจาด	น่าเกลียด น่าอายอย่างที่ไม่ควรทำ
๔๕๙	เข็กชี่	ยั่วกาม ยวนยั่ว
	ยียวน	ชวนให้กำเริบรัก

๕๒๐	ซัด	ทำร้าย
๕๓๓	ไซสือ	รู้แล้วทำเป็นไม่รู้
๕๕๕	พิพัฒน์	ความเจริญ
๖๑๒	โลกีย์	ทางโลก
๖๑๕	ตีรวน	หาเรื่องเรรวน
๖๑๙	เฉด	ขับไล่
๖๒๐	สมณะ	มักน้อย สงบจิต
๖๒๗	แหน	เฝ้า ระวัง
๖๒๘	ชไม	ทั้งคู่ ทั้งสอง
๖๓๐	โหยหวน	วังเวงใจ
๖๓๒	ระนาว	มากมาย
๖๔๐	หลาม	ล้นแผ่เลยออกมา
	รุ่มร่าม	เกินพอดี เกินที่ควรเป็น
	รายเรียง	เรียงราย เกือบกลาด กระจายไป
๖๕๕	อีลุ่ยฉุยแฉก	หมดเปลืองไปไม่เป็นขึ้นเป็นอัน
	พริ้วพริ้ว	รำไร พร่าบ่น
	กระเนาะกระแทน	ว่ากระทบกระเทียบ
๖๕๖	ตระบัดตระเบง	ตั้งต้นไปทันที
๖๕๗	พุ่มพ่าย	สุรุ่ยสุร่าย
๖๕๙	กะบอนกะบึง	ไม่รู้จักจบ
๖๖๒	เตรียด	เกียจฉะ
๖๖๕	ดอม	ดม
๖๖๗	ฉลัก	สลักเสลา
๖๖๙	จุมพิต	จูบ

๖๗๕	สังวร	สำรวม เห็นยวั้ง
๖๘๔	กานดา	หญิงที่รัก
๖๘๘	อดสู	ละอายใจ อับอาย
๖๙๘	เบียน	เบียดเบียน
	อามิส	วัตถุเครื่องล่อใจ
๗๐๑	อุบาทว์	อัปรีย จัญไร ไม่เป็นมงคล
	กระบาล	กระบโหลกหัว
๗๐๒	ญาณ	ความสามารถหยั่งรู้เป็นพิเศษ
๗๐๔	ไตรมาส	สามเดือน
	ฆราวาส	คนผู้อยู่ครองเรือน
๗๔๗	กาญจน์	ทอง เงิน ทรัพย์สมบัติ
๘๒๘	ชาติรี	แผ่นดิน โลก
๘๕๖	สามัญ	เลว ต่ำ ชั่ว
๘๕๙	วิวัฒน์	ความเจริญ
๘๖๕	กระสวน	แบบ แบบอย่าง
	ประยุกต์	นำความรู้มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์
๘๖๖	สังกรรม	ความจริงแท้ตามธรรมชาติโดยไม่ ต้องพิสูจน์
	ศรัทธา	ความเชื่อถือ ความเลื่อมใส
	บารมี	ความดีที่จะส่งผลให้เป็นผู้รู้
	กุสวลส์ดี	ความดีงาม
๘๖๘	ประเด็น	ข้อสำคัญ
	โสด	ส่วน แผนง

ปัจฉิมพจน์

โคลงบทที่	ศัพท์	คำอธิบาย
(๒)	ภูวดล ด้อย	พื้นแผ่นดิน เล็ก น้อย
(๕)	นิมิต มาศ คร่ำ	เนรมิต สร้าง ทำ ทอง ลวดลายที่ทำด้วยโลหะ
(๖)	บุชิต บาทมูล นเรศูร ศุภ โคลก วรรษา สวรัย	บุชาแล้ว แทบฝ่าเท้า พระราช ความดี ความงาม ความเจริญ คำขบร้องสรรเสริญ เกียรติ พรรษา ปี สมบัติ
(๗)	ทรงราชย์ ล้ำ มนัส	ครองสมบัติ หมู่ เหล่า พวก ใจ
(๘)	ปฏิภาณ	เขาวัวในการกล่าวแก้โต้ตอบได้ อย่างฉับพลันและคมคาย

ดรชนี

เรื่อง

กรรม
กระต่ายหมายจันทร์
ก่อนเข้านอน
การครองเรือน
การซื้อของ
การแต่งกายหญิง
การทดลอง
การทำงาน

กลอนบทที่

๑๕๒-๑๕๓, ๔๕๔-๔๖๔
๖๒๗
๕๓๔-๕๓๗
๗๑๘-๗๔๐
๔๗๒-๔๗๔, ๔๘๑-๔๘๘
๔๔๕-๕๐๕
๑๑๑-๑๑๓
๑๒๗-๑๓๒, ๒๔๐-๒๕๒,
๒๕๘-๒๗๐

การพนัน	๕๒๒-๕๓๐
การเมือง	๓๖๖-๓๖๙
การเรียนรู้	๒๑, ๒๒, ๒๘-๓๒, ๓๖-๓๗, ๗๐-๗๓, ๗๗, ๙๑, ๙๔-๑๐๕, ๑๐๗-๑๑๐
การสอน	๓๐๙-๓๒๗, ๘๒๙
กินน้อยใช้น้อย ทำงานและทำบุญมาก	๘๕๕
เกณฑ์เลือกคู่	๖๐๓-๖๐๖, ๖๓๓-๖๔๘, ๖๖๕-๖๖๖, ๖๗๙-๖๘๑
เกลียดชั่วกลัวบาป	๘๕๐-๘๕๑
เกิดกินกามเกียรติกอง	๘๕๘-๘๕๙
เกิด-ตาย	๔๕๘-๔๖๒
เกิดเป็นคน	๑๙-๒๐, ๑๕๕, ๑๕๘-๑๖๑
เกี่ยวให้เป็น	๖๖๗-๖๗๕
คนชั่วคนดี	๘๔๓-๘๔๔
คบเพื่อน	๗๙-๘๐, ๑๑๔-๑๒๑, ๒๐๘- ๒๑๕, ๒๕๓-๒๕๗, ๘๓๕- ๘๓๖
ครูจริง	๓๓๕-๓๔๖
ความขยัน	๒๔-๒๖, ๔๗๐-๔๗๒
ความคิด	๒๒๐-๒๒๖
ความคิดสร้างสรรค์	๗๗๑-๗๗๒
ความจนไม่ใช่สิ่งที่น่าอาย	๘๐๖-๘๐๘

ความจริงใจ

ความเชื่อถือ

ความซื่อสัตย์

ความยืดหยุ่น

ความรอบคอบ

ความรัก

ความรับผิดชอบต่อสังคม

ความสมหวังมีน้อย ความผิดหวังมีมาก

ความหวัง

ความอาฆาต

ค่าของคน

ค้าขาย

คางคกขึ้นวอ

คิดก่อนทำ

คิดเป็นทำเป็น

เงิน

เงินกับความรู้

เงินทองของนอกกาย

เจ้าชู้ยักร์

ใจกว้าง

ใจเย็น ๆ

๑๘๙

๒๘๐-๒๘๑

๑๗๖-๑๘๐, ๗๒๖

๑๗๔-๑๗๕

๒๑๗-๒๒๐

๖๔-๖๕, ๕๕๘-๖๐๑, ๖๓๐-

๖๔๕

๒๒๖-๒๓๑

๘๑๗

๖๑๓

๒๑๖

๘๒๔-๘๒๕

๒๗๑-๒๘๙, ๓๐๐-๓๐๔

๗๑๐

๑๗๒-๑๗๓, ๒๑๗-๒๒๓

๗-๘

๒๙๙, ๕๐๗-๕๑๗

๓๓-๓๕

๕๖๕

๖๖๘-๖๖๙

๗๓๕

๑๙๐-๑๙๘

ชม-ตำหนิ
ช่วยคน
ข้างตายทั้งตัวใบบัวปิด
ขายร้าย
ชีวิต
เชื้อใจทางวางใจคน
ซื้อแต่อย่าเชื่อ
ซื้อตนพันตาย
ดอกเบี๋ย
ดักลอบให้หมิ่นกู่
ดี-ชั่ว
ดูชาย
ดูให้ดีกว่านรัก
เด็กดี
ตัดไม้ทำลายป่า
ตัวตายซื้อยัง
ตัวเป็นไทใจเป็นทาส
ตำรวจดี-ตำรวจชั่ว
เตรียมตัวเพื่อลูก
แต่งงาน
ถึงจนก็อยู่อย่างเสือ
ทรรราช
ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

๑๔๑
๕๒๐, ๘๓๗-๘๓๘
๑๕๑
๕๘๓-๕๘๗
๑๕๔-๑๖๑, ๔๕๕-๔๕๖
๒๑๘-๒๑๙
๒๘๗
๘๕๒
๔๘๙-๔๙๑
๖๗๑
๑๔๘-๑๕๑, ๑๕๔
๕๗๓-๕๗๘
๕๙๘-๖๐๑
๗๔-๗๘
๔๑๑-๔๑๗
๕๘๗
๕๓, ๕๘-๖๑
๔๒๕-๔๔๒
๗๑๒-๗๑๕
๗๐๖-๗๑๒
๕๒๑
๓๖๐-๓๖๕
๑๔๙

ทำบุญด้วยส่วนเกิน
ทำสิ่งที่เขาไม่ชอบ
ทำอะไรให้ทำจริง
ทิ้งชั่วเก็บดี

แหงหวย

ธรรมชาติ

นัดสาว

นัดหนุ่ม

นินทา

บวชก่อนเบียด

บวชแต่กาย

บอก-สอน

บึ้ง

บุญคุณและการทดแทน

ปริญญา

ปากปราศรัยน้ำใจเชือดคอ

ปากว่าตาขยิบ

เป็นตัวของตัวเอง

เปิดใจกว้าง

ไปบ้านสาว

ผลัดวันประกันพรุ่ง

ผูกมิตรดีกว่าสร้างศัตรู

ผู้แทนราษฎร

๘๕๕

๗๓๗

๑๗๐-๑๗๑

๘๑๓

๘๐๓-๘๑๑

๔๑๔-๔๑๗

๖๗๖-๖๗๘

๕๕๖-๕๕๗

๘๓๒-๘๓๔

๖๓๔-๖๓๘

๖๓๔-๗๐๑

๒๐๕-๒๐๖

๑๒๔

๑๘๑-๑๘๒

๒๓๖-๒๓๘

๒๐๘

๘๓๑

๕๕๑

๘๒๗-๘๒๘

๖๗๒-๖๗๕

๒๓๓

๑๑๓

๓๗๐-๓๗๗

ผู้รู้ใจ

๗๓๑

แผ่เมตตา

๑๖๓-๑๖๖

ฟังโชค

๘๑๒

พูด

๑๔๒-๑๔๗

พูดไปจัญไรตัว

๑๔๗

ฟังหูไว้หู

๕๙๐

มรรคแปด

๘๖๐-๘๖๒

มอง

๑๖๘

มารหัวชน

๕๕๑-๕๕๖

มาอย่างไรไปอย่างนั้น

๘๕๓

มีเงินเป็นน้อง มีทองเป็นพี่

๕๑๔

มีดีฝากโลกใหม่

๑๕๖-๑๕๗

มือถือสาปากถือศีล

๘๓๐

ไม่อ่อนดัดง่าย

๗๕๓-๗๕๔

ยกตนข่มท่าน

๒๐๔, ๒๓๒-๒๓๕

ยามได้ที่

๕๑๙

ยาเสน่ห์ติด

๘๑-๙๑

ยิ้ม

๑๒๒-๑๒๓, ๑๒๕-๑๒๖

ร่วมสุขร่วมทุกข์

๗๓๙-๗๔๐

รอให้ใครช่วย

๘๔๗

รักเขาข้างเดียว

๖๒๖-๖๒๘

รักคนที่เขารักเรา

๖๒๕

รักแท้

๕๖๖-๕๖๗

รักแก้หายาก
รักนวลสงวนตัว

รักประชาธิปไตย
รักพี่รักน้อง
รักร่วมเพศ
รักลูก
รักษาปา
รักเสรี
รักอ่าน
ริษยาพยาบาท
รู้จักพอ
เราเชื่อเขา เขาเชื่อเรา
ไว้คู่อยู่จนแก่
ลัทธิ
ล้างแค้น
ลั่น
เลือกคู่
เลือกคู่ (สำหรับชาย)
เลือกคู่ (สำหรับหญิง)
โลกนี้มีมากชาย
วงเวียนสุขทุกข์
วัยเรียน

๖๒๔
๕๖๑-๕๖๒, ๕๗๐, ๕๙๑-
๕๙๕
๘๔๕-๘๔๖
๑๓-๑๘
๖๐๙-๖๑๒
๓-๕, ๑๐๑, ๗๔๒-๗๔๗
๔๑๙-๔๒๑
๘๔๘-๘๔๙
๙
๘๔๑-๘๔๒
๘๒๓
๗๒๘
๖๐๔-๖๐๖
๔๓-๖๑
๘๔๐
๑๓๖-๑๔๐
๖๙
๖๒๙-๖๓๓
๕๔๓-๖๒๘
๖๑๔-๖๑๕
๘๑๘
๓๗-๔๑, ๖๑-๖๔

วัวตายเหลือหนึ่งเขา เราตายเหลือชีวิต	๑๕๕
วิญญานครุ	๓๓๐-๓๓๔
เวลา	๒๔๓-๒๔๘
เศรษฐีในชีวิต	๘๒๑
เศรษฐียาจก	๘๒๒
ส่วนตัว-ส่วนรวม	๑๔๔-๒๐๐
สวยแต่รูปจูบไม่หอม	๖๖๕
สอนลูกให้ถูกทาง	๗๔๘-๘๐๕
สาวไม่รักตอบ	๖๘๒-๖๘๒
สิทธิชายหญิง	๕๔๔-๕๕๐
หญิงดี	๖๔๙-๖๕๘
หญิงร้าย	๖๕๙-๖๖๔
หนี้	๔๔๒-๔๔๓
หนี้สังคม	๘๕๖
หยิ่งเพราะสวย	๖๑๖
หวานเป็นลม ขมเป็นยา	๕๕๙-๕๖๐
หวานพีชฉันทไธ ให้ผลฉันทัน	๕๒๒-๕๓
หึงหวง	๗๒๑-๗๒๔
หูหนัก หูเบา	๘๒๖
เห็นกงจักรเป็นดอกบัว	๕๕๘
เห็นช้างขี้ ขี้ตามช้าง	๔๘๐
เห็นชายร้ายหมด	๖๐๗-๖๑๒
ให้เกียรติกัน	๗๓๐

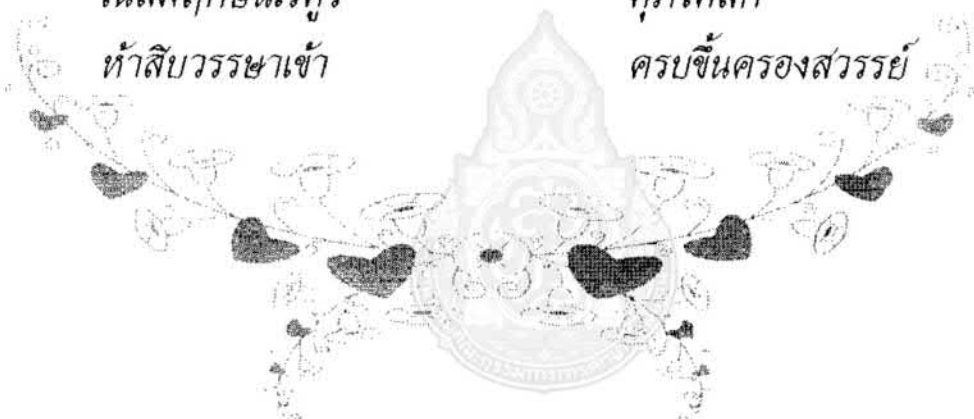
ใหญ่
อดเปรี้ยวไว้กินหวาน
อดีต ปัจจุบัน อนาคต
อบายมุข
อภัยผิต
อยากดีทำชั่ว
อย่าตีตนไปก่อนไข้
อย่าระแวง เพียงระวัง
อวดดี-อวดเก่ง
อาชีพ
อาชีพครู
อาชีพตำรวจ
อาชีพทหาร
อาชีพเสริม
อำนาจเงิน
อำนาจป็น

๑๓๑-๑๓๒
๖๖
๕๓๘-๕๓๙
๘๑๓-๘๑๖
๗๓๓
๑๔๘, ๑๕๐
๕๕๐
๗๒๕
๒๐๑-๒๐๓
๒๓๙-๒๔๖
๓๐๗-๓๔๖
๓๙๘-๔๔๒
๓๔๗-๓๖๙
๔๔๗-๔๕๒
๕๑๒-๕๑๖
๓๖๐-๓๖๓

ทนายจิตบุจิตเปื่อง
องค์พระภูมิพลทูน
เฉลิมฤกษ์นเรศวร
ทำสิบวรราชเข้า

บาทมูล
เทิดเกล้า
ศุภโศลก
ครบขึ้นครองสวรรค์

ผู้เรียบเรียง

นายจันทรโชติ รอดโพธิ์ทอง

บรรณาธิการที่ปรึกษา

นางปราณี ปราบริปู

บรรณาธิการ

นางสุทิน ทองใสว

ออกแบบปก/รูปเล่มภาพประกอบ

นายอุทัย ไชยกลาง

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

ด้วยอำนาจของรัฐธรรมนูญ

และบทบัญญัติว่าด้วยการ

ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

